

Nsímé Kεcirε ritelé ke Luki uu n wói

Lελεε ritelé ntí kέmεε ní we

Nsímé Kεcirε ritelé ne Uléεcaα Pitumε Mεwai ritelé ke Luki uu wói. Pē inipεε-i ke Yeesu uu umεwai n wapisi ke Luki uu písei n̄sone uu kelene ritelé ntí uusanε Teofili wolu re uké Yeesu icélaa aseí kō n̄sone (Luki 1:1-4). Luki ye pεε Ukireki le. U kō pεε upōise píima unyine le yeε pεε Pōoli n sárikeε. Luki ye Yeesu nyísele yare Usoi Kepipi. Yeesu ye pansεle kesoiπipi uú ne sisoipipi íwe téní. U pεε písoi ipiηε ne píamíri pōisentele. Tíyu 24 kέmεε ke ísímé t̄r̄ōo yeε n̄ mulú ii wólaalē, iyē ke pεpεε Yeesu mεwai n yé api Luki rintéηse. Iyεε nní Yeesu meyise nkpō kέmεε ne umεkpáfúme upipiretiki ne pinósi ne pipiretiki picō pεε pεε unkpō n téní keyu-i. Uu lē ne lē ke átélé aa ukεcáá n̄ símisi pi pérése uu pεε pi tum te piké ha m̄pá úye símisi re uyεε Uyulale.

Ifaaci iyē mεkériine ye mmé:

1. Luki ye símisile lē ke Yeesu uu sisoipipi kέmεε n lom̄pō (1:1-4:13). Umεmare ne ukεleeme nkó mεε kei we.
2. Upíima ye ketē kecáá unfaa nnéí kέmεε sisoipipi wéésile. Luki ye símisile lē kuú ne pinárei ne píwekōó ne pitóikó kutu riñcō (4:14-19:27). Sinyárū kulúí kuu kpísi uú ne sisoipipi li céési: Uηmáne yeε m̄ pō kenyárū (15), Samarii ketē usoi unyine yeε kusoi n nyu kecáá nsímé (10:25-37).

3. Unkpɔ kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá ne umeyise nkpɔ kɛ́mɛɛ ke Upíima uú ne sisoipipi yoriye (19:28–24).

Luki ye Teofili rítélé wáí

¹ Umárecɔ Teofili, písoi meýã ye mewai mɛɛ keróɔɔpe n wapisi nkó piwóle peenle.

² Pi mewai mɛ́ nsímé tó ritósele yare lɛ́ ke pɛpɛɛ kékoraane-me n yé pin neni ne Uléécáa nsímé kóónúlɛ́ api ró n n kéenkeɛ.

³ Lɛ́ nnya ke rinécúruu am ríɔne písei ké lɛ́ nnéí lɛɛ kékoraane-me n wa ceri, ai né ɔnesi re ké linkó pó umárecɔ Teofili wáí kélé-kélé.

⁴ Ne wɔlule nɔké ne n céri re icélaa kaa n kɔ ye nsímései le.

Ulécaatumɛ ye símisi re pi ye Yohani Uniwole mari

⁵ Kumúńé kpe-i ke Erooti uú pɛɛ Yutee keté uyɔɔpi ke Uléécáa unyóɔnse unyine kapi ye n sée re Sakarii uú pɛé we. U pɛɛ Apiya piléékɔ́ kunai ukó use le. Uunɔsi ye pɛɛ pɛpɛɛ ye Uléécáa inyóɔnse n wa uwéése Arɔɔ kɛpíre ukó le. Pi ye u sée re Elisapeti.

⁶ Piketé ye pɛɛ Uléécáa inipɛɛ-i kécíre sónele pin kɔ Upíima isé ne uicélaa nnéí múílɛ́ ríɔne.

⁷ Amá ápi pɛɛ kewá má, Elisapeti ye pɛɛ unyapi le. Lɛ́ memáá, u ne ula keté ye pɛɛ kpurunule.

⁸ Keyáa kenyine kai Sakarii kunai menyóɔnse tu, uu pɛɛ keyáa kɛ́ Uléécáa keyu-i upinyóɔnsekei n wai.

⁹ Lɛ́ kai pɛpɛɛ ye Uléécáa inyóɔnse n wa inyekii-i m píse kapi ritiki apí ne Sakarii wée re uké Uléécáa kunyóɔnselee lɔ́ uké tulaali nmaasi.

¹⁰ Kumúńé kpe-i kapi tulaali n nmaale, písoi riwúfí ye pɛɛ cápínelenle pin ketahai mmé keyóme yáási.

11 Upíima uleecaatumε unyine uu mεse ne mεse Sakarii keyu-i kpáfúme, uu kehúú ke-i kapi tulaali n ηmaalē kuwélé luke-luke-mē nyere.

12 Ke Sakarii uu u n yé, uú túí-túí, iwame ii u tini.

13 Amá Upíima uléecaatumε uu u maa re: Sakarii, iwame ii kape pó wa. Ulééca yε ipówele konle. Upónósi Elisapeti yé kewántisi pó mári aa rinyíri ke he re Yohani.

14 Meyíkíyiki kake ripópóo larukusene. PISOI meyā apoo yé kō larisi ne kepimare.

15 Likumúnjé re u yé kam uu Upíima inipee-i wai usoi píima unyine. Feé ne píta pome-pome píka ápi unnoo-i lonine. Nfáasone yé meyā u n yipaalenle kumúnjé kpe-i kapi u n cuunsene.

16 U yé Isirayeli pikó meyā pi-Uleeca, Upíima-mē peseme.

17 U yé masí Ulééca keyu-i n sónle ne mēwéesesohō ne rinahe ke Elii uú pee m má, uu písáa ne pisiwā nfasimé péne, uu tíyese pepe aseí pite mēwéesesohō n háikuse api pepe me n tíkilē kemúnjé ηmurei. U lē nnéi waine uké ne nsoipuri mee Upíima mekame m mé n yé nnya.

18 Amá Sakarii uu uléecaatumε maa re: Iye kam yé ne ceri re aseí ye nyé? Likumúnjé re ne kpurunule, unénósi ricuruu ye kō kpurunule.

19 Uléecaatumε uu rinóo u pese re: Néε Kapiriyeli, Ulééca keyu-i kam we nen upikei wai. U né tummele re ké ifaaci kecire nnyí pó símisi.

20 Amá áa ne nsímé kapi n yekei re nké kumúnjé kunyine-i wa ne kefa tene. Lē nnya kai yé ripólémpi paasi áa yé fe póké rinóo male hái ne kē ke mēwai mē nnéi ame n waine.

21 Kumúnjé kpě nnéi kémee, písoi pɛɛ n cápinelē pin ketahai Sakarii mé ye pɛɛ pírí túnle re pi kunyóonselee-i meyá nánjai nnya.

22 Amá kuu n léeme, úu fe uké rinóó pi male. Písoi api céru re Uléécaá ye linyine u yeneisele kunyóonselee-i. Anípe kuú ne pi símisi, tilémpi tin pahaalē.

23 Ke Sakarii uu kumúnjé kpě kai m pise re uké Uléécaá pikéi wa ketə n tu, uu ukeyo pɛɛ.

24 Kai rinkpáse, uunəsi Elisapeti uu fapisi, uu umecire kényo-i pésu hái ne iwáre inupū kumúnjé, un tee re:

25 Lē ke Upíima uu né n wa ye nní: Li nkpéni ripóó u wa re uké lelee pɛɛ písoi kecəpe inései n tese né lese.

Ulécaatumɛ ye símisi re pi yé Yeesu mari

26 Iwáre kpúulū kémee, Ulécaá uu ulécaatumɛ Kapiriyeli Kalilee ketē kuyu kunyine kapi ye n sée re Nasareti kémee tum.

27 Ukpére unyine yeɛ úu utisi n nyu kápí pɛɛ Yosefi yeileilē. Pi ye u sée re Maari. Ukeméé ke Ulécaá uu u tū. Yosefi ye pɛɛ uyóopi Tafiti kepíre ukó le.

28 Ulécaatumɛ uyē uu Maari keyo-i lompə, uu u maa re: Ne pó yáasi, Ulécaá ye ípɛelée pó nyísele un kepópire we.

29 Anóó nyē aa Maari túí-túíse, un umecire písei re: Iyáhaa íye mpuri ye nnyí?

30 Ulécaatumɛ uu pɛɛ u maa re: Maari, iwame íi kape pó wa, Ulécaá ye uipɛelée pó nyísele.

31 Pə kómei, pə fapisine aa kewántisi maru, aa ke séi re Yeesu.

32 Κε γέ isoi wa api γε κε séi ρε Uléécaα γεε nḗpá yo κεcáá ní tũ Kεpipi. Uḗiima Uléécaα γέ tíγεσε ακε usáayaha Tafiti iyóopi tone.

33 Κε γέ Yakupu κεπιρε pikó κέμεε iyóopi teneciré li. Kεiyóopi ní kétó máne.

34 Maari uu uléécaatumε μαα ρε: Iye kai γέ lē wa, ám utisi nyu?

35 Uléécaatumε uu rinóo u πεσε ρε: Uléécaα Nfaasone γε κεpócaá súirine, Uléécaα γεε nḗpá yo κεcáá ní tũ uu unnyéré pó yárii. Lē nnya κewá kē ne Uléécaα κεκό le. Pi γέ κε sée ρε Uléécaα Kεpipi.

36 Upómáρεcō Elisapeti kapí πεε n sélei ρε unyapi ricuruu γε ne riwéése κewántisi kefa mále. Uiware kpúúlũ κέμεε kuu nní we.

37 Likumúnḗ ρε Uléécaα úu líka kupōone we.

38 Kei κε Maari uu πεε u πεσε ρε: Ne Uḗiima ukeikó le. Liké wa yare kaa nní ní ma. Uléécaatumε uu πεε u yá uu tómpo.

Maari γε Elisapeti pilóólú ha

39 Lisiyaa σε-i, Maari uu meκεκεε Yuta ketē κεε akúú ní má kuyu kunyine ncee pōlo.

40 Uu Sakarii κεyō-i lompo uu Elisapeti yáási.

41 Kumúnḗ κπε-i κε Elisapeti uu Maari iyáhaa n kō, κewá ake ukefa-i lémesi, Nfaasone nn Elisapeti yipu

42 uu pupει ρε: Uléécaα γε lisone pó wale ai tósu pinósi tōrō nnéi. Uléécaα rinōo sone γε κewá kē kaa m mārune κεcáá wele.

43 Néε úye Unépiima uni uké ne pilóólú né ní kam?

44 Kumúnḗ κπε-i kam ipóyáhaa n kō, κewá γε κενéfa-i lémesile ne mpōone.

45 Πὸ ὑναρεκομε λε, καά νε kefa n tene re Upiima ye lē kuu mí ma api pó símisi waine nnya.

Maari keyome

46 Maari uu pee re:

Ne la ké Upiima rinyiri ritaáase,

47 tinéπό arí ne Uléécaá, Unéyulale larisi.

48 Likumúnē re u né uukeikó nee ám líka n tulaalē íwe ténle.

Kaí ne neni rimpá, nsoipuri nnéi yé né maá re ὑναρεκομε.

49 Uléécaá rínanē nnéi ute ye likei sone kecire né wale.

Urinyiri nsone ye ne mmpehē le.

50 Uyee ye hái kaí ne n wéme pepere u n wuru anai íwe té.

51 Uu mewai nanē-nanē wapisi ne unnanē, uu unnanē nyíse pepere akókari m má api kpíi.

52 Uu piyóopi iyóopi-i lese, uu pepere api líka n tulaalē taáase.

53 Uu pepere nkú n tú ne lisone lepeise, uu pimámá lákase menípe ηmanē.

54 Uu upikeikó Isirayeli pikó picome weri.

55 Uu palei re uké Apiraham ne ukepire pikó íwe té hái ne mpá píyei-pó yare kuu pé pepere pírókpure mí ma.

56 Maari ne Elisapeti apí tone hái ne iware itaani kumúnē, uu lē memáá ukeyó pele.

Yohani Uniwolé kemare nstímé

57 Ke Elisapeti kemare ake n tu, uu kewántisi maru.

58 Elisapeti piperecō ne upimarecō api kóm te Upiima ye íwe u té, ai Elisapeti mecō pi larisi.

59 Keyáa páha-paha tuné, apí ne kewá weri piké ke riké, api músu re piké usáa rinyiri ke he re Sakarii.

60 Amá úni uu re: Aai, pi ye ke sée re Yohani.

61 Api u maa re: Iye lē má, úka úu kepóyo-i rinyiri tē ticó má.

62 Api péé ne anípe usáa pise re íye kuú la piké ye kewá kē sée.

63 Sakarii uu pise re piké kukpáncúkú u pa. Kapi ku u m pa, uu kukecáa wólu re: Kerinyiri tee Yohani. Ai pinnéi nnóo yipu.

64 Mese ne mese, Sakarii rilempi ari fénne, uu símisi uu Ulééca rinyiri taáse lin calē.

65 Ai pée upipereco nnéi iwame wai. Yutee keté kee akúú m má nnéi kémee, pisoí api mewai mē nsímé ne n túntilē.

66 Pē nnéi pée ifaaci iyē n kō api ikecáa m músu pin pimécōpécire píseine re: Iye ke kewá kē aké masí ne tenene? Asei kecáa, Upíima ye pée kekepire wele.

Sakarii ye Ulééca pakare

67 Nfáasone nn kewá usaa Sakarii yipu, uu Ulééca rinyiri ne písímé loni re:

68 Upíima, Isirayeli pikó Uleecaa rinyiri tiké n taálē kuú ne upikó kutu riñcō uu piriya lōlu.

69 U uyóriye yee nnañe m má ró hele uukeikó Tafiiti keyó kémee.

70 U pée hái mekee-me nsímé mmē antepuye kuu n wée símaasele.

71 U rinóo yekei re u yé piróláaro ne pēpēe irópuri n yúlu anipe-i ró nméherese.

72 Ulééca ye nfanare pirósáayaha nyísele, úu uricuruu rinóo kuu u ne pē kecōpe n yekei palei.

73 Likumúnjé rε Uléécaa ye urósáayahá Apiraham
wéeri rε

74 u yé piróláarɔ anipe-i ró lese,
uu tíyεε ári yé ne iwame u n yáási.

75 Ai tíyεε arí n kpáiiĩ tɔn keciεe sónε uinipeε-i hái
ne
ntófáa siyaa ketɔ-pɔ.

76 Pó kenéwá, pi yé pó sée rε Uléécaa yeε
nípá yo kecáá ní tũ antepu.

Likumúnjé rε póo yé Upiima kekpeē wa aa ncée u
nyóonse,

77 aa upikó céreise rε u yé piriyu lɔ uu piakópe pi
sárei.

78 Uléécaa nfanare toi-toi nnya,

u ne umetéi sóntile ame ró kpáii yare ntunε

79 uké pεpεε kuɔmaha-i ne pεpεε nkpɔ kuhore-i ní we
rikpáiiε,

uu aróna nkínɔniε ncee tikise.

80 Kεwá ken papisi, kemεsɔhɔ mεn kɔ papisi. Uu
acesi kóima-i n finu hái ne keyáa kē kuu upikei
Isirayeli pikó kecɔpe n kóraane.

2

Lē kapi Yeesu Kirisi m mári (Matiyee 1:18-25)

1 Ketē nnéi uyɔɔpi Okusiti uu kumúnjé kpe-i rinóo
he rε piké ketē nnéi pisoĩ keē.

2 Pikéē pεpεε pifoĩ. Pi wale kumúnjé kpe-i ke
Kiriniisi uú pεε Sirii ketē kecáá iyóɔpi n le.

3 Mpá úye uu ukuyu pikéē sí.

4 Yósefi uu Kalilee ketē kémeε Nasareti kuyu-i
yisi uu Yutee keteni-i Tafiti kuyu kapi ye n sée rε

Petelehem sí. Kuyu kpe-i kapi uyóopi Tafiti mari. Yosefi ricuruu ye Tafiti keyo ne ukepire ukó le.

⁵ Uu kei pikéé sí, u ne uunosi felei-felei Maari yee kefa m má.

⁶ Pin Petelehem-i we, ukemareyaa ake tulu

⁷ uu ukewá foí máru ketisi, uu asánáá ke yarii uu kuhopi kecáá ke finse, kapi picéetəhé kulee-i ketóne m paa nnya.

Ulécaatumé unyine ye Petelehem-pə rikpáfúme

⁸ Keló keese ke-i ke piseesé pinyine apí pee kesine we pin sicare-i piisee kecáá páilē.

⁹ Upiima uleecaatumé uu pikeyu-i kpáfúme, Upiima meyoopi amé n tēlu men kekále pi wailē. Iwame ii pi wai meyansei.

¹⁰ Ulécaatumé uu pee pi maa re: Iwame íi kape nó wa. Nsimé sone mee yé Isirayeli pikó nnéi ripó meyá n nínukuse kamí ne nó ka.

¹¹ Neni keyaa nké kapi Tafiti kuyu-i Nounéyulale mari, uyē ke Ulécaaa uu n wée, Upiima.

¹² Lē kani yé ne u n céri ye nní: Nó kewá fenfēi leepo kapi kusánáá ní pílesi api kuhopi kecáá finse.

¹³ Mese ne mese, pilécaatumé picó api ufoí nkó kecáá kpápó api kulúí wai, api pee Ulécaaa meyoopi n yom tē

¹⁴ Ulécaaa yee keyómecaa-pə ipakare te. Nkíninje nké pē kuu ketē kecáá ní la kecəpe n we.

Piseesé ye Petelehem sí

¹⁵ Ke pilécaatumé api pi rin-yá api keyómecaa-mē pele, piseesé api pee símaane re: Toké Petelehem ha. Li pise re toké lelee n wa ke Upiima uu ró n céreise yē.

16 Api kei mekkeke sī apí ha Maari ne Yosefi leepo, kewá ken kuhopi kémee finu.

17 Kapi ke n yé, api lē ke ulécaatumē uu kewá kē nsímé n símisi keenkē.

18 Lē ke piseesē api n símisi ai pē nnéi pēe kutu pi n cólē píri wai.

19 Maari uu mmē nnéi ukēfa-i múlú un nkecáá músu nsone.

20 Piseesē api lē memáá nkúlecee pōlo. Api Ulécaa rinyiri taase api umeyōopi n yom te u tíyese api kóm api kō yenu nnya. Linnéi ye wa yare lē ke ulécaatumē uu pi n símisi.

Pi Yeesu rinyiri he

21 Siyáa siseei memáá, kewá kekéyaa ake tulu, api rinyiri ke he re Yeesu. Tinyiri tē ke ulécaatumē uu pi céesi Maari uu kelene fapisi.

Pi Yeesu Ulécaa keyo-i nyise

22 Lē memáá, itune ii tulu re piké inyékii wa piké ne pimécire heere yare kai Moisi isé kémee m pise, Maari ne Yosefi api pēé ne kewá Yerusalem kuyu sī te piké Upiima ke nyise.

23 Likumúnjé re li Upiima isé kémee wólaalē te: Upiima yee kewántisi fói te.

24 Api kō inyóonse ke isé ise iyē ii m pise wai: Sikpéekpeepi sité née alólā sínsá até kapi yé ne wa.

25 Utisi unyine kapi ye n sée re Simeyōo ye pēe Yerusalem-i wele. Utisi uyē ye pēe usoi sone le un Ulécaa riwure má un uyē kaí pēe m pise re uké Isirayēeli yoriye mé. Nfáasone ye pēe ukeméé wele.

26 Ulécaa uú ne Nfáasone tiki uú ne u símisi re u yé uyē ke Upiima uu n wée uu tumti ne uinipee yē uu kelene kpi.

27 Nfáasɔne nn tíyese Simeyɔɔ uu Uléécáa keyɔ sí. Ke Yeesu pikó apí ne u n hápɔ piké inyékii iyē ke isé ii m pise wa,

28 Simeyɔɔ uu u kpísi, uu Uléécáa pakare uu re:

29 Upíima, tipónóɔ kaa n yekei ye nkpéni lile.

Pó fe aa nkpéni nē upókéikó tíye am nkínɔnɔne-i kpi.

30 Likumúnjé re ne ne inénípepe pipóyulale yenle.

31 Pɔ Uyóriye kpíimele aa isoipuri nnéi keyu-i wai.

32 Uyee metéi mee yé n tíyese ketē nnéi ayu aa pɔ céru. Uyee yé tíyese mpópuri Isirayeli rinyiri arí taá.

Lē ke Simeyɔɔ uu Yeesu kecáá n símisi

33 Yeesu usaa ne uuni api píri wai ne lē ke Simeyɔɔ uu Yeesu kecáá n símisi.

34 Simeyɔɔ uu anóɔ sɔne pi tikise, uu Yeesu uni Maari maa re: Uléécáa ye kewá nké wée re keké tíyese písoi meyā piké loó, pimeyā piké kɔ Isirayeli-i yisi. Kεkεε Uléécáa linyíse-nyíse lee yé písoi ne Uléécáa kecɔpe m pásaisene.

35 U yé lē ke písoi meyā api riséé ne pisifa-i m músu yámne. Amá ṕ keuni, pɔ ntóosi kɔ yare ketéhe kapi pɔ tuhu.

Antepu Aani kecáá nkó

36 Unósi unyine kapi ye n sée re Aani ye kɔ pɛé wele. U antepu le. Fanuwεeli ukpére lo Asee kumarε-i. U pɛε kpurunule nsɔne. Anmē aseεi ke u ne uula pɛε n sɔnne unnanε kέmεε apí wa.

37 Lē memáá, uu ikúmannɔsi tone uú ha ne anmē kuwóɔ ne afεetaani ne ana tulu. Uu ye píkai Uléécáa keyɔ riyá, amá ketúnjé ne kesine kuu ye Uléécáa pikei n wai un anóɔ paasi un welu.

38 Uu kumúnjé kpe-i Uléécaá keyo-i haro uu Uléécaá pipakare loni. Uu pẽ nnéi ppe ppe m mế te Uléécaá uké Yerusalem riyu lo kewá kẽ nsímé símisi.

Nasaréti kémee mepeme

39 Ke Yeesu pikó api lã ke Upíima isé ii m pise re piké wa piwai ní masí, apí ne Kalilee u pele, pikuyu Nasaréti kémee.

40 Kewá aké m papisi ken kó rínanje kpálẽ. Mewéesesohó píima kuú ppe má, Uléécaá ipelée in kó ukecáá we.

Yeesu ye aɲmẽ kefi ne até má uu ne Uléécaá keyo kémee lompo

41 Mpa kuɲmẽ kúye-i, Yeesu usaa ne uuni yèè ppe nkpo meló anyá hale Yerusalem-po.

42 Kumúnjé kpe-i, Yeesu ye ppe aɲmẽ kefi ne até mále. Usáa ne úni apí ne u pène api anyá sí yare kapi ye ní ha.

43 Ke anyá aa n tene, usáa ne úni api pele, amá Yeesu uu Yerusalem-i mészuni, upikó api kó nkpani céri.

44 Api músu re Yeesu yé pipisencó pinyine rintikile, api sone yare keyáa keke kumúnjé, api ppe lã memáá pipimarecó ne pipisane kémee piwélaa u sí.

45 Amá apí u yẽ, apí Yerusalem-mẽ pele pin piwélaa u nãjlẽ.

46 Api keyáa táánũ tunjé Uléécaá keyo-i u yenu un isé picélaa kecõpe tũ un kutu pi colẽ un kó nsímé pi písei.

47 Pírí ke Yeesu mesohó ne uanoh meýóóí ai pẽ nnéi ppe kutu u n colẽ wa.

48 Κε usáa ne úni api u n yé, ai píri pi wai, úni uu u maa re: Kenéwá, yo nnya kaa lē wa? Tó ne upósáa ye ppe pó wéésile kerówu u ken túúni.

49 Uu rinóo pi yósu re: Yo nnya kani né wéési? Ani nyu re li pise re ké unésáa pikēi waa?

50 Amá ápi lē kuu pi m ma asei kō.

51 Yeesu uu pi tiki api Nasareti pele. U ppe usáa ne úni pakarelenlē. Uni uu kō mewai mē nnéi ukefa-i n wailē.

52 Yeesu uú m pelu, umesōhō men kpálē un kō isoi sōne le, Uléécaā ne sisoipipi inipee-i, Uléécaā ipelēe in kō ukecáá we.

3

Yohani Uniwole ye Uléécaā Nstímé yóólē

(Matiyee 3:1-12; Mariki 1:1-8; Yohani 1:19-28)

1-2 Kumúnjé kunyine-i, Uléécaā uu Sakarii uhmáne Yohani kucesi kóima-i rinóo maa. Rōm uyōopi píima kapi ye n sée re Tipēe ye ppe likumúnjé kpe-i iyōopi kēmee aḡmē kefi ne anupū piwai masile. Pōnsi Pilati yee ppe Yutee ketē kecáá paílē, Erooti pōon Kalilee kekó kecáá paílē. Uumaa Filipu yee ppe Itumee ne Tarakoni sitē kecáá paílē, Lisaniya un Apiteeni ketē kecáá paílē. Likumúnjé kpe-i ke Aani ne Kayifu apí ppe pēpēe ye Uléécaā inyōonse n wa piwéése.

3 Yohani uu Yuritee ayu pikóónú loni un yóólē te: Ani mēfine conse, aní tyyese piké míni nó wole Uléécaā uké nōanékōpe nó sárei.

4 Ai wai yare lē ke antepu Esayi uú ppe uritelé kēmee n wói re:

Usoi rinōo ye ri tee kucesi kóima-i n yóólē te:

Ani Upíima ncee nyōonse,

ani uicee t̄iise iké k̄ecire wa.

⁵ Ahóre-hore nnéi ye sírunε,
akúú nε sikúúpi nnéi asi foru,

icée sikóónú nnéi asi t̄éii,
icée ahore-hore nnéi aa síru.

⁶ Mpá úye uu p̄εε yénu re Uléécaā ye usoi riyu l̄ale.

⁷ Asoiwuí aa Yohani k̄émεε n sónaap̄o uké míni pi wole. Uu pi maa re: Nó akpurii nnyé! Wóo nó céesi re nó fe ani Uléécaā ketahai k̄εε n tu kaase má?

⁸ Ani ye m̄ewai m̄εε n nȳisel̄ε te n̄o m̄efine conse wa. Ani kape n̄omenéc̄ire m máikεε re: Apiraham ye urósáayaha. Uléécaā yé fe uu waise apare nnyé nní aa pansε Apiraham sipir̄ε.

⁹ Iso is̄olu ye pile iké aléé s̄émni hái in̄ín̄í-p̄o. Pi kuléé nkú k̄p̄εε áku apipi s̄one m m̄árei k̄éne api nna-i s̄áp̄o.

¹⁰ Asoiwuí aa p̄εε u pise re: In l̄εε ni, íye kai nkp̄eni pise re t̄oké wa?

¹¹ Uu rin̄ó pi ȳosu re: Úye un sitúkanka sité m má, li pise re uké uyεε úu m má kεε hε, úye un k̄o iluke m má, li pise re uké uuc̄o yeε úu m má hε.

¹² Pilampooȳó ricuruu api s̄imp̄o piké míni pi wole, api Yohani pise re: Ur̄ócélaa, íye kai pise re t̄óoké wa?

¹³ Uu rin̄ó pi ȳosu re: Ani kape ye l̄ε k̄e isé ii rinké re p̄isoi piké ye h̄éélε k̄ecáá rilaase.

¹⁴ Pisóóca p̄ó ticuruu api u pise re: T̄ó ní, íye kai pise re t̄oké wa? Uu pi maa re: Ani kape ye úka siwóó ȳosí nε r̄inaŋε n̄ée aní nε ns̄ímé liute wááná, amá ani nε n̄óinéh̄éé ripá.

¹⁵ Kuyu nnéi yeε p̄εε t̄al̄ε te lipiima linyine ye waine. Mpá úye uu p̄éé m músu re n̄ée Yohani yeε uȳε k̄e Uléécaā uu n w̄ée.

16 Yohani uu pɛɛ pi maa rɛ: Míni ke nées ne nó wóle, amá unyine ye ɛ́nɛnɛ né n fe ye sónti. Inésoi lí tu rɛ ké uanéeri nɛmɛ fénnɛ. Nfáasɔnɛ ne nna kuu yé ne nó wóle.

17 U ukunipɛ-i kuhóolo kapi ye ne n cácai múlɛnɛ uké ne mɛpipi ne acólé kóolenɛ. U mɛpipi risímɛ-i súúninɛ uu ayúí pó nna mɛɛ ɛ́n ye píakai n kpu kémɛɛ toroise.

18 Yohani ye pɛɛ písoi itisi kpariisɛɛ un ne Nsímé Kɛcɛɛ pi símisi.

19 Erooti ye pɛɛ umáɛɛɔ cɛɛ unɔsi Erootiyati kpísilɛ uu kɔ mɛwai kóɛɛ mɛɛɔ mɛyã wapisɛ. Lɛ nnéi nnya ke Yohani uú pɛé ne u cési.

20 Erooti uu kɔ mɛwai kóɛɛ mɛɛɔ kpá uu Yohani kukpaniileɛ wai.

Yohani ye Yeesu míni wóle

(Matiyee 3:13-17; Mariki 1:9-11)

21 Kapi písoi nnéi míni piwóle m masí, api kɔ Yeesu ricuruu wóle. Kumúnjé kɛɛ-i kuu keyóme n yáási, ai keyóme hánnɛ.

22 Nfáasɔnɛ nn ukɛcáá súiri yarɛ rilólã, pin ti nyáni ne iníɛɛ. Tinóɔ ari keyómeɛaa-pɔ maari rɛ: Póɔ Kɛnépipi lala kɛcɛɛ. Am ye kɛpóɔcáá kɔ.

Yeesu Kirisi pikpurɛ anyiri

(Matiyee 1:1-17)

23 Aɛmɛ afɛɛtaani kumúnjé ke Yeesu uu má uú ne upikɛi koru. Yarɛ kápí pɛɛ m músu, u pɛɛ Yosefi kɛpipi lɛ. Yosefi un Elii kɛpipi,

24 Elii un Matati kɛpipi, Matati un Lefi kɛpipi, Lefi un Mɛlisi kɛpipi, Mɛlisi un Yanayi kɛpipi, Yanayi un Yosefi kɛpipi,

25 Yosefi un Matatiyasi kepipi, Matatiyasi un Amosi kepipi, Amosi un Nahum kepipi, Nahum un Esili kepipi, Esili un Nakai kepipi,

26 Nakai un Maati kepipi, Maati un Matatiyasi kepipi, Matatiyasi un Simeyi kepipi, Simeyi un Yosee kepipi, Yosee un Yota kepipi,

27 Yota un Yowanaa kepipi, Yowanaa un Resa kepipi, Resa un Soropapeeli kepipi, Soropapeeli un Salatiyeeli kepipi, Salatiyeeli un Neri kepipi,

28 Neri un Melisi kepipi, Melisi un Ati kepipi, Ati un Kosam kepipi, Kosam un Elimatam kepipi, Elimatam un Eri kepipi,

29 Eri un Yosuwee kepipi, Yosuwee un Eliyesee kepipi, Eliyesee un Sorim kepipi, Sorim un Matata kepipi, Matata un Lefi kepipi,

30 Lefi un Simeyoo kepipi, Simeyoo un Yuta kepipi, Yuta un Yosefi kepipi Yosefi un Yonam kepipi, Yonam un Eliyakim kepipi,

31 Eliyakim un Meleya kepipi, Meleya un Mena kepipi, Mena un Matata kepipi, Matata un Nataa kepipi, Nataa un Tafiti kepipi,

32 Tafiti un Sese kepipi, Sese un Opeti kepipi, Opeti un Poosi kepipi, Poosi un Sala kepipi, Sala un Nasoo kepipi,

33 Nasoo un Aminatapi kepipi, Aminatapi un Atimee kepipi, Atimee un Esirəm kepipi, Esirəm un Faresi kepipi, Faresi un Yuta kepipi

34 Yuta un Yakupu kepipi, Yakupu un Isaaki kepipi, Isaaki un Apiraham kepipi, Apiraham un Tera kepipi, Tera un Nahoo kepipi

35 Nahoo un Seruki kepipi, Seruki un Rakau kepipi, Rakau un Faleki kepipi, Faleki un Epee

κεπιπι, Επεε un Sala κεπιπι,

³⁶ Sala un Kenam κεπιπι, Kenam un Aripakisaati κεπιπι, Aripakisaati un Sem κεπιπι, Sem un Nowee κεπιπι, Nowee un Lemeki κεπιπι,

³⁷ Lemeki un Matusalem κεπιπι, Matusalem un Enaki κεπιπι, Enaki un Yereti κεπιπι, Yereti un Malaleyeli κεπιπι, Malaleyeli un Kenaa κεπιπι,

³⁸ Kenaa un Enossi κεπιπι, Enossi un Sseti κεπιπι, Sseti un Atam κεπιπι, Atam un Uléecaa κεπιπι.

4

Setani ye Yeesu peikee

(Matiyee 4:1-11; Mariki 1:12-13)

¹ Yeesu uu Yuritee nkoi-mē n leeri Nfáasane nn u yipaalē. Nfáasane nn u kpisi nń ne kucesi kóima-mē sí.

² Setani uú ha kei u peikee siyáa afena. Uu siyáa sē kēmee líka li. Lē memáá nkú nn u wai.

³ Setani uu peē u maa re: Pɔn Uléecaa Kεπιπι, a rinóo ripare ntí he riké ripóló kukpónó.

⁴ Yeesu uu rinóo ku yósu re: Li rítelē-i wólaalē te: Ai iluke ηmane ye ye usoi nfáa he.

⁵ Setani uú ne kelō caca u sí, uu meyéne mese ketē nnéi ayóopiya u nyísente

⁶ uu u maa re: Né ayóopiya nnyé nnanje ne ammule pó he. Anénipe-i kapi lē nnéi wa, né fe aní uyē kam n la he.

⁷ Pɔn né rinwula aa né yáasi, lē nnéi yé lipókó wa.

⁸ Yeesu uu rinóo ku yósu re: Li rítelē-i wólaalē te: Upíima mecire kóló kaí ne sá re usoi uké riwula uké yáasi.

⁹ Kuníri aku lã memáá u kpáú ne Yerusalem-pò, akú ha Uléécaá keyò kecáá u tasi, aku u maá re: Pòn Uléécaá Kepipi, a kecáá nké-i mepócíre risápò.

¹⁰ Likumúnjé re li rítelé-i wólaalẽ te:

Uléécaá yé upitume rinóò he

¹¹ Api pò yéu

kupóna áku kapere ne ripare rinyine rinkpóu nnya.

¹² Yeesu uu rinóò u yósu re: Li rítelé-i wólaalẽ te:

Kapere Upíima Upóléécaá peikee pòké uketo yẽ.

¹³ Ké Setani uu méwee mpehẽ mpehẽ ne Yeesu m peikee, uu lã memáá ne ketaa u wai un ne kepolé kecò mé.

*Yeesu ye upikei Kalilee keteni-i kóraane
(Matiyee 4:12-17; Mariki 1:14-15)*

¹⁴ Yeesu uu Kalilee ketẽ pele. Nfáasone nnañe nn ukecáá we. Urinyiri ari ketẽ ké nnéi kóónú.

¹⁵ Uu ayómeyáhaalee-i n céési, m̀pá úye un ríyu u waise.

*Nasareti pikó ye Yeesu yè
(Matiyee 13:53-68; Mariki 6:1-6)*

¹⁶ Yeesu uu Nasareti-i kapí pee u rimmúlú uú ha ne papisi pele. Uu kewénteyaa tunjé kuyómeyáhaalee-i loni yare kuu ye n lò meco. Uu yisi re uké Nléécaasimé kéẽ.

¹⁷ Api antepu Esayi rítelé u múise. Uu ripínne uu yénu kei kai n wólaalẽ te:

¹⁸ Upíima Nfaasone ye kenémee wele.

U né wéele re [ké pepee ne mpóocaaí n tũ ncón pi lese] ké kò píwekòó Nsímé
Kecire
riyóó, ké pikpaniikó símisi re pi yé akpanii kémepe pi
lese,

am kə pinyíye símisi re pi yé kam api ye yenu.

Am pē kapi íwe n wai ηméhεεεεε

19 τε κέ kuηmē kpē ke Upiima uu uipeelée n nyísene nkó símisi.

20 Yeesu uu lē memáá rítelé pílesi uu ukεikó ri múise uú tone. Písoi pē nnéi pεε kuyómeyáhaalee-i ní we api inípeε u wii.

21 Uu pεε pi maa re: Nléécaasimé mmú kani nní n kó, neni ke rinóo tē ari li.

22 Anóo nyē ke Yeesu uu m máikεε aa mpa úye loni, ai píri pi wai kuú ne nsímé sone mmú n símisi, api ye pεε maa re: In ne Yosefi Kepipii?

23 Yeesu uu pi maa re: Ne nyu re nó kenyárū kεε n tee re “Upáise, a mepócíre páise” né male. Nó kə né maa re: Tó konle lē ne lē kaa Kaperinawum-pə n wapisi. A kə limεcə kupóyu-i wapisi.

24 Uu lē memáá kpá re: Asei kam nó símisine: Api ye antepu úka kusáne yósi ukuyu cirε-i.

25 Asei kam nó símisi, pikúmannəsi ye pεε Elii kumúhε piyεle Isirayεeli-i, ke nkpei nn n wa aηmē ataani ne kuwélé kumúhε, nkú píima nn kuyu nnéi loni.

26 Uléécaá úu pikúmannəsi pē unyine kémεε Elii tū, insá uyεε Sitəo ketē kémεε Sarεpita-pə ní we.

27 Piyó ye kə pεε kulúí wele Isirayεeli-i antepu Elisee kumúhε, mpa ne lē, piuka úu wole uké fū, insá Sirii ukó Naama mecirε.

28 Ke pē nnéi pεε kuyómeyáhaalee-i ní we api lē n kó, kuwóí aku pi wai.

29 Api yisi api u tərəi apí ne kuyu lelu, apí ne rikúú tē kecáa ke pikuyu aku m mómaalē taá re piké ha kei-pə u riláume.

30 Amá uu nnánnári wai uu pikepáápáá tiki uu tómpo.

Unirihélaa unyine nśímé

(Mariki 1:21-28)

31 Yeesu uu pɛɛ Kalilee ketē kémɛɛ Kaperinawum-pɔ sɪ. Uu kɛwéntɛyaa ketúnjé písoi Nléécaasimé céési.

32 Umecélaa ye pɛɛ pírí pi welɛ, liriýíkí rɛ u céésile nɛ rínɔɲɛ.

33 Kuyómeyáhaalee kémɛɛ, unírihélaa unyine un we. Uu pipupukɛɛ kápáá.

34 Ah! N-ye kaá nɛ ró wéési, Nasarɛti ukó Yeesu? Pɔ kale rɛ póké ró nǎa? Nɛ pó nyulɛ rɛ Uléécaaa ye pó wéelɛ uu iyaa yekei.

35 Yeesu uú nɛ ku cési uu ku maá rɛ: A riséé aa usoi uyɛ kéméé lelu. Kuníri aku písoi kɛɔpɛ ketē u tapu aku pɛɛ ukeméé lelu áku líka u wa.

36 Ai pinnéi nnóo yipu api pimɛɔpɛcirɛ m máikɛnɛ rɛ: kpí! Nśímé n-ye mpuri ye mmú? Usoi nkó ye aníri rinóo hɛlɛ nɛ rínɔɲɛ aá lelu.

37 Api Yeesu rinyiri nɛ ketē kɛ nnéi kóónú.

Yeesu ye pitóikó kulúí pǎisɛ

(Matiyee 8:14-17; Mariki 1:29-34)

38 Yeesu uu Pisuífi kuyómeyáhaalee-i léeri uu Simɔɔ keyɔ sɪ, Simɔɔ ulóhóni ipiɲɛ in meýá tolu lin u pɛkesi. Apí nɛ Yeesu tɛni rɛ uké u pǎisɛ.

39 Uu ukɛcáá pɛ, uu kupiɲɛtoi rinóo hɛ nɛ kuwói, kupiɲɛtoi aku u kpáii, uu mɛsɛ nɛ mɛsɛ yiɪi uu pikɛcáá pái.

40 Ituɲɛ melólé-maá, pɛ nnéi pɛɛ itói nɔɔpuri pitóikó m má apí nɛ Yeesu pi lɛpɔ. Uu nǎpá úye kɛcáá anípe laa uu pi pǎisɛ.

⁴¹ Aníri aa kɔ pɔsoi meɣã kémeé lelu an pupukεε re: Pɔɔ Uléécaá Kεpipi. Amá Yeesu uú ne a cési uu nsímé ne a yulu, aníri ricuruu ye nyu re Yeesu ke Uléécaá uu wéε.

Yeesu ye Pisuifi ayomeyáhaalee-i Nléécaasimé yóólē

(Mariki 1:35-39)

⁴² Kai n weesi, Yeesu uu kuyu lelu uu kei ke úka úu ní we sí. Tisoiwuí ari piwélaa u loni. Kapi u n leεpɔ, apí n la yarε uké pikékúrí n we, úu kapε pi riyá.

⁴³ Amá Yeesu uu pi maa re: Li pise re ké Uléécaá iyɔɔpi Nsímé Kεcire ayu aɔɔ símisi. Lē nnya ke Uléécaá uu né tummε.

⁴⁴ Uu Kalilee Pisuifi ayomeyáhaalee-i Nléécaasimé n símisi.

5

Yeesu ye pipiretiki foí séi

(Matiyee 4:18-22; Mariki 1:16-20)

¹ Keyáa kenyine ke Yeesu uu Kenesareti kupiyε ritime nyenu, pɔsoi pin u kálaapɔ re piké Nléécaasimé kutu ricɔ.

² Uu áninɔi até kuritime yenu, pikpíntomécópii pin akemεε léemε api pianyeí n heεε.

³ Yeesu uu kúninɔi kuse-i loni aí ne sá Simɔɔ kukó. Uu u maa re uké ne nkáripí ritime ketaa wa. Yeesu uu kúninɔi kémeε tone uu risoiwuí icélaa koru.

⁴ Kuu nsímé m masí, uu Simɔɔ maa re: A ne kúninɔi kecímé-cimé-mē ha, nó ne pipóséncɔ ani pεε nóanényeí fóm ani ikpíntomé cópii.

⁵ Simᵔᵔ uu rinᵔᵔ u yᵔsu re: Sáa, kesine nké nnéí kari keisi ári kᵔ pεε líka yē. Amá kai nní pᵔᵔ re ké anyeᵔᵔ fᵔ, né fᵔ.

⁶ Api anyeᵔᵔ fóm api ikpíntomé paála íi kumúnᵔᵔ má, anyeᵔᵔ ticuruu aá n cᵔᵔrii.

⁷ Api pipisencᵔ pεε kúninᵔi kucᵔ-i ní we séiri re piké pi lé. Pᵔᵔ apí hapᵔᵔ api áninᵔi keté ikpíntomé yipu, áninᵔi ricuruu an la aké mirii.

⁸ Ke Simᵔᵔ Piyεε uu lᵔ n yᵔᵔ, uu Yeesu keyu-i wúla uu re: Upíima, a ne ketaa né wa, ne ukᵔpεkᵔᵔ le!

⁹ Iwame ye Simᵔᵔ ne pᵔᵔ ticuruu pεε ukεkúrí ní we wale, ikpíntomé píima iyᵔ kapi keyáa kᵔ n cópii nnya.

¹⁰ Lᵔ cirε kai kᵔ Simᵔᵔ pisencᵔ Yakupu ne Yohani ne Sepetee sipipi wa. Amá Yeesu uu Simᵔᵔ maa re: Iwame íi kapε pᵔᵔ wa. Kai ne neni rimpá, né tíyεε aa pisoi pεε yᵔ né rintíki wᵔᵔsi.

¹¹ Api pεε pianinᵔi ne ketᵔ-mᵔ sᵔ, api nípa yo yá api Yeesu tiki.

*Yeesu ye uyᵔᵔ unyine pᵔise
(Matiyee 8:1-4; Mariki 1:40-45)*

¹² Ke Yeesu uu kuyu kunyine-i ní we, utisi unyine yeε keyᵔᵔ m pᵔᵔlú uú hapᵔᵔ. Kuu Yeesu n yᵔᵔ, uu keteni-i pa uu kéyu ketᵔᵔ tuhu uú ne u tᵔni re: Upíima, pᵔn n la, pᵔᵔ né wole am funi.

¹³ Yeesu uu kunípe saapᵔᵔ uu u ca uu re: Ne lalε, a peí! Keyᵔᵔ akε mεεε ne mεεε tεεε.

¹⁴ Yeesu uu rinᵔᵔ u hε re: Kapε úka nsímé mmú símisi. Amá a ha mεpᵔcᵔre uyεε ye Uléεcaa inyᵔᵔnse n wa nyíse uké yᵔᵔ lᵔ kaa ní we, aa limεmáá ihεε hε

αά νε μεπόκιρε νυόωνσε γαρε και Moisi isé kέμεε m
pise, mπά úye uké yé te pə peí.

¹⁵ Yeesu rinyiri ari pεε kumúηέ κρε-i kuyu n
kóónúĭ hái, asoiwuí aa γε u kálisi aké unsímé kutu
ricə uké kə νε aitoi a pəise.

¹⁶ Amá Yeesu uu γε kei ke pisoι άpi ní we sí uú ha
keyóme γάási.

*Yeesu γε kékankáláká kenyinε pəise
(Matiyee 9:1-8; Mariki 2:1-12)*

¹⁷ Keyáa kenyinε ke Yeesu uú we un pisoι céési.
Pifarisi νε pεpεε isé n nyu pin ukεkúrí tú. Kalilee νε
Yutee sitē ayu-i νε Yerusalem kapi léenti. Upíima
nnaηe γε pεε Yeesu kecáá weĭ, un νε pisoι pəisente.

¹⁸ Pisoι pinyinε άpi hapə pin kékankáláká
risánjáápəré wailē. Api wéési ĩ kapi yé νε keyo
ke-i n lompə piké Yeesu keyu-i ke yekei.

¹⁹ Amá άpi ceri mē kapi yé νε ke n lompə, ke pisoι
api kulúí n tōsí nnya. Api νε itúhaa kecáá ke taá,
api itúhaa péré, άpi νε risánjáápəré tē pisoι pεε n
cápinelē kecəpe Yeesu keyu-i cépisepə.

²⁰ Ke Yeesu uu pinfatene n yé, uu utóikó maa re:
Ne apókope pó sárei.

²¹ Isé picéĭaa νε Pifarisi api kemúηέ loni, pin tee
re: Usoi úye kecire γε nkó un Uléécaa lámisi? Wóo
yé fe uké akope sárei? Uléécaa mecire γεε yé fe.

²² Yeesu uu pinfasimé cérupə uu pi maa re: Yo
nnya kani nfasimé mmú mpuri má?

²³ Anóo nnyé keté kecəpe, ríye tee fákú νε ricə. Ke
usoι uu yé kékankáláká m maa re: Ne apókope pó
sárei née kuu yé ke m maa re: A yisi a sónε?

²⁴ Ne la pəké céri re Usoi Kepipi γε ketē kecáá
ńnaηe mále keké νε pisoι akope pi sárei. Uu pεε

kékankáláká rinóo he re: A yisi a ripósánjáápore pílesi aá kulu.

²⁵ Mese ne mese, usoi uu nipa úye keyu-i yisi uu risánjáápore tē kēmeē kapí pēe u n finselē sakaa, uu nkúlecee pōlo un Uléēcaa rinyiri taáselē.

²⁶ Ai nipa úye nnóo yipu. Api Uléēcaa rinyiri taáse, iwame ii pi súúni pin tee re: Tō neni mewai kecire yē!

*Yeesu ye Lefi sée re uké u ritiki
(Matiyee 9:9-13; Mariki 2:13-17)*

²⁷ Lē memáa, Yeesu uu léeri, uu ulampooyóo unyine kapi ye n sée re Lefi yenu un lampoo keyóo-i tū. Yeesu uu u maa re: A né ritiki.

²⁸ Lefi uu yisi uu linnéi yá uu u tiki.

²⁹ Lefi uu limemáa iluke kecire ukēyo-i u wai. Pilampooyóo meya ne písoi picō pin kesē keluke ke-i we.

³⁰ Ai ne Pifarisi ne isé picélaa risá, api Yeesu pipiretiki maa re: Yo nnya ke nó ne pilampooyóo ne pikópekóo ani kesē le?

³¹ Yeesu uu rinóo pi yósu re: Písoi pēe isare n láarú api upōise pise, amá pitóikó pēe upōise pise.

³² Am ka re kē písoi pēe ase i n tīkilē sée, amá pikópekóo nnya kamí ka re piké pimēfine conse.

*Yeesu ye anópahaa nsímé wai
(Matiyee 9:14-17; Mariki 2:18-22)*

³³ Písoi pinyine api Yeesu maa re: Yo nnya ke Yohani pipiretiki ne Pifarisi api ye anóo paasi api ye kō keyóme yáasi nipa píyei. Amá pō pipiretiki pin le pin kō níru?

³⁴ Yeesu uu rinóo pi yósu re: Nò músu re usoi yé unósi kpísi un we, upísane api pɛɛ anóo paasii? Aai, mmě́ nín we.

³⁵ Li yé kam api kumúnjé kunyine-i unósikó uyě pikɛɔpɛ lese apí ne tómpɔ. Pɛé uye-i kapi yé pɛɛ anóo paasi.

³⁶ Yeesu uu kenýárū pimáa pi kpá re: Uka úu ye kusánjáá fale kepampi ne kusánjáá kpure tápisi. Lin lě n wa, kusánjáá fale kuu lě ticéeri, kepámpi kě kuu n lése áke kɔ kukpure kémɛɛ wainɛ.

³⁷ Uka úu ye píta pelě kukónenuj kpure-i súū. Lin lě n wa, píta pě ne ye anúj tikpáfúsele, ai wai píta ne lianúj ye méwoo wa.

³⁸ Amá anúj fale-i kapi ye píta pelě súū.

³⁹ Uka úu ye kɔ píta fale káipi un pipelě pinírɛ m masí. Pi ye re pipelě pɛɛ pikɛcɛre.

6

Yeesu yeɛ kewénteyaa ute

(Matiyee 12:1-8; Mariki 2:23-28)

¹ Kewénteyaa tunjé kenyine ke Yeesu uu kecare kémɛɛ sónɛ un tósu. Upipiretiki api mɛpípi n kpéeni pin pianipe-i tekeise pin takai.

² Pifarisi pinyine api pi maa re: Yo nnya kani lě ke isé ii m maa re písoi ápi kape ye kewénteyaa ketúnjé wa wai?

³ Kei ke Yeesu uu pɛɛ pi pɛsɛ re: Lě nnya áni lě ke Tafiti uu kumúnjé kpɛ-i ke nkú nn u ne upikó n wa keɛnlě, née yo?

⁴ U Uléécaá keyɔ-i lonle uu akpónó kapi Uléécaá n yekei kpísi uu le, uu kɔ upikó pa, lin kɔ ne irósé-i wólaalě te pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése nmanɛ pɛɛ yé fe api a le.

⁵ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nḗ, Usoi Kεpipi, née κewénteyaa ute.

*Utisi uyεε kunίpe kópe m má
(Matiyee 12:9-14; Mariki 3:1-6)*

⁶ Κewénteyaa ketúnjé κεcɔ kenyine, Yeesu uu kuyómeyáhaalee kunyine-i loni un pisoι céesi. Uu kei utisi unyine λεεpɔ ne kunίpe luke-luke kópe.

⁷ Isé picélaa ne Pifarisi api Yeesu kutu n cɔlḗ piké yḗ in te u yé κewénteyaa ketúnjé usoi pɔise, likumúnjé re pi pεε κewáána wḗsile piké ne akópe u n lapaase.

⁸ Amá Yeesu ye pεε pinfasimé cérile. Uu unίpekókɔó maa re: A yisi a nyere nḗpá úye uké pɔ yḗ. Utisi uu yisi uu nyere.

⁹ Yeesu uu pεε pi maa re: Ne nó pise re íye kai irósé kḗmee pise? Li pise re tóké κewénteyaa ketúnjé lisɔne née likópe wa? Te tóké usoi nfaa lɔ née tóké u kpu?

¹⁰ Uu pinnéi nyáni uu pεε limemáa usoi uyḗ maa re: A kupónipe ritunáme. Uu kunίpe tunápɔ, kunίpe aku pélu.

¹¹ Amá ai mpí pḗ tóosi api pimεcɔpεcire n κεηene pin lḗ kapi yé ne Yeesu n wa taikεε.

*Yeesu ye pitumε kefi ne pitḗ wḗε
(Matiyee 10:1-4; Mariki 3:13-19)*

¹² Yeesu uu likumúnjé kpe-i kekúupi taá re uké keyóme yáasi. Kesine nnéi kuu kei tone un Uléécaá yáasi.

¹³ Kai n weesi, uu upipiretiki séi, uu pikecɔpe kefi ne pitḗ wḗε uu pi séi re pitumε.

¹⁴ Pεpεε Simɔɔ kuu rinyíri n he re Piyεε ne uyḗ uwā Antiree ne Yakupu ne Yohani ne Filipu ne Patelemii

15 *ne* Matiyee *ne* Tomaa, *ne* Alifee *kepipi* Yakupu *ne* Simoo *ye* ukuyu *ni* la

16 *ne* Yakupu *kepipi* Yutasi Isikariyooti *ye* *ni* ka uu *kepire* Yeesu *yai*.

Yeesu ye céésile un kə itóí pəise
(Matiyee 4:23-25; 5:1-12)

17 Yeesu *ne* upipiretiki *api* kekúúpi *cepime* *api* kutē mmé *weri*, *kei* *ke* upipiretiki *meýā* *api* *ni* *we*. *Yutee* *ketē* *nnéi* *pisoi* *meýā* *pin* *kə* *kei* *we*, *ne* Yerusalem *pikó* *ne* Tiiri *ne* Sitoo *menimaa* *ritime* *ayu* *pikó*.

18 *Pi* *cápinemele* *piké* Yeesu *icélaa* *kutu* *rica*, *api* *kə* *piitoi* *pi* *pəise*. *Pē* *ke* *aniri* *aa* *m* *pekési* *api* *pélu*.

19 *Mpá* *úye* *uu* *náasi* *uké* *u* *rica*, *liriyíki* *re* *u* *pē* *ri**na**ŋe* *nnyine* *mále* *un* *ne* *pinnéi* *pəisente*.

Nnare ne píweluke

20 Yeesu *uu* upipiretiki *inípe* *wii* *uu* *re*:
Nó *mpí* *nó* *nní* *íwe* *m* *má*, *nə* *pínarekome* *le*.
Nó *Ulééca* *iyoo**pi* *te*.

21 *Nó* *mpí* *nó* *nní* *nkú* *n* *tú*,
nə *pínarekome* *le*, *nə* *keyáa* *lepune*.
Nó *mpí* *nó* *nní* *n* *téni*, *nə* *keyáa* *sénnyine*.

22 *In* *te* *pisoi* *ye* *nóiné**puri* *yulu*,
api *nó* *lákase*, *pin* *lámisi* *pin*
kə *nónnékópe* *símisi* *re* *nə* *Usoi* *Keppi**pi* *ne* *kefa* *tene*
nnya,
nə *pínarekome* *le*.

23 *Tikpákára* *tē* *ticə* *ke* *pipisaa* *apí* *pē* *antepuye*
wa. *In* *te* *lele* *nó* *leeme*, *nóriné**poo* *riké* *n* *láarú*, *ani*
ne *mpóona**re* *cə*, *nóiné**he* *ye* *keyóme**caa*-*pə* *piyele* *ái*
*kumú**ŋé* *má*.

24 *Amá* *nó* *mpí* *nó* *nní* *m* *má*, *íwe* *kani* *topori*,

nə nónnénarə pilukə masile.

²⁵ Nó mpí nṵ neni nní n ləpaalē, íwe kani topori,
nkū yə sóntile nké nó wa.

Nó mpí nṵ neni nní n sényi, íwe kani topori,
nə mpóɔcaai-i lonine ani ténisi.

²⁶ In te mpá úye yə nónnésəne símisi, íwe kani
topori,
likumúŋé rɛ lē ke pipisaa apí pɛe antepuyɛ nṵmɛ
wai.

Ani nópínéláarə n la

(Matiyee 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Nṵ nní kutu né n cólē, nɛ nó símisile rɛ ani
nópínéláarə n la, ani pɛpɛɛ nó n yúlu lisəne n wai,

²⁸ ani pɛpɛɛ awéeri nó n wai anṵ səne ritikise, ani
pɛpɛɛ íwe nó n wai kecáa n welu.

²⁹ In te usoi yə kumóri kuse-i kepeɛe pṵ tṵ, a
kutṵrṵ u rituná, usoi un kupókpélenku pṵ n yṵsí,
a tíyɛɛ uké kṵ kepótúkanka tene kpísi.

³⁰ Mpá úye yɛ linyine pṵ we a li u hɛ, úye un kṵ
lipókṵ linyine pṵ n yṵsí, kape li u korí.

³¹ Lē kani ní la picṵ piké nó wa, ani yə limecṵ pi wa.

³² In te pɛpɛɛ nó ní la ŋmanɛ kaní la, ihéé íye icṵ kani
pɛɛ mé. Pikópekṵó ricuruu yə pɛpɛɛ pi ní la lalɛ.

³³ In te pɛpɛɛ lisəne nó n wai ŋmanɛ kani yə lisəne
wa, ihéé íye icṵ kani pɛɛ mé? Pikópekṵó yèè kṵ lē
walɛ.

³⁴ In te nə tálē te pē kani n lonse yé nó héɛɛ, ihéé íye
icṵ kani pɛɛ mé? Pikópekṵó ricuruu yèè pikópekṵó
lonsele pin tálē te pi yé lē kapi n lonse ritísi linyine
pi hééɛ.

³⁵ Amá nṵkṵ nópínéláarə n la, ani lisəne pi n wai.
Ani kape yə n tálē te pi yé nó hééɛ ani kelenɛ pi lonse.

Νό ihéé kecire yē ani póló Uléécāa γεε ήπά yo kecāá n tū sipipi, likumúnē re u πεπεε άπι rícere m má ne pisoι kpákárá lalε.

³⁶ Ani γε νόμενέεεπεεερε ίωε ténaane yare ke Nóunésáa uu γε ίωε νό n té meεε.

*Ai we re tóké ye picō akópe m palē
(Matiyee 7:1-5)*

³⁷ Ani kape γε picō akópe m palē, Uléécāa úu kape kō ne nō akópe m pālē nnya. Ani kape γε picō ne túhaane, Uléécāa úu kape ne nō n túhaane nnya. Ani γε picō akópe pi sárei, Uléécāa uu nóanékó nó sárei.

³⁸ Ani γε picō he, Uléécāa uu nó he. Pi nó músune ai yipu aí wure api tíηa-tíηa api nó kópō. Kemúnjé kē kani γε ne picō mí musí kapi kō ne nō músune. Ai líka nnya, Uléécāa γε músune ai yipu uu tíηa-tíηa uu tírii uu nó kópō. Kulū kpē kani γε ne picō mí musí kuεε ke Uléécāa uu kō ne nō músune.

³⁹ Yeesu uu kō kenýárū kpá re: Unyíγε úu yé fe uké unyíγεεε tōrōi. Lin lē n wa, pinnéi γε ha kuhóre-i lóipōne.

⁴⁰ Uyεε pikéi m peikeε úu γε uyεε pi u m peikeεεε n fe. Amá uyεε pi m peikeε un pikéi n ceri nsōne, u ne uyεε pi u m peikeεεε yé n sá.

⁴¹ Yo nnya kaa keyúipi keε upómáρεεεε menipeε-i ní we nyáni áa peε kenawélépi keε μεpókó-i ní we nyáni?

⁴² Iye kaa yé fe aa upómáρεεεεε maa re: Unémáρεεεε, a riyá ké keyúipi keε μεpónipeεεε-i ní we lese, páa peε kenawélépi keε μεpónipeεεε-i ní we lese kelene. A tíγε pō kecāá kecāá mewai má kpa! Kenawélépi keε μεpónipeεεε-i ní we kaa yé mefoi lese aa peε nsōne n nyáni áa ne keyúipi keε uεεε menipeεεε-i ní we lese.

*Kuléé nε kuapipi kecáá icélaa
(Matiyee 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Kuléé kpee isare n láárú áku ye apipi kópe mari, kuléé toikó áku ye kó apipi sone mari.

⁴⁴ Pi ye nḡpá kuléé kúye nε kuapipi cerile. Api ye sinípeleépi kecáá afiiki tó, ápi ye kó ahíhíí kecáá areesee tó.

⁴⁵ Lisone ke usoi sone uu ye ukefa-i léseme, usoi kópe póo likópe ukefa-i léseri, likumúnjé re lelee usoi kefa-i n yipaalē ke nnóo nn ye símisi.

*Siyó sité sinyine kecáá nsímé
(Matiyee 7:24-27)*

⁴⁶ Yo nnya kani né sélei re Upiima, Upiima áni pree lē kam nó n céesi wai?

⁴⁷ Ani tíye ké nó nyíse lē ke uyee nnésímé kutu n cólē un ne n keisi uú ne menyíne ní we.

⁴⁸ Liute ye we yare usoi yee kényo m móm uu túni ai cimisi uu kepare tulu, uu kekecáá rikúí tasi. Ke ikói ii n yi ii waa, míni ame ke fe, amá áme kó fe meké ke ritiḡa-tiḡa, likumúnjé re ke mōmaalenle ḡsone.

⁴⁹ Amá uyee nnésímé kutu n cólē úu peé ne n keisi ye we yare usoi yee kényo m móm uu ntaai pure-pure kecáá ke tasi, rikúí ári we. Ke ikói meni ame ke riñfe, mese ne mese kake tōhō ake foru téké-téké.

7

*Yeesu ye Rōm usóóca kpéē unyine ukeikó pōise
(Matiyee 8:5-13)*

¹ Ke Yeesu uu písoi pree u n kálaalē ifaaci piwai ní masí, uu yisi uu Kaperinawum tómpo.

² Rōm usóóca kpéē unyine ye pree ukeikó unyine mále, úu ye uukeikó uyē kecáá kō. Ukeikó uyē un póólú, ticuruu un kekpo nyahai.

³ Ke usóóca kpéë uyë uu n kô pin Yeesu nsímé símisi, uu Pisuífi piwéése tum te piké ha u séeme uké ukéikó paise.

⁴ Api Yeesu kémee tuiþo apí ne meýá u téni re: Usoi uyee ne sá re þaké u lé.

⁵ U ntóþuri lala nsone. Uyee ko kuróyómeyáhaalee mð.

⁶ Yeesu uu pee pi tikipó. Kuu kéyo n nyahaipó, usóóca kpéë uu upisane tumpó re piké u maa re: Upíima, kape meþócíre ricón. Am ne sá re þaké kenéyo lð.

⁷ Ne rinécúruu yenle re ám tu re ké keþómee hapó. Amá a rinóo he unékéikó uké peí.

⁸ Né ticuruu ye piwéése mále nen pi pakarelë, nen ko pisóóca má pee né m pakarelë, nen piunyine m maa re uké méye ha, u ye hale. Nen ko ucó m maa re uké kam, u ye kale. Nen ko unékéikó m maa re uké linyine wa, u ye li wale.

⁹ Ke Yeesu uu anóo nyë n kô, usóóca kpéë uyë isoi ii u sonesi. Uu pansé uu þisoí kulúi pee u n tíkilë maa re: Ne nó maa re níþá Ísirayeli kémee, ám pikai nfatene mmú ncó yenaalë.

¹⁰ Þë kuu n tū apí kéyo-i þeeþo apí ukéikó uyë leþo un isare láarú.

Yeesu ye ukúmannosi unyine kewã nfaa peseme

¹¹ Kai kóso n weesi, Yeesu uu kuyu kunyine kapi ye n sée re Naini sí. Upipiretiki ne risoiwuí tin u tikilë.

¹² Kumúnjé kpe-i kuu kuyu keþoo n nyahaipó, uu yénu pin ne kesoiþópe pikúlaa tósu. Ukúmannosi unyine kewã cireníne kapi lé ne tósu. Kuyu pikó kulúi pin ne unósi uyë tū.

13 Κε Yeesu uu u n yě, ίwε ii u wai uu u maa re: Kapε té!

14 Yeesu uú nyósópɔ uu asoikópεmulε ca, pεpεε n topori api nyεε, Yeesu uu re: Κεημάνεπι, νε rinóó pó hε, a yisi!

15 Κεσοikópε ake cánáráá ake nsímé kápáá. Yeesu uu κεuni κε pa.

16 Iwame ii pinnéi loni api Uléécaα rinyiri taáσε pin tee re: Antepu píma ye kerócɔpe rikpáfúmεε. Uléécaα ye kale uké umpuri come!

17 Nsímé mmě nn Yutee ketě nnéi ne kemεkɔ sitě kémεε kóónú re lě κε Yeesu uu wa.

*Yohani Uniwolε pitumε
(Matiyee 11:2-19)*

18 Yohani pipiretiki api lě nnéi u símisi. Yohani uu pikecɔpe pité séi,

19 uu Upíima kémεε pi tum te piké ha u pise re: Póó usoi uyě kapi mekεε-me n tee re u sónti née unyine ucɔ ye kepire wemεε?

20 Kapi Yeesu kémεε n tuipɔ, api u maa re: Yohani Uniwolε yεε ró tumme re tóké pó pise re: Póó usoi uyě kapi mekεε-me n tee re u sónti née unyine ucɔ ye kepire wemεε?

21 Kumúné kpě kémεε, Yeesu un pisoι meγā itóι pɔisente, un aníri pi pései un pinyíyε meγā inipεε wúkulentε.

22 Uu pεε Yohani pitumε maa re: Ani mpɔ ani ha lě kani n yě ani kɔ kom Yohani keenkεε: Lελεε re pinyíyε ye nyánile, síkankáláká sin sóne, piyó pin wolε pin funi, pitusuí pin kómει, pikpɔkpɔ pin yisikεε, piwékóó pin kɔ Nsímé Kεcire κε pisoι api pi n yóólě kómει.

23 Uye unsá n'è nnya n loó, liute ye únarekome le.

24 Ke Yohani pitume api pitónjé ní masí, Yeesu uu Yohani nsímé písoi p'ee n cápinelē n símisi re: Yo kani kucesi kóima-i piyéne ha? Kεkrápi ke kuyɔ aku n fikiisee, née yo?

25 Yare yo kani p'ee piyéne ha? Usoi yee melape kecire n lapaalē yee kei we, née yo? Amá siyóɔpiyɔ-i ke p'ep'ee ilū n'íkɔ́ n tánti pin isoi le apí we.

26 Yare yo kecire ηmaa kani p'ee piyéne ha? Antepu unyine, née yo? Amá asei kecáá uyē kani nní ní yé ne antepu fele.

27 Likumúnjé re Yohani nsímé kai Nléécaasimé ritelé-i wólaalē te: Unétume ye nkó kam n tumme uké ne kekpeē pó wa uké mpócee nyóonse.

28 Yeesu uu pimáa kpá re: Ne nó símisile re ápi unyine maraalē yee Yohani n fe, m'pá ne lē, p'ep'ee Uléécaá iyóɔpi kémee ní we kecɔpe uyee n fíilē ye u fele.

29 Kuyu nnéi ne pilampooyó p'ee Yohani nsímé kutu rińcɔ api tíyese uu míni pi wole. Pi cerile re Uléécaá yee asei ute.

30 Ke Pifarisi ne p'ep'ee Uléécaá isé n nyu api ní yé re Yohani úu kape míni pi wole, li nyísele re lē ke Uléécaá uú ne pi ní la kapi kepire rito.

31 Yeesu uu pimáa pi kpá re: Uye kam yé ne nfáani písoi múñeisehe? Uye kapí ne menyíne we?

32 Pi nkpáni yare siwá see k'eyaála-i n tū, si ne sisicɔ sin séleine asi ye re: Tɔ asū símisile, ani yúlu áni yesi, ari sikpoyome yom, áni tē.

33 Likumúnġe re Yohani Uniwole ye kale úu ye iluke li, úu ye kō píta n ntí, ani re u unírihélaa le.

34 Usoi Kepipi pōw weri ken le ken níru, ani kō re: Ani usoi nkó nyánii, piluke ne píta nkó ġmane mee uyġ we. Ticuruu u kō pilampooyōw ne piwaikópekōw pícw usane le.

35 Amá pēpe u n ġmurei ye nyíselenle re Uléécaā mewéēsēsōhō ye me.

Yeesu ye Ufarisi Simōw keyō-i we

36 Ufarisi unyine uu Yeesu séi re piké kesé iluke li. Yeesu uu usoi uyġ keyō sí uú tone uu le.

37 Kuyu kpġ unōsi unyine yee mēfine kōpe m má un we. Kuu n kō te Yeesu ye Ufarisi uyġ keyō-i we un iluke le, uú ne kenúmpí ne tulaali meyipē sí

38 uu Yeesu kēpire nyere, uana-mġ. Uú n tēni uu Yeesu ana ménini fōlu, uu limemáá ne unnyúpi a tinnente, uu a pira uu tulaali akēcáá kōoni.

39 Kē Ufarisi uyee Yeesu kusáne n wai uu lġ n yġ, uu ukēfa-i n tee re: Usoi nkó un pēe mēsei antepu, u yé pēe unōsi nkó yee nní u n cárii ceri re wōo lo, u yé kō pēe cēri isoi íye mpuri kuu le. Unōsi lo yee mēfine kōpe m má.

40 Yeesu uu pēe Ufarisi rinōw yōsu re: Simōw, ne nnyine mále ké pō male. Simōw uu rinōw pēse re: Sáa, a male.

41 Yeesu uu re: Písoi pité pēe ne uwóolonse riwómē má. Use un ne riwómē u má nwoóweni siwóo píle píle menupū, ucō pōon ne riwómē u má nwoóweni mēpípi kuwóo.

42 Píketé kġ úka úu kō pēe fene uké uriwome hééle. Uwóolonse uu píketé sárei. Píketé kġ kēcōpe úye yee yé meyansei uwóolonse uyġ n la?

43 Simōo uu rinōo u yōsu re: Ne mūsu re uyē tiwome tee m piye yee yé meýǎ u n la. Yeesu uu re: Pō alari mále.

44 Uu lē memáa unósi uyē-mē pansepō, uu Simōo maa re: Pō unósi nkó yé? Ne kepóyo-i lommele áa míni né he re ké anéna riké, amá uyē ne anéna umenini fōile uú ne unnyúpi a tinnente.

45 Áa né ripira re kusáne kaa né yōsu, amá kamí ne n lomme kuu nní né yáhaanke uú ne anéna tini.

46 Áa mékpō rinéyu kecáa kōonu *, amá uyē ne tulaali anéna kecáa kōonule.

47 Lē nnya kam pó tee re: Nla píima kuu né rí nyíse ye nyísele re pi uakópe nnéi u sárei. Amá uyē kapi nkáripí n sáreile, nkáripí kuu ye unla nyíse.

48 Yeesu uu pee unósi uyē maa re: Ne apókópe pó sárei.

49 Ū ne pepeee kesé n le api pisifa-i n símisi re: Usoi úye mpuri lo yee akópe n sárikee?

50 Yeesu uu pee unósi uyē maa re: Mpófatenē ye pó yóriyele, a n ηme ne nkínηηe.

8

Pinósi pee pee Yeesu n tikilē

1 Lē memáa ke Yeesu uu ayu maa ne ayu sínsá rikónú un Uléecaa iyōopi Nsímé Kεcire yóólē. Upiretiki kefi ne pité

2 ne pinósi pē kuu aníri m pései ne pē kuu m pōisente pin u tikilē. Maari kapi n sélei re Makitala ukó kapi aníri aseei m pese ne

* **7:46** Mékpō pikōonu ríyu kecáa: Kusáne piyóó ye pi Pisuífi kémee. Tíyu piwaise ye pi.

³ Cusa yee Erooti keyō kecáá ní paílē unōsi Yohana ne Susaani ne pinōsi meŷā pēe pēe pilikó ne Yeesu ne upipiretiki n léni.

Ulukaa kenýárū

(Matiyee 13:1-9; Mariki 4:1-9)

⁴ Ayu kulúí kēmēe ke písoi api ye pēe léepō api Yeesu léepō. Ke písoi api n cápīne, uu kenýárū maare:

⁵ Utisi unyine yee ilukepuri pifóme leepō, icō ii ricéetime lólu api ikecáá cōpisi sinúipi asi i le.

⁶ Ilukepuri icō ii kepare kecáá lólu. Kii n le, ii kóosi, ke rīniŷe rīn ní we nnya.

⁷ Icō ii sinípeleépi kēmēe lóipō ii lelu, sinípeleépi asi mēse ne mēse i hila.

⁸ Amá ilukepuri icō íi ne ketē sōne sá, ii lelu ii papisi ii máru n̄sōne. Yeesu uu pimáa kpá re: Ani kutu ricō n̄sōne, úye un ukóme uu kóm.

Yo nnya ke Yeesu uu ne sinyárū céesi?

(Matiyee 13:10-17; Mariki 4:10-12)

⁹ Yeesu pipiretiki api kenýárū kē aseí u píse.

¹⁰ Uu rinōo pi yósu re: Nō ke Ulécaá uu uiyōopi nsímé mēe m pékaalē cereise, úu pē cereise. Amá picō ye n̄pá yo kómēile yare sinyárū liké wa re pi n̄sōne paílē amá ápi kō pēe n̄sōne nyáni, pin n̄sōne kutu cōlē ápi kō pēe n̄sōne kómēi.

Yeesu ye ulukaa kenýárū aseí lese uu simisi

(Matiyee 13:18-23; Mariki 4:13-20)

¹¹ Kenýárū kē aseí ye nnyé: Ilukepuri yee Nléécaasimé.

¹² Písoi pinyine isoi ye ricéetime tē mecō wele. Pi ye konle, amá kuníri akú weri aku nsímé mmē

pisifa-i lese ápi kape ne kefa n tene liké pi n yóriye nnya.

¹³ Picɔ ye keparecaɔ kē meɔ wele: Pi ye Nléecaasimé kónle api n yósu ne mpóonare, amá ápi ye n tíye nké pikemeɛ iníní wa, ápi ye kefa tene liké nánai. Ncón nn n ka, api nfatene yálalapɔ.

¹⁴ Ilukɛpuri iyee sinípeleépi-i ní loó ye we yare pɛpɛ ye n kɔ, amá api tíyese nfasimé ne memá ne ketē kecáá lilala ai n hila ápi ye pɛɛ rikáhákáhá ne kɛtɔ-pɔ.

¹⁵ Ilukɛpuri iyee ketē sɔne-i ní loó ye we yare pɛpɛ Nléecaasimé kutu rińcɔ api pisifa-i n múlú, api n n tikilē ne kefa keɛɛ api ñmóópú nn kulaa pi wai.

Kéfiráa kɛnyárú
(*Mariki 4:21-25*)

¹⁶ Yeesu uu re: Úka úu ye kéfiráa risé uu kucári ke kipi née uu kefine metene ke pésu. Amá kelɔ cáca kapi ye ke ritɔsi liké ne n wa re pē nnéi pɛɛ kényɔ-i n lompɔ ye metéi yé.

¹⁷ Lē nnéi lee pɛɛ m pékaalē ai kúyene wai, lē ke nípá úye úu pɛɛ kúyene ní we ai metéi kémeɛ léeri.

¹⁸ Ani nómenécíre tí ne lē kani ye nsímé n kɔ. Likumúnjé re uyee m má kapi ye pípa rikpá, amá úye unsá m má, nkáripí mmē kuu m má kapi u yósune.

Yeesu uni ne upiwā
(*Matiyee 12:46-50; Mariki 3:31-35*)

¹⁹ Yeesu uni ne upiwā apí weri api u læeri, amá ápi fe piké ukemeɛ tuiɔ, ke písoi api kulúí ní tɔsí nnya.

²⁰ Api pimɛkame Yeesu símisi re: Upóni ne pipówá ye ketahai nyenu pin la piké pó yé.

21 Amá Yeesu uu pinnéi maa re: Unéni ne pinéwá pεε nní pεpεε Uléécaa Nsímé kutu n cólě pin lě knn pi m pise tikilě.

*Yeesu ye meyo pima menyine riséese
(Matiyee 8:23-27; Mariki 4:35-41)*

22 Keyáa kenyine ke Yeesu ne upipiretiki api kúninai ló uu pi maa re: Tóké kupiye kuwélé kucō-mě ha. Api mē téj.

23 Kumúnjé kpe-i kapi n téjłě, Yeesu uu lōpile. Kuyō pīma kunyine aku pipépe kápáá. Míni ame kúninai yipu lin ne nkpō pi wéési.

24 Pipiretiki api Yeesu lεεpō api u yóηse api u maa re: Sáa, Sáa, tō kpínine! Yeesu uu yisi, uu kuyō ne ániwalé cési ne kuwói, ai níηesi, ai sée léké-léké.

25 Yeesu uu upipiretiki maa re: Yei ye nónnéfatenε? Amá iwame ii pi wai, aseké uu kō nnóo pi yipu api pimεcōpεcire m máíkεene re: Usōi úye mpuri ye nkó, aí ne kuyō ne míni péné lin u pakarelě un tinóo n he.

*Yeesu ye untrihélaa paise
(Matiyee 8:28-34; Mariki 5:1-20)*

26 Api Kerasaa pikó ketě keε kupiye metérj mecō ní we ken Kalileε ketě lorólě loni.

27 Ke Yeesu uu kúninai-i rincúlame, kuyu kpē utisi unyine uu u tépei. Háí mekkeε-me kúu ye ilū tā, aníri an u pεkesi. Uu pεε kέyō má, amá akpíi kémeε kuú pεε sói.

28 Kuu Yeesu n yě, uu pupει, uu uanui kecáá wúla uu meyá maa re: Tó ne mpó ne ní-ye, Uléécaa yeε m pá yo kecáá ní tú Kepipi Yeesu? Ne ne pó ténile re kapε íwe né wa.

29 Ai líka nnya kuu lē male, Yeesu ye rinóò he re aníri aké ukeméé le. Li ye lin ne u n yisi, pi ye ána ne anípe akpanii u paasile, amá uu a túúni, aníri aa kucesi kóima-mē u kpáú.

30 Yeesu uu u pise re: Iye kapi ye pó sée? Uu rinóò yósu re: Pi ye né sée re “kulúí”, likumúhè re aníri ye ukemee kulúí wele.

31 Aníri nyē áá ne Yeesu tēni re úu kape nkpo kuhore-mē a riláupò.

32 Kúfòhlee píima kunyine kun tikúú kecáá we kun tükuri. Aníri áá ne Yeesu tēni re uké tíyese aké áfòh nyē-i ló. Yeesu uu ncée a he.

33 Aníri aa pēe usoi uye-i lelu aa áfòh loni. Afòh aa kekiúúcaa-pò ntóó sé áá ha míni-i sée.

34 Ke pisoí pēe áfòh n kpáúlē api lē n yē, api wuru apí ha ne nsímé mmē kuyu maa-i ne siyupi nné-i kóónú.

35 Pisoí api léeri piké lelee n wa yē. Api Yeesu kēmee tuiṗò api leṗò utisi uyē un péí, un Yeesu ana keyúrí tū un lapaalē, ne ukeyu cáká-cáká. Iwame ii pi wai.

36 Pē nnéí inipēe-i kai lē n wapisi api lē ke aníri áá ne utisi uye-i ní le keenkēe.

37 Kerasaa ketē pikó nnéíe api Yeesu maa re uké pikuyu-i le, ke iwame ii pi n wa nnya. Yeesu uu kúninai yopoi uké tómpò.

38 Utisi uyē ke aníri aa n tíye uú ne Yeesu tēni re uké ncée u he uké u ritiki, amá Yeesu uu u lakase uu u maa re:

39 A kupóyu pēle aa lē ke Uléécaa uu pó ní wa keenkēe. Utisi uyē uu sí uú ha kuyu nnéí kēmee lē ke Yeesu uu u n wa símaankēe.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kò unósi unyine pòise

(Matiyee 9:18-26; Mariki 5:21-43)

⁴⁰ Kumúnjé kpé-i ké Yeesu uu kupiyé ritime ricò-mě n léeme un pèeri, pìsoi péé péé n cápinelě api u tẹ̀pẹ̀i. Pi nnéí ye péé u ménlẹ̀.

⁴¹ Utisi unyine kapi ye n sée re Yairusi uu péé weri. U péé ukuyu Pìsuifi kuyomẹ̀yáhaalee uwéése lẹ̀. Uu Yeesu ana metene wula uú nẹ̀ u tẹ̀ni re uké ukẹ̀yò-i ha re

⁴² ukewã kpérepì cirenínjẹ̀ kéé m má yare aḡmẹ̀ kéfi nẹ̀ até ye lalẹ̀ kéké kpu.

Kumúnjé kpé-i ké Yeesu uu kei n sí, pìsoi pin awélé nnéí u nyikii pin nẹ̀ u tikilẹ̀.

⁴³ Kumúnjé kpé-i, unósi unyine ké ménye amẹ̀ n léenti háí inḡmẹ̀ kéfi nẹ̀ ité-mẹ̀ un kei we. [Pípòise píima nnéí kuu rika uu umemá nnéí caai], amá úka úu fe uké u pòise.

⁴⁴ Uu Yeesu kẹ̀pìre-mě nyòsópò uu uketukanka ritime ca. Kuu lẹ̀ tíńca, ménye mée n foho amẹ̀ mese nẹ̀ mese nyere.

⁴⁵ Yeesu uu pise re: Wóo né rica? Api pinnéí kẹ̀njesi re ápi u rica. Piyee uu re: Sáa, pìsoi ye pò kálalẹ̀nle awélé nnéí.

⁴⁶ Yeesu uú maa re: Usói ye né ricale. Liriyíkí re nẹ̀ ceri re rínaḡe nnyine ye kenéméé lele.

⁴⁷ Unósi uu yénu re li u yámnẹ̀. Uu Yeesu-i sí un terii uu uana metene wula. Uu m̀pá úye keyu-i lẹ̀ nnya kuu Yeesu ríńca nẹ̀ lẹ̀ kuu mese nẹ̀ mese m̀ péí símisi.

⁴⁸ Yeesu uu u maa re: Unékpére, mpófatenẹ̀ mée pò yóriye. A n ḡme nẹ̀ nkínḡnḡ.

49 Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uu lɛ n símisi, utumɛ un Yairusi keyɔ leeri uu Yairusi maa rɛ: Upókperɛ yɛ kpulɛ, kapɛ nkpráni urósáa pekɛsi.

50 Yeesu uu kóm, uu kuyómeyáhaalee uwéɛɛɛ Yairusi maa rɛ: Kɛpówuu ákɛ kapɛ tɔ, mpókó yɛɛ rɛ a nɛ kɛfa tɛnɛ. Upókperɛ yɛ pɛlunɛ.

51 Kapi kɛyɔ n tuipɔ, úu úka ncée hɛ rɛ u nɛ uyɛ piké lompɔ, insá Piyɛɛ nɛ Yohani nɛ Yakupu nɛ kɛwá kɛ usaa nɛ kɛuni.

52 Mpá úyɛ un tɛni kɛwá kɛ nnya. Yeesu uu pɛɛ maa rɛ: Anɛ kapɛ tɛ, ákɛ kpu, kɛ lɔnɛlɛ.

53 Api u n sɛnnyi, likumúnjé rɛ pi nyu rɛ kɛkpɛrɛpi yɛ kpulɛ.

54 Yeesu uu kɛkunipɛ tini, uu meyá pupɛi rɛ: Kɛwá, a yisi!

55 Kɛwá nfaa nn pɛɛri, ákɛ mɛsɛ nɛ mɛsɛ yisi. Yeesu uu rinóɔ hɛ rɛ piké ilukɛ kɛ hɛ.

56 Ai kɛwá pikó nnóɔ yipu, amá Yeesu uu rinóɔ pi hɛ rɛ ápi kapɛ lɛlɛɛ n wa úka símisi.

9

*Yeesu yɛ pitumɛ kɛfi nɛ pité wɛɛ
(Matiyɛ 10:5-15; Mariki 6:7-13)*

1 Yeesu uu upitumɛ kɛfi nɛ pité cápɛnɛ uu rínanɛ pi hɛ rɛ piké aníri n fe api kɔ itóɔ m pɔisɛntɛ.

2 Uu pɛɛ pi tum tɛ piké ha Uléɛcaa iyɔɔpi nsímé símisi api pitóikó pɔisɛntɛ.

3 Uu pi maa rɛ: Anɛ kapɛ linyinɛ rimúlú yarɛ kunaapi nɛɛ kulóɔ nɛɛ ilukɛ nɛɛ kɛwóɔ nɔkɛ nɛ ncée ha. Anɛ kapɛ sitúkanka sité sité rimúlú.

4 Nɔn kɛyɔ kɛyɛ-i n topilɛ, ani kei n tū hái nɛ nókɛnétónjé tunjé.

⁵ Pin yei kusáne piyóó nó n yè, ani pikuyu le, ani nóanéna nkoŋo péi liké nyíse re pi Ulééca pipakare ye.

⁶ Upitume api tósu, api ayu nnéi kémeé sóne api Nsímé Kεcire símisi pin mpa yei pitóikó poisente.

Erooti ye píri tū

(Matiyee 14:1-12; Mariki 6:14-29)

⁷ Uyóopi Erooti uu lē nnéi lee n wai nsímé kóm. Uu ceri lē kuu yé m musí, likumúnjé re pinyine ye pee tee re: Yohani Uniwole yee pikpókpo-i yisi.

⁸ Picó pin tee re: Elii yee leeme. Picó pin kó tee re: Pee mekeé antepu unyine yee nkpó-i yisi.

⁹ Amá Erooti uu re: Ne tíyeséle api Yohani ríyu tǎlu. Usoi úye mpuri nsímé kam pee nní kóméi má? Uú n wéési uké Yeesu yé.

Yeesu ye písoi ákotokú anupū (5.000) kpínii

(Matiyee 14:13-21; Mariki 6:30-44; Yohani 6:1-14)

¹⁰ Pitume api peeri api lē ne lē kapi n wapisi Yeesu keenkεe. Uú ne pimεcire iyaa lelu kuyu kpē kapi ye n sée re Petisayita kekúrí.

¹¹ Amá písoi pee n cápínélē api kóm api u tiki. Yeesu uu Ulééca iyóopi nsímé pi símisi uu kó pepee m póólú poisente.

¹² Ke itunje ii n tene, upitume kefi ne pité apí ne u kó api u maa re: A písoi maa re piké ha ayu ne siyupí see ne nní ró n kólē kémeé iluke ne sifine wéési, likumúnjé re kucesi kecōpe kari nté we.

¹³ Amá Yeesu uu pi maa re: Ani nórínécúruu liluke-luke pi he. Api rinóó yósu re: Akpónó anupū ne ikpíntomé ité ηmane kari nté má. Néε pō la re tóké ha písoi mpí nnéi iluke ló?

14 PISOI ákotokú anupū (5.000) pEE pEE kei we. Yeesu uu upitume maa re: Ani pi tonsente pISOI kuwóó kuwóó anai.

15 Pitume api lē kuu pi n forii wai, api pISOI tonsente.

16 Yeesu uu akpónó anupū ne ikpíntomé ité kpísi, uu keyóme weríí, uu iluke iyē kecáá Uléécaá pòñese. Uu kpókòrine uu upitume pa re piké pISOI pEE n cápínelē hòne.

17 Pinnéí api le api lèpu. Upitume api akéri nyEE m pòñe cápíne ai anéEE kefi ne até yipu.

*PiyEE ye yámne re Yeesu ke Uléécaá uu wéE
(Matiyee 16:13-19; Mariki 8:27-29)*

18 Keyáa kenyine ke Yeesu uu umecire keyóme yáasi, upipiretiki api u lèpò, uu pi pise re: PISOI ye máikEE re nEE úye?

19 Api rinóó yósu re: Pinyine ye tee re pò Yohani Uniwole le, picò re pò Elii le, picò pin kò tee re pò pEE mekEE antepu unyine le yEE nkpò kémEE n yisi.

20 Yeesu uu pi pise re: Nó ní, nò mpíí re nEE úye? PiyEE uu rinóó yósu re: Póó uyē ke Uléécaá uu n wéE.

*Yeesu ye unkpò ne umeyise nsímé riyóó
(Matiyee 16:20-28; Mariki 8:30-9:1)*

21 Yeesu uu pi nyi re ápi kape úka nsímé mmē símisi.

22 Uu pimáa kpá re: Li pise re né UsOI Kepipi ké meyansei íwe li. Pisufi piwéése ne pepEE ye Uléécaá inyóñse n wa piwéése ne isé picélaa yé ke kesí. Li kò pise re piké ke kpu ake keyáa táánū tuné yisi.

23 Uu pEE pinnéí maa re: Uye un n la uké né ritiki, uké umecire pípaí riyá uu nípá keyáa kéye ukunapéékóó n yalē, uu pEE né tíki.

24 Ai líka nnya, úye un n la uké unfaa lɔ, u n fómnilɛ. Amá úye un n̄é nnya unfaa n fóm, liute yee yé unfaa lɔ.

25 Usoi kulaa ye kúye in te u ketē nté likó nnéi yé, uu pɛɛ kpi n̄ee uu umɛcɪrɛ ásáláú tani.

26 Uye un neni inései ne nnésímé isei n wai, Usoi Kɛpɪpɪ yé kɔ uisei wa ken píyɛi kemeyɔɔpi ne keusaa ne piléecaatumɛ ke Uléécaa uu n w̄éɛ meyɔɔpi-i m pɛɛri.

27 Asei kam nó símisi, pinyine ye nté wele pɛɛ yé Uléécaa meyɔɔpi n yé̄ api kelene kp̄ini.

Yeesu ipɪɪɛ ye conse

(Matiyee 17:1-8; Mariki 9:2-8)

28 Kɛ Yeesu uu l̄ɛ pisímé m̄ masí, ai wai yarɛ siyáa sipaha kumún̄é, uu Yohani ne Yakupu kp̄isi uu ne rikúú taá piké keyóme yáási.

29 Kuu keyóme n yáási, ukɛyu akɛ méwee conse, uilū ii wárara p̄ó-p̄ó.

30-31 Mɛsɛ ne mɛsɛ, p̄isoɪ p̄itɛ pinyine api Uléécaa meyɔɔpi-i léeri, pi ne Yeesu pin yóɪ. Píkɛi kai m p̄isɛ rɛ uké wa ne unkp̄ɔ Yerusalem-p̄ɔ ifaaci kapi l̄ɛ wai. Pɛpɛɛ Moisi ne Elii.

32 Piyɛɛ ne upicɔ pin ne nn̄ɔ ketaa tu, amá api yáka-yaka api Yeesu meyɔɔpi ne p̄isoɪ p̄itɛ pɛɛ ukékúrí n̄ nyenu yenu.

33 Kɛ p̄isoɪ p̄ɛ api Yeesu rin-yá, Piyɛɛ uu u maa rɛ: Sáa, li nyamle rɛ táké nté n we. Tɔ la rɛ táké sicán̄j̄ipi sitaani kari, p̄ó kɛsɛ, Moisi kɛsɛ, Elii kɛsɛ. Uu nkp̄áni nyu mm̄ɛ kuu n símisi.

34 Kumúnyé kpe-i kuu lã n símisi, kuhope kunyine akú weri aku pi hila. Ke pipiretiki api ní yé kuhope kun lã pi hilalã, iwame ii pi loni.

35 Tinóó rinyine ari kuhope kpe-i léeri re: Nkó yee Kenépipi kam n wée, ani kutu ke ricó!

36 Kapi rinóó tẽ lã n kómeyi Yeesu nmane kapi pree nyáni. Pipiretiki api séé, ápi kumúnyé kpe-i úka lã kapi n yé símisi.

*Yeesu ye kewá kẽ ke kuniri aku m pekese paise
(Matiyee 17:14-18; Mariki 9:14-27)*

37 Kai kóso n weesi, api rikúú cépime, risoiwuí píima rinyine ari Yeesu tépipo.

38 Utisi unyine uu riwúú tẽ kecõpe sicááila kápáá re: Sáa, ne ne pó ténì re a kenéwá kecáá ripáí, kenécíreníne ye ke.

39 Kuníri kunyine kpee ye ke yisi, ake mese ne mese pipupukee loni, aku ke kpapamnise meyá, aku atalaláa ke wáise. Aku ye mese ne mese ke riyá, ku ye íwe ke wale kelené.

40 Amá ne pipópiretiki ténì re piké kuníri kpẽ lakase, amá ápi fe.

41 Yeesu uu pree re: Nó nfatene ciré ne pikpááree mpuri mmú! Itunye ilé kam nókenémee pitóne kpáne? Itunye ilé kam yé lã ne nó n kahari? Ani ne kewá kẽ nté né kam.

42 Ke kewá ake n nyahaipe, kuníri aku ke pepire aku ke lémesi meyá. Amá Yeesu uú ne kuníri cési háí, uu kewá paise uu keusaa múíse.

43 Uléecaa nnanje píima nn nmpá úye píri wai.

*Yeesu ye unkpõ nsmé kpálẽ
(Matiyee 17:22-23; Mariki 9:30-32)*

Yeesu mɛwai mɛ men kɔ lɛ nɔpá úye pírí we, uu upipiretiki maa re:

⁴⁴ Ani nkpeni aseɛ nyɛ kam ní la ké nó símisi rimúlú n̄sɔnɛ. Pi yé Usoi Kɛpipi písoi anipe-i wa piké kɛ kpu.

⁴⁵ Amá ápi nsímé mmɛ kɔ. Pi pi m pesile re ápi kape n kɔ, iwame íi kɔ ñmurei piké ne Yeesu m pise.

Wóo pipiretiki kɛɔpe uwéɛɛ?
(Matiyee 18:1-5; Mariki 9:33-37)

⁴⁶ Pipiretiki api pimɛɔpɛɔre keyáa kɛnyine n kɛɛnɛ piké céri re úye yɛɛ pikɛɔpe uwéɛɛ.

⁴⁷ Yeesu uu pinfasimé céru. Uu pɛɛ kɛwá kɛnyine kpísi uu ukékúrí nyɛɛɛ.

⁴⁸ Uu pi maa re: Uye un né nnya kɛwá nké kusáne n yɔsí, tinécúruu kuu kusáne yɔsí. Uye un kɔ kusáne né n yɔsí, uyɛɛ né n tumme kuu kɔ kusáne yɔsí. Likumúnɛ re úye un nókɛnécɔpe usín̄sá, uyɛɛ uwéɛɛ.

Uye un kɛrɔcáa n kpálɛ, uyɛ úu uróláarɔ
(Mariki 9:38-40)

⁴⁹ Yohani uu rinóɔ yɔsu re: Sáa, tɔ unyine yenle yɛɛ aníri n lákase ne ripónyíri nnaɛ arí n la táké ne u yè, kúu kɛrɔɔpe ní we tɔn ne pó tíkilɛ nnya.

⁵⁰ Amá Yeesu uu rinóɔ u pɛɛ re: Ani kape ne u yè, liriýíkí re úye un nókɛnécáa n kpálɛ, uyɛ úu nóunéláarɔ.

Samaríi kuyu kɛnyine ye Yeesu piyóɔ yè

⁵¹ Kɛ kumúnɛ kpɛ kɛ Yeesu uu keyóme-mɛ ní taáne aku n tu, Yeesu uu hó re uké Yerusalem ha.

52 Uu pisoi pinyine kekpeẽ tñse, api Samarii kuyu kunyine sí te piké lã ne lã kai u m pi se u wéesi uké kelenε tuipɔ.

53 Amá kuyu kpẽ pikó ápi ηmurei piké kusáne u yɔsí, kuu Yerusalem-mẽ n símpɔ nnya.

54 Ke upipiretiki Yakupu ne Yohani api lã n yé api u maa re: Upíima, pɔ lalε re táké nna rinóɔ he nké pikεcáá cuunu nké pi torεε?

55 Yeesu uu pikuwélé-mẽ pansεpɔ uu ne pi cési [uu pεε pi maa re: Ani nyu kemúnjé kekεε nókenémεε ní we. Usoi Kepipi áke ka re keké pisoi fóm, amá ke kalε re keké piayɔ lɔ].

56 Api pεε yisi api kuyu féé-mẽ sí.

*Yeesu pitiki kecáá icélaa
(Matiyee 8:19-22)*

57 Pin ncée-i we ke utisi unyine uu Yeesu maa re: Ne pɔ tìkine kei kaa n símpɔne nnéí.

58 Yeesu uu u maa re: Sisánjá ye sialéeri mále, sinúipi sin siayámé má, amá nḗ, Usoi Kepipi ám tíka má kam yé ríyu n tampɔ ké wéntε.

59 Uu usoi ucɔ maa re: A né ritiki. Amá usoi uu re: Sáa, a ncée né he ké ha unésáa kulesi ké pεε kelenε pɔ ritiki.

60 Yeesu uu rinóɔ u pεε re: A tíye pikpɔkpɔ piké pikpɔkpɔ kulesi, pɔáké ha Uléécáa iyɔɔpi nsímé símisi.

61 Usoi ucɔ uu u maa re: Ne pɔ tìkine Upíima, amá a ncée né he ké ha menétñé pinéko símisi.

62 Yeesu uu pεε u pεε re: Uyεε ne ináa n kólɔi un pεε kepire ηmééni úu ne sá re uké Uléécáa iyɔɔpi kémεε ukéikó.

10

Yeesu ye pipiretiki kuwóó ne afereé ne pité tum

¹ Lẽ memáá, Upíima uu písoi kuwóó ne afereé wée uu pité pité pi tum ayu ne silǒ nnéí kémee kai m pise re uricuruu uké kǒ sǒne.

² Uu pi maa re: Iluke kapi ní kpasine ye piyele, amá pikéikó pree yé i n kpassi ápi piye. Ani ne ucarere té uké peree yé i n kpassi rikpá.

³ Ani ncée kpási! Ne nó tumle re ani isán yee ákpe kecǎpe ní we mecǒ n sǒne.

⁴ Ani kapere siwóó nées kulóó nées anéeri rimúlú, áni kapere ncée-i nyere re nǎké unyine yáási.

⁵ Nǎké kelene kényǎ kenyine-i n lompo, ani ye maa re: Nkíninje nké kényǎ nké-i n we.

⁶ In te nkíninje ukó unyine ye kényǎ ke-i we, nónnékíninje yé u ritiki. Insá lǎ, nókenémee ke nónnékíninje nn pelene.

⁷ Ani kényǎ ke-i tone, ani lǎ kapi kei nó n he le ani níru, likumúnje re ukeikó ye uihéé mále. Ani kapere síyǎ n tǎrii.

⁸ Nǎn kuyu kúye-i n lompo pin kusáne nó n yósu, pin yo nó m pa, ani li.

⁹ Ani pitóikó m pǎisente, ani kuyu pikó maa re: Uléécaá iyǎpi ye nó nyahaimela.

¹⁰ Amá nǎn kuyu kúye-i n lompo pin piyóó nó n yè, ani icée-i léepǎ aní maa re:

¹¹ Tǎ nókunéyu nkojo mee aróna rimímeliú nókenécáá ripéi. Mpá ne lǎ, ani ceri re Uléécaá iyǎpi ye ne nó rikǎle.

¹² Asei kam nní nó símisi re keyáa kǎ ke Uléécaá uu n sǒnti uké ne písoi n túhaane, Sotǎm pikó ke

Uléécaa uu nna n ημαasi iwε yé ne kuyu kpε ikó kutəsi wa.

*Ayu nyεε áa ye Yeesu nsímé ní ηmurei
(Matiyee 11:20-24)*

13 Nǒ Korasin pikó, íwε kani topori. Nǒ Petisayita pikó, íwε kani topori! Likumúnjé re mewaisaηa kapi nókenémεε n wapisi mēn pεε Tiiri ne Sitǎo kémεε n wa, ai nní ní we pin piakópe kepire ritǎo api áfǎrǎnti tani api pimεcire nfúrǎ káikεε liké nyíε re pi conse.

14 Lǎ nnya ke Tiiri ne Sitǎo pikó iwε ii yé ha ketúhaane kéméé ne nóinéκό kutəsi wa.

15 Nté nǒ Kaperinawum pikó, nǎ músu re keléécaa-mǎ kaní taálǎ? Ai nkpáni lǎ. Amá kukúlǎyu-i ke Uléécaa uu ketǎ-mǎ nó láupǎle.

16 Uu upipiretiki pimáa kpá re: Uye un kutu nó n cǎlǎ, né kuu kutu cǎlǎ, úye un nó n yulu né kuu yúlu. Uye un kǎ né n yulu, uyεε né n tumme kuu yúlu.

Pisoi kuwóó ne afεéré ne pité mεpεεmε

17 Pisoi kuwóó ne afεéré pǎ kapi n tǔ api pεeri ne mpǎonare, api re: Sáa, aníri ricuruu yeε ró pakarele, tǎn tinǎo a n he ne ripónyíri.

18 Yeesu uu rinǎo pi yósu re: Ne pεε Setani yenle un keyómεcaa-pǎ lóiri yarε kekóneséipi.

19 Ani kutu ricǎ! Néε nnaηε nó he re nǎké iwáa ne inǎ kecáa sǎne ani uláarǎ nnaηε nnéi tékéé líka ái yé kǎ nó wa.

20 Amá ái kapε nó n láárú re aníri ye nó wuru nnya. Leleε yé nó n láárú leε re Uléécaa ye nóanényíri uritelé kémεε wói.

*Yeesu ripǎo ye larisi
(Matiyee 11:25-27; 13:16-17)*

21 Kumúnjé kre-i, Nfáasone nn Yeesu rikin ninjukuse uú maa re: Sáa, ketē ne keyóme Upiima, ne pò pakare re pò tíyese siwá sínsápi asi nsímé mmē kaa písahoo ne pinyuwe ní pesí aseí kom. Póo mpófana re kémee la re líké lē wa nnya kai kò mesei lē wa, Sáa.

22 Unésáa ye nípá yo nnéí né pale. Uka ucó úu né nyu Unésáa memáá. Uka ucó úu kò Unésáa nyu insá né Ukepípi ne pē kam n tíyese api u ceru.

23 Yeesu uu lē memáá upípiretiki-mē panserpo uu pí maa re: Pēpē lē kani nní n nyáni n nyáni ye pínarekomē le.

24 Asei kecáá, antepuye ne piyóopi meγā ye káipile piké lē kani n yé yē, amá ápi li yē, api káipi re piké lē kani nní n kó kó, amá ápi li kó.

Samaríi ketē usoi unyine ye kusoi n nyu kecáá nstímé

25 Isé ucélaa unyine uu rinóo maa un la uké Yeesu ripine wa, uu u píse re: Sáa, íye kai píse re ké wa ké ne nfáa teneciré n yé?

26 Yeesu uu rinóo u yósu re: Iye kai irósé kémee wólaalē? Kaa ye isé ritelé n kéē, íye kaa ye mpíi i kó.

27 Usoi uyē uu rinóo yósu re: A Upíima Upóléécaa n la ne kepófa nnéí, ne ipósoi nnéí, ne mpónaηe nnéí ne kepómúnjé nnéí, aa kò upócó n la yare kaa ripócúruu ní la.

28 Yeesu uu pēe u maa re: Pò rísone rinóo né pesēe. A lē titiki, pò nfáa yē.

29 Amá isé ucélaa uu alari n wéési uu lē nnya Yeesu píse re: Wóo unésoico?

30 Yeesu uu rinóo u pesēe re: Utisi unyine ye keyáa Yerusalem leeri un Yeriko-mē cepilē, piyaa api u tini

api uilū yósu api u kpafuli api itói u wai, api keteni-i u lalei heihai api tómpo.

³¹ Aí ne sá uyee ye Uléecaa inyóonse n wa unyine un ncée mmē tikilē. Kuu utisi uyē n yé, uu kénéé uu fáau.

³² Lefi ukó unyine uu kə limecə kelō ke-i tuipə, uu utisi uyē yenu, uyē uu kə kénéé uu fáau.

³³ Amá Samarii ukó unyine yee ncée mmē n tíkimele uu utóikó uyē kelō tuipə. Kuu u n yé, ai meyíkíyiki íwe u wai.

³⁴ Uú nyósopə uu mékpə ne feé uitoi kecáa kəikee, uu i pahaankee. Uu lē memáa ukeminaa kecáa u tonse uú ne picéetəné keyə kenynine-i u sí uú ha kei ukecáa paí.

³⁵ Kai n weesi, uu mewópipi meté lese uu uyee picéetəné keyə kecáa mí paílē pa uu u maa re: A usoi nkó kecáa ripaí, nen ha píyei nté m peeme, né riwóme tee n tise pó hééle.

³⁶ Yeesu uu pimáa kpá re: PISOI pitaani mpí kecəpe úye yee uyē ke piyaa api nní itói n wa usoiçə?

³⁷ Isé ucélaa uu rinóo yósu re: Uyee kusoi u n wa yee uusoicə. Yeesu uu pee u maa re: A n ηme, aa ye limecə wai.

Yeesu ye Marita ne Maari keyə ha

³⁸⁻³⁹ Ke Yeesu ne upipiretiki api pinsē ní nəhlē, api kuyu kunyine tulu, unósi unyine kapi ye n sée re Marita un kei we, uu ukeyə-i kusáne pi yósu. Marita ye pee uwá unyine mále api ye u séi re Maari. U pee kei wele. Uu Upíima ana metene tone un uicélaa kutu cəlé.

⁴⁰ Marita pòon ne pisóǎ kényu mahani. Uu yisi uu re: Upíima, ái pò cǎhǎ ke unéwǎ uú ne menécíre pihúúkei n nyánèii? A u maa re uké né lé.

⁴¹ Upíima uu u maa re: Marita, Marita, pò mepócíre mǎpá yo kémee picǎh tǎsile ne pinákaanke.

⁴² Amá likei lise kai usoi pise. Likei kecire ke Maari uu wéé, úka úu yé fe uké lí u yǎsí.

11

*Yeesu ye piyómeyáhaa upipiretiki céési
(Matiyee 6:9-13; 7:7-11)*

¹ Keyáa kenyine ke Yeesu uu kelǒ kenyine keyóme yáási. Kuu ní masí, uupiretiki unyine uu u pise re: Upíima, a piyómeyáhaa ró céési yare ke Yohani uu upipiretiki n céési mecǎ.

² Yeesu uu pi maa re: Nǎn ye keyóme n yáásine, ani ye maa re:

Sáa, tipǎnyíri tiké n kóólelé.

Ipǎyǎopi iké lomme.

³ A mǎpá keyáa kéye iluke ró he.

⁴ A arǎkǎpǎe ró sǎrei,

Yare ke tǎǎ ye kǎ picǎ n sǎrei pin akǎpǎe ró n wa mecǎ. Kape tíyese tǎké pipeikée kémee loó.

⁵ Yeesu uu kǎ pimáa pi kpá re: Nǎ unyine un nkpǎni usǎne m má uu kesine u leepǎ uu u maa re: Unésǎne, a akpǎnǎ ataani né lonse.

⁶ Unésǎne unyine ye ncée leeri uu kenéyǎ-i weri, ám kǎ pǎe líka má ké u pa.

⁷ In n la uusané uyǎ yé háí kényǎ kemee-pǎ rinǎǎ u yǎǎme re: Kape né ricǎh! Ne rinǎnǎǎ hǎnesile am kǎ, tǎ ne sinéwǎ ye lonle, ám fene ké yisi ké akpǎnǎ pǎ pa.

⁸ Asei kam nó símisinε re in n la úu yé yisi uké a u pa re u uusanε nnya, amá u yé yisi uu lé nnéí kai u m píse u pa re uusanε ye picónη u nǎhlē nnya.

⁹ Né ne nó tee re: Ani ye we, pi yé nó he, ani ye wéesi, nó yě, ani ye rikómkóm, pi yé rinǎnǎo nó hánne.

¹⁰ Likumúnjε re usoi uyεε n we kapi ye he, uyεε n wéesi yeε ye yě, uyεε rinkómkóm kapi ye hánne.

¹¹ Néε usáa úye kewá keε yé nkpíntomé u we, uu pεε iwáa ke pa?

¹² Néε úye yeε yé ukewǎ inǎ he, ken tipele u n we?

¹³ Mǎa nó pikpráareε mpí, nǎ ye fele ani nósinépipi lisǎne he. Nó pεε re urósáa yeε keyómεca-a-pǎ ní we yeε yé pεε meníηε pεpεε Nfáasǎne u m píse piheε riyáa?

*Yeesu ye pεpεε ukεcáa nkópe n símisi rinǎo pεse
(Matiyee 12:22-30; Mariki 3:22-27)*

¹⁴ Keyáa kenyinε ke Yeesu uú we un kuníri kunyinε kpeε utisi unyinε nsímé ní pǎnneselē lakase. Kaku ní le, utisi uyě uu nsímé loni ai písoi pεε n cápinelē meyíkíyiki nnǎo yipu.

¹⁵ Amá pikecǎpe pinyinε apí maa re: Aníri uyǎopi Pελisepule nnaηε kuu ye ne aníri lakase!

¹⁶ Amá picǎ pǎon la piké ripinε u wa, api pεε u píse re uké mewaisaηa menyinε wa uké ne nyíse re Uléεcaa kémεε kuu léeri.

¹⁷ Amá Yeesu pǎ ne pεε pikemúnjε nyule. Uu pεε pi maa re: Kuyǎopiyyu kunyinε písoi pin pimεcǎpεcǎre n tǎpu, ku ye kpule, kusiyǎ asi keεε keεε lólesi.

¹⁸ Lé nnya in te Setani ye ne umεcǎre tǎpu, íye ke ukuyǎopiyyu aku yé pεε fe akú ne n we? Nǎ maa re

Pelisepule nnaŋe kaŋí ne aníri lakase nnya kam lã ma.

¹⁹ In te Pelisepule yee ñnaŋe né he kaŋí ne aníri lakasente, wóo pree nópinékó p'ó ñnaŋe he kaŋí ne a lakasente? Ani n nyu re nópinékó cire pree nó nyísene re áni alari má.

²⁰ Asei kecáá, Ulééca nnaŋe kaŋí ne aníri lakasente. Lelée nyíselẽ te Ulééca iyɔɔpi ye nókenémee pituime masile.

²¹ Usoi naŋe-naŋe un itɔpilũ m má un ne ukɔyɔ m m'ẽ, úka úu yé fe uké ulikó linyine yáái.

²² Amá unyine un ñnaŋe u n feriyee, liute yèè uitɔpilũ iyẽ kuú péré ne n tálẽ yɔsile uu umemá mẽ kpísi uu hóónente.

²³ Nkó yee úu kenécáá n kpálẽ ye iláarɔ né wailɛ, nkó yee úu picápine né n léní ye haresile.

*Kuniri ye kuripɔhɔ kpure-i pɛle
(Matiyee 12:43-45)*

²⁴ Kuníri kun usoi kéméé n le, kelɔ kóima kenynine-i kaku ye ha n keraai kun kewénte wéési. Kunsá kewénte n yẽ, ku ye kukɛfa-i maa re: Ne kenéyɔ kpure kam n týeme-i pelene.

²⁵ Kun m pɛɛɔ, aku kényɔ lɛɛɔ ken pééilẽ ken kɔ nyóonselẽ cáká-cáká.

²⁶ Kei kaku ye péré ha kuacɔ aseii nyee kuricuruu rikpákára ní fe kpíipɔ aá ne kényɔ ke-i tone. Lelée ye týese ke liute uyẽ mewee fale ame ye n caailẽ ame mekpure me-i kuú pree ní we tósu.

Mpóðnaŋe kecire

²⁷ Ke Yeesu uu lã pisímé ní masí, unósi unyine uu riwúí kecɔpe maari re: Unósi uyẽ kefa-i kaa n tóne uu kɔ p'ó nyense ye únarekome le.

28 Yeosu uu rinóo u yósu re: Pεπεε ye Nléécaasimé kutu rinóo api lē knn m pise tiki pεε meníηe pínarekomε.

*Pi Yeosu pise re uké mewaisaηa wa uu yúlu
(Matiyee 12:38-42)*

29 Kumúnjé kpe-i ke asoiwuí aa Yeosu n kálaalē, Yeosu uú maa re: Nfáani ketē nké písoi ye caailenle hái. Pi mewaisaηa kórulε. Mewaisaηa mē ke antepu Yonaasi uu n yé menyinεo kapi yé kó yē.

30 Yarε ke Yonaasi uu Niniifi pikó mewaisaηa n nyíse, limεo ke Usoi Kεpipi ake yé nfáani ketē nké písoi me nyíse.

31 Keyáa kē ke Uléécaá uú ne písoi n túhaanene, unósiyooπi yee Saapa ketē kecáá n tú yé ha yisi, uu nfáani ketē nké písoi akópe pa. Li we re uyee pεε hái ketē ketō-pō leemele uú weri re uké Salomoo mewéesesohō kō. Uyee kō nté nní ní we ye kō pεε Salomoo fele!

32 Niniifi pikó yé ha keyáa kē yisi, api nfáani ketē nké písoi akópe pa. Li we re kumúnjé kpe-i ke Yonaasi uú pεε Nléécaasimé rin-yóo api kóm, pi pεε mεfine consele. Uyee nté nní ní we ye kō pεε Yonaasi fele.

*Metéi kenýárū
(Matiyee 5:15; 6:22-23)*

33 Yeosu uu kō re: Uka úu ye kéfiráa risé uu ke pésu née uu kucári ke kipi, amá kelō caca kuu ye ke ritosi re pεπεε n lompo piké metéi yé nnya.

34 Ipónípeε ye ipópiηe kefiráa le. Ipónípeε in n nyáni nsone, ipópiηe nnéi kai ye n kpáiiilē, amá ipónípeε insá nsone n nyáni, kuηmaha-i ke ipópiηe ii yé n we.

35 Lẽ nnya a meπόcίρε tí, metéi mee kepómee ní we áme kapε ne rinmaha rimpóló nnya.

36 Ipópiηe nnéi in metéi m má ke ikelō kéka áke kuηmaha-i we, innéi yé metéi-i m pólolenle yare lẽ ke kéfíráa ake ye ne kemetéi nnéi pō n kpáiiilẽ.

*Yeesu ye ne Pifarisi ne isé picélaa cési
(Matiyee 23:1-36; Mariki 12:38-40)*

37 Ke Yeesu uu ní we un símisi, Ufarisi unyine uu ukεγo-i u séi re piké kesé iluke li. Yeesu uu lompo uu piluke kápáá.

38 Ai Ufarisi uyē píri wai ke Yeesu uú ne n le úu kō pεe anίpe nale kelene yare ke piinyekii ii m pise.

39 Upíima uu pεe u maa re: Lẽ ke nń Pifarisi ani ní we ye lẽ. Kepóripi ne ricáripi kepire kani ye heere, amá nósinéfa kémee, piyaa ne mewai kópe nfasimé mee yipaalẽ.

40 Nō piníri le. In ne Ulééca a yee kepire n wa cire yee kō kemée waa?

41 Lẽ nnya, ani lelee nósinépóripi ne nóanécarípi-i ní we píwekóó hekesi, li yé pεe npá yo nō sōnukuse.

42 Nń Pifarisi, íwe kani topori! Nō ye iyéhe yare manti ne ruu ne ayéhepei ncōpuri ripénele ani hóone awélé kefi, ani kuwélé kuse Ulééca pa. Amá ani pεe Ulééca aseí ne unla waiselẽ. Lẽ kai kō pεe m pise re ani n wai nōn kō péé ne litórōo kecáá léiselẽ.

43 Nń Pifarisi, íwe kani topori. Síyukóótone kani ye ayómeyáhaalee-i n la. Nō kō la piké ye kényáala-i nō n yáhaanke.

44 Íwe kani topori! Nō we yare ihóre iyē kecáá kapi n sōne ápi kō pεe ikecáá nyu.

⁴⁵ Isé ucélaa use uu u maa re: Sáa, pɔn lɛ n símisi, tɔ́ kaa kɔ lɛ lámisi.

⁴⁶ Yeesu uu rinɔ́ yósu re: Nɔ́ isé picélaa, íwe ke nɔ́ kɔ topori! Ncɔni mule-mule kani ye picɔ cɔnse, áni ye kɔ pɛe nɔ́pá fíí ne nɔ́kenénípepi rica.

⁴⁷ Íwe kani topori! Akpíí sɔne kani ye antepuyɛ ke nɔ́pinésáyaha api n kɔ́ móm̄ti.

⁴⁸ Nɔ́menéwai mee nyíselenle re lɛ ke nɔ́pinésáyaha api n wa ye ne nɔ́ risále, likumúnjé re pi antepuyɛ kónle, nɔ́ piakpíí móm̄ti.

⁴⁹ Lɛ nnya ke Uléécaá uú pɛé ne umewéesesɔhɔ maa re: Nɛ́ Uléécaá, né antepuyɛ ne pitume pi pa, api pikɛcɔpe picɔ kóni api picɔ íwe wai.

⁵⁰ Kai nní lɛ, nfáani keté nké písoi pɛe yé antepuyɛ pɛe háí keté kekoraane-me n kpí nkɔ́ nnya akpanii yé.

⁵¹ Kai n kpíime Apɛeli nkɔ́-me háí ne Sakarii kapi kenýɔ́nsehúúpi ne Uléécaá keyɔ́ kepáápáá n kpu nkɔ́-pɔ. Asei kam nɔ́ símisi, nfáani keté nké písoi mpí kapi antepuyɛ pɛ nkɔ́ riwome kórunɛ.

⁵² Íwe kani topori, nɔ́ isé picélaa! Nɔ́ rinɔ́nɔ́ tɛ́ kapi ye ne rintíki apí ne Uléécaá céru kehánne leselé, nɔ́ áni kɔ pɛe fenɛ nɔ́ké lompɔ́, ani kɔ pɛe pɛpɛe pilompɔ́ n la ncée tápisi.

⁵³ Ke Yeesu uu kelɔ́ ke-i n yisi, isé picélaa ne Pifarisi apí ne u wóosi, api isímé mpehɛ́ mpehɛ́ kecáá u m písoise.

⁵⁴ Api apine u n wapisi re uké nkópe nnyine male.

12

*Yeesu ye kecáá kecáá mewai kesi
(Matiyee 10:26-27)*

¹ Kumúnjé kpe-i, písoi apí cápíne kulúí, ai tulu ricuruu pín ána cɔpaane. Yeesu uu pɛe mefóí upipiretiki maa re: Ani nómenécíre tí ne Pifarisi nkpónótɔ píte. Lɛɛɛ re pi kecáá kecáá mewai ye me.

² Lẽ nnéí lɛe m pékaalẽ ne lẽ nnéí ke úka úu n nyu yé kam ai metéí kémɛɛ léeri, m̀pá úye uu li yenu uu kɔ li ceru.

³ Lẽ nnya, lẽ kani yé meɣaa mí male, metéí-i kapi yé li kɔ. Lẽ nnéí kani yé alee kémɛɛ picɔ atu-i rinwéíwéí, alee ne itúhaa kecáá kapi yé keyáa li riyóó.

*Uyẽ kai m pise re usoi uké n wuru
(Matiyee 10:28-31)*

⁴ Ne nó pinésáne símisi re: Ani kapɛ pepɛɛ ye usoi ní kpu, amá apí ye pɛɛ fe piké linyine licɔ wa n wuru.

⁵ Ké nó céési uyẽ kai m pise re nɔké n wuru. Uléécáa yɛɛ ye n fe uu usoi kopu, uu limemáá nna teneciré kémɛɛ u sáɔ kai pise re nɔké n wuru. Ɛɛɛ, ne nó maa re uyẽ kai pise re nɔké n wuru.

⁶ In ne sítanká sité kapi ye ne sinúipi yukɛ-yukɛ sinupũ lɔɔ? Mpá ne lẽ, Uléécáa úu ye kéka kecáá paleí.

⁷ Pi nónnényúpi nnéí ricuruu keenle. Iwame íi kapɛ ye nó wa. Nɔ Uléécáa inipɛɛ-i ríyu mále lin sinúipi yukɛ-yukɛ kulúí fe.

*Yeesu meýóó ne umɛyule kecáá nsímé
(Matiyee 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Ne nó maa re: Uye un písoi kecɔpɛ n ñmureí re u unékó le, né Usói Kepipi ricuruu yé Uléécáa pileecaatumɛ-i ñmureí re née u te.

⁹ Amá úye un pISOI keyu-i n kesi re úu né nyu, nḗ Usoi Kepipi ricuruu yé Uléécaā pileecaatumε-i kési re ám liute nyu.

¹⁰ Uye un Usoi Kepipi ricuruu kecáá nkópe n símisi, pi yé akópe nyḗ liute sárei, amá úye un Nfáasone n lámisi, liute akópe áa kusárei we.

¹¹ Pin píyei nó n tərɔi re pi ne ayómeyáhaalee-i nḗe piyóopi-i nḗe kuyu piwéese-i pitúhaane nó sí, áni kape píri tóne ne mmḗ kani yé ha m male nóké ne ketahai ní le.

¹² Nfáasone mee yé kumújé kpe-i mmḗ kai m pise re nóké male nó céesi.

Umámá niri kenyárū

¹³ Unyine uu riwúí kecəpe Yeesu maari re: Sáa, a unémáreco maa re tó ne uyḗ toké ikúlanlū ke urósáa uú ne ró n tíye həone.

¹⁴ Yeesu uu rinóo u yósu re: Unésáne, wóo né tí te ké nónnésímé n túhaane nḗe ké ye ikúlanlū nó hósone?

¹⁵ Uu pεε lḗ memáá pinnéi maa re: Ani nómenécire tí ne memá nnáápí. Mpa usoi un íye nsá m má, ái umemá mee unfaa tese.

¹⁶ Uu pεε kenyárū pi wai re: Umámá unyine yeε pεε sitḗ má sin iluke u wai.

¹⁷ Uu músu uu nfasimé wai re: Iye kam waine? Kewai áke ne né we kei kam yé inéluke nnéi n súúkeε.

¹⁸ Uu lḗ memáá umεcire maa re: Ne anésime foresine am amáa mómti, am kei menélukεpipi ne linékó tərɔo nnéi súúkeε.

¹⁹ Am pεε limemáá menécire maa re: Ne meyíkíyiki nkpéni iluke yeε yé aḡmḗ kulúí né n

wa mále. Lẽ nnya né n wéntelẽ nen le nen níru nen mpóonare-i we.

²⁰ Amá Uléécaá uu u maa re: Pó uníri nkó! Kesiñe nké cire ke mpófáa nn kété waine. Lin lã n wa, wóo yé pee lã kaa nní mepócíre n yikikere n te?

²¹ Yeesu uu kpá re: Limewo kai we ne uyee nní memá umecire n cápine, amá úu pee Uléécaá kémee líka má.

*Ani ne Uléécaá n tále
(Matiyee 6:24-34)*

²² Yeesu uu pee upipiretiki maa re: Lẽ nnya kam nó maa re áni kape ye lã kani yé n li nóké ne nfáa m má ne ilũ kani yé nínépinje kecáá ní yárii nfasimé wa.

²³ Likumúnjé re nfáa ye iluke fele, ipinje in ilũ fe.

²⁴ Ani ákpaán-kpaán tipaí, áa ye lukesi áa ye kó kpasi, áa kelukeyekei má áa kó risíme má, amá Uléécaá ye a kpíniile. Nò ne meyansei sinúipi ríyu mále.

²⁵ Nó úye yee yé fe uu nfasimé wai uú ha ne unfaa aymẽ nípá nkáripí kpáse?

²⁶ In te áni líka kuwai we likai sínsá lã kémee, yo nnya kani pee litórwo nní kémee nfasimé wai?

²⁷ Ani sicare see ye n felesi ripaí nké. Mefele mẽ áme ye pikai píka wa áme ye kó líka yóó, amá ké nó símisi re nípá ne lã, uyóopi Salomwo ricuruu ne umemá nnéi úu pee ilũ inyine má yee ní nyamí ai mefele menyine tulu.

²⁸ Nó písoi mpí nfatene ín piye. In te Uléécaá ye meyúí mee neni kecare-i ní we pin kó kóso nna me ηmasine lã sɔnukuse, ń kecáá kúu yé meníñe ripaíí?

29 Ani kapε νόμενέκιρε nfasimé tā te yo kani yé li nées yo kani yé n ntí. Lē ái kapε nfasimé nó n we.

30 Περεε άπι Uléécaα m pakarelē πεε lē likó meséρε wéesi. Amá Nounésáα γεε keyόμεcaα-pō ή we γε nyule lelee nó m párilē.

31 Uléécaα iyōopi kani yé meníηε wéesi, uu πεε litōrōō nní nnéi mpuri nó ηε.

*Keyόμεcaα memá
(Matiyee 6:19-21)*

32 Yeesu uu kō upipiretiki pimáα kpá re: Ani kulúι we, amá iwame íi kapε nó wa. Li we re Nounésáα γε la re ani uiyōopi kémεε lompō.

33 Ani nólinékó yálishi ani lisiwóó píwεkóó hóōnente. Ani awóólōō kpōcírē mulei, ani νόμενέκιρε memá cápine keyόμεcaα-pō, kei káme pí kai m pōlune. Piyáα άπι pí kai με caηε, apapi áα kō με caaine.

34 Likumúnē re kei ke νόμενέμά αμε ή we, kei ke nónnéfasimé nn γε n we.

Pikeikó πεε άπι γε n lōpile

35 Ani νόμενέκιρε n cápinelē nōn ηε we, ani nóanétampála sihale n télē, ani nósinéfiráα n sélē.

36 Ani pikeikó πεε piuyōsaα m mé mecō n we. Pinósikpiké anyá kuu léérine uké rinōnōō rikómikómí nké mese ηε mese u hánne uké lompō.

37 Pínarekome γε pi, pikeikó pē ke ukeisaa uu yé n leeme pin ηε nyáni. Asei kam nó símisi, u umecire nyōōnsene uu pi tonse, uu iluke pi wai re piké li.

38 Un kesinēcō ηε likepire n ka uu pí leeri pin nyáni, pínarekome γε pi.

³⁹ Ani n̄s̄one ceri re in te k̄ȳo usaa ye p̄ee nyu itun̄e iȳe-i ke uyaa uu n s̄onti, u ȳe p̄e n nȳanile úu ȳe tíye uyaa uké kulee fori uké lomp̄o.

⁴⁰ N̄óoké n̄omenéc̄ire mes̄ere n cápinel̄ē n̄on ne m̄é. Kumún̄é k̄pe-i k̄ani ne m m̄usu ke Usoi K̄epipi ake p̄eri.

*Ukeikó s̄one ne ukeikó k̄ope
(Matiyee 24:45-51)*

⁴¹ Piyee uu p̄ee u maa re: Up̄iima, yare t̄o n̄mane nnya kaa ken̄yárū nké wa n̄ee ne pisōi t̄ar̄o nn̄éi?

⁴² Up̄iima uu rin̄óo ȳosu re: W̄oo we yare ukeikó ye asēi n t̄ikil̄ē un k̄o m̄ew̄é̄ses̄o h̄o má? Uyee ukeikó uȳē ke úȳosaa uu ȳe ne k̄ȳo rin-yá re uké ke m p̄ail̄ē, uu ye up̄ikeic̄o iluke pa kumún̄é k̄pe-i kai m p̄ise.

⁴³ In te úȳosaa ye ukeikó uȳē leeme un m̄esei up̄ikei kec̄áa we, u ún̄arekome le.

⁴⁴ Asēi kam n̄ó s̄imisi: Uȳosaa ye ulikó nn̄éi u m̄úsene re uké lik̄ec̄áa m p̄ail̄ē.

⁴⁵ Amá ukeikó uȳē un um̄ec̄ire m maa re: Un̄éȳosaa mekame ye n̄an̄aile. Un up̄ikeic̄o pikr̄áf̄i rink̄ap̄áa, un le un pom,

⁴⁶ keyáa k̄ē ne itun̄e iȳē kúu ne m m̄usu k̄eme ke úȳosaa úu ha s̄onti. Kei kuu ȳe p̄ee ukeikó uȳē lakase uu íwe u wai yare kapi ye p̄ep̄ee ápi asēi n t̄ikil̄ē n wa m̄ēo.

⁴⁷ Ukeikó nkó ye uuȳosaa m̄ep̄ōla n nyu, amá úu k̄o p̄ee p̄ikai um̄ec̄ire cápinene uké ne n we, úu k̄o p̄ee uuȳosaa m̄ela waine, pi ȳe liute meȳá f̄apii.

⁴⁸ Ukeikó nkó ye úu úȳosaa lilala n nyu uu p̄ee ncaai mee ne ip̄epi n s̄a wai, pi ȳe liute f̄í f̄apii. Pin úye meȳá m pa, meȳá kapi liute p̄isene, pin úye meȳá timm̄úise, meȳá kapi liute k̄orune.

*Yeesu nnya písoi ye kériinene
(Matiyee 10:34-36)*

⁴⁹ Yeesu uu pimáa kpá re: Ne kale ké ketē kecáá nna risé. Li nkpráni yaré nké pree pisé máálě.

⁵⁰ Li kó pise re ké míni wolé. Lelee íwe iyē kam n lené. Meyíkíyiki kam la re liitunje iyē iké pree pitule m máálě.

⁵¹ Nò músu re nkíninje kam ne keteni-i kaa? Ne nó maa re “aaí”, amá pikériine kam ne nó ka.

⁵² Kaí ne neni rimpá, kényo kee písoi pinupū m má yé rikéne, kuwélé kuse pitaani, kuwélé kucó pité, pin ne tópu.

⁵³ Úsáa yé ne ukεpipi tó, kεpipi póo kó ne usáa tópu, úni uú ne uuκpére tópu, ukpére póo ne úni tópu, unyáani uú ne ufósi tópu, ufósi póo ne unyáani tópu.

*Ani ye meconsente asei kó
(Matiyee 16:2-3)*

⁵⁴ Yeesu uu kó písoi pree n cápinelě pimáa kpá re: Kani ye ahope n yé an ketunelolé-mě leeri, nò ye mese ne mese maa re: “Ikóne ye cuunine”. Lě kai ye kó mesei wa.

⁵⁵ Nón kó n yě te kuyó ye itunje kumii-mě pepuri, nò ye maa re: “Kutói ye waine”. Lě kai ye kó mesei wa.

⁵⁶ Nó kecáá kecáá mewai pikó mpí! Nò ye fele ani ketē ne keyóme meconsente ceru. Yo nnya káni pree kumúnjé nkú-i kari nní rí we asei kómει má?

*Usoi ne uucéco pikómeine
(Matiyee 5:25-26)*

⁵⁷ Yo nnya káni ye pree nórínécúruu lelee asei m má céri.

⁵⁸ Usoi un tiyóopipoo pó n sée, nòn nsě timpéne re ketúhaane kani sí, li pise re póké rinmóópú ani

kómεινε ncée κεcαρε, upócécω úu kapε ne utúhaane-i pó n ha, utúhaane uké pisóóca pó rimúíσε, pisóóca póóké kukpaniilee-i pó rinsápω nnya.

⁵⁹ Asei kam pó símisi, pən kukpaniilee n lō, áa leerine káa riwóme nnéi n héele hái ne kétanká tərω-pω.

13

Li pise re nóké mēfine conse

¹ PISOI pinyine api kumúhē kpe-i Yeesu læepω, api u símisi lē ke uyóopi Pilati uu rinóω n he re piké Kalilee pikó pεε ní we pin Uléécaá inyóonse wai kō.

² Yeesu uu pi maa re: Nō músu re ke pISOI pē api pikópekóó píima api Kalilee pikó tərω tósu nnya kapi lē pi kōo?

³ Ne nó maa re “aaf”, amá nənsá mēfine n conse, nō nónnéni kpinine pimεcω.

⁴ PISOI pité ápi we afεεré pē kecáá ke Silowee kulee cacaá aku ní loó aku kóni ní? Nō músu re piakópe nyεε Yerusalem kuyu pikó tərω akó tōsii?

⁵ Ne nó maa re “aaf”, amá nənsá mēfine n conse, nō nónnéni kpinine pimεcω.

Kúfikiyee kpee áku ye apipi m mári nsímé

⁶ Yeesu uu lē memáá kenyárū nké pi maa re: Utisi unyine yeε pεε kúfikiyee kunyine tamaalē uafikiyee kecare kémεε. Uu keyáa sí uké kukecáá apipi túunu, amá úu líka yē.

⁷ Uu pεε uléétamaa maa re: A ripai, aηmē ataani ye nnyé kam sónaari re ké ye kúfikiyee nkú kecáá apipi túunu ám ye kō líka yē. A ku riké. Yo nnya kaku yé méwoo ketē né n caai?

⁸ Uléetamaa uu u maa re: Sáa, a nəŋəni kuŋmē nkú pikaŋne ku rikpá, né tŭ am ku kóónúse, am ppe ntaai mee mefēne m má súúni.

⁹ Lin lē n wa, in n la ku yé kelaane mari, insá lē n wa, aa ku ké.

Yeesu ye kewénteyaa unósi toikó unyine paise

¹⁰ Kewénteyaa ketúnjé kenyine ke Yeesu uu Pisuifi kuyomeyáhaalee kunyine-i céési.

¹¹ Unósi toikó unyine un kei we. Li wale aŋmē até áa we afereé ke kuníri kunyine akú ne u n ló kun u kparáselē un kecíre pinyere pəənelē.

¹² Ke Yeesu uu unósi uyē n yē, uu u séi uu u maa re: Uléécaá ye pó paisele.

¹³ Uu anípe ukecáá láa, unósi uu mese ne mese kecíre nyere uu Uléécaá pítaáse kápáá.

¹⁴ Amá ái ne kuyómeyáhaalee uwéése risá, kai n wa re Yeesu ye kewénteyaa ketúnjé usoi paise nnya. Uu ppe rinóó yósu, uu risoiwuí maa re: Siyáa sikpuulū kari má, se-i kai pise re toké keisi. Lē nnya, ani ye siyáa se-i kam piké nó paise, ái kape ppe kewénteyaa ketúnjé.

¹⁵ Upíima uu ppe rinóó u yósu re: Nə kecáá kecáá mewai pikó le. Mpá nó úye yèè kewénteyaa ketúnjé kuseelee-i uinaa née ukeminaa toriyele uú ne kéniniré s1, née ái lē?

¹⁶ Unósi nkó yee nní Apiraham kepire ukó ke Setani uu n tóraalē hái aŋmē até áa we afereé-me, ái pise re piké kewénteyaa ketúnjé u toriyee?

¹⁷ Yeesu rinóó meyóó mē ame upilaarə isei wai hái, amá risoiwuí nnéi ripəə arí ne umewai píima kuu n wapisi nnéi larisi.

Mpuri yuke-yuke nnyine kenyárũ
(*Matiyee 13:31-32; Mariki 4:31-32*)

18 Yeesu uú maa re: Yo ke Uléecaa iyɔɔpi íi ne menyíne we? Yo kam yé fe ké ne i múñeisene?

19 I we yare mpuri yuke-yuke nnyine ke usoi uu ukεcarε-i n lukesi nn lelu, nn kulée wai, sinúipi asi kuilese kecáá ayámé wapisi.

Nkpónótɔ pite kenyárũ
(*Matiyee 13:33*)

20 Yeesu uu pimáa kpá re: Yo kam yé fe ké ne Uléecaa iyɔɔpi múñeisene?

21 Uléecaa iyɔɔpi ye kɔ we yare nkpónótɔ pite ke unósi uu ntɔ píima * kέmεε n cóhaneɔ uu pulu pikpée api yisi.

Tinənɔ tεε m mókú-mókúlē
(*Matiyee 7:13-14; 21-23*)

22 Yeesu uu ayu maa ne asíná n tɛɲni un céési un ne Yerusalem-mē sí.

23 Unyine uu u píse re: Sáa, mesei ye me re piso i nkárip i ke Uléecaa uu yé yóriyεε? Yeesu uu rinóɔ pi yósu re:

24 Ani rinmósópú aní ne rinənɔ tεε m mókú-mókúlē loni, ase i kam nó símisi. Meyá yé náasi re meké lompɔ, amá áme kɔ fene.

25 Uyɔte un píyei n yisi uu rinənɔ ká, nó ketahai nyere, ani rinənɔ n komnente nɔn máíkεε re: Sáa, a ró hánne! Uu rinóɔ nó yósu re: Am nyu re nɔ yei pikó le.

26 Ani pεε u maa re: Kesé kari li ari níru, aróyu icee kέmεε kaa tóói pɔn céési.

* 13:21 Ntɔ píima: Sikiloo afεéré ne sinupũ kumúné ntɔ ye mu.

27 Uu pimáa nó kprá re: Am nyu re nɔ yei pikó le. Ani ne ketaa né wa, nó pẽ nnéí nɔ́ nní likópe n wai.

28 Kei kani yé ténesi, ani aní takai kumúnjé kpe-i kani yé Apiraham ne Isaaki ne Yakupu ne antepuye nnéí n yé Uléécáa iyɔ̀ɔ̀pi-i, ai pɛe n we re ketahai kapi nó fómpɔne.

29 PISOI yé ketunjeleeme-mẽ ne ketunjelolé-mẽ ne itunje kumii-mẽ ne itunje kuluke-luke-mẽ leeme api weri api Uléécáa iyɔ̀ɔ̀pi kɛ́mɛɛ tone api iluke le.

30 Ai pɛe wai re pɛpɛɛ neni nní pitɔ̀rɔ̀ pinyine yé ha pifoí, pɛpɛɛ neni nní pifoí apí ha pitɔ̀rɔ̀.

*Yeesu ripɔ̀ɔ̀ ye caai Yerusalem nnya
(Matiyee 23:37-39)*

31 Kumúnjé kpe-i, Pifarisi pinyine apí ne Yeesu kɔ́ api u maa re: A nté yisi aa kelɔ́ féé sí. Erooti ye lalɛ uké tíyɛɛ piké pɔ́ kpu.

32 Yeesu uu rinɔ́ pi yósu re: Ani n ñme ani ha kesánjá mpuri mmẽ maa re ne neni ne kóso aníri lakasentele nen pISOI pɔ́isente ké pɛe keyáa táánũ tunjé pikéi mpí tenese.

33 Li pise re ké neni keyaa ne kóso ne likeweeki nnécée rinɔ́j, likumúnjé re ái ne sá re antepu uké kelɔ́ féé kpu kái Yerusalem-i.

34 Nɔ́ Yerusalem pikó, nɔ́ antepuye kónle ani kɔ́ pẽ ke Uléécáa uu nókenémɛɛ n tumme apare tapisi ani kóni. Melé kesẽ kamí pɛé la ké nó cápine ké rimúlú líka ái kapɛ nó wa, nɔ́ké n we yare ke kucáyaha aku ye kuamérj metene kusipipi n tã líka ái yé si wa meɔ́, ani yúlu.

35 Lẽ nnya kai yé nókenéyɔ́ riyá keké menmane n nyenu. Ani kɔ́ te áni neni piyéne né kpráne liké ha ne

tu kumúnjé kpe-i kani yé ha ní maa re: Uléécáa uké uyee Upríima rinyiri ne n weme rikpá!

14

Yeesu ye utóikó unyine paise

¹ Kewénteyaa ketúnjé kenyine, Yeesu uu Pifarisi uwéése unyine keyo sí te uké iluke li. Pɛpɛɛ keyáa kē kei ní we apɪ r̄sɔnɛ u m p̄állɛ.

² Utisi unyine yee mɛp̄ílɛ itoi m p̄óólú un ukeyu-i nyenu.

³ Yeesu uu nsímé kp̄isi uu isé pinyuwe ne Pifarisi pise re: Ir̄ósé ye ncée he n̄ée íi he re piké usoi kewénteyaa ketúnjé paise?

⁴ Amá ap̄i ηmurei piké rin̄óó ȳosí. Yeesu uu pɛɛ utóikó kp̄isi uu u p̄aise uu u yápa.

⁵ Uu pɛɛ pi maa re: In te nókenécɔpe unyine kewā n̄ée uinaa yee kelúkanka-i lóip̄o, liute úu yé m̄ese ne m̄ese ke p̄ɔnɛm̄e m̄pá lin kewénteyaa ketúnjé?

⁶ Ap̄i rin̄óó piȳóó u p̄ɔnɛ.

Kusáne piséi ne usáne ketone piwée

⁷ Yeesu uu yénu l̄ɛ ke pisáne kapi n sée ap̄i sitónɛ n wéekɛɛ. Uu pɛɛ pinnéi kenyárū nké maa re:

⁸ Usoi un pis̄óonɛ piluke p̄ó n sée, kapɛ ha ketónɛ kecire kémɛɛ tónɛ. In n la, pi yé úyuk̄óó unyine yee p̄ó n fe n sée.

⁹ Ai wai re uyee nní nókenété n sée uú weri uu re: A ketónɛ kē ne uȳɛ tiyá. Isei kaa yé ha p̄éɛ ne ketónɛ t̄ɔr̄ɔ-i tonɛ.

¹⁰ Amá li nyamle re usoi un kusáne p̄ó n sée, a ha ketónɛ t̄ɔr̄ɔ-i tonɛ, liké wa re kumúnjé kpe-i ke uyee nní p̄ó n sée uu ní ka, uké p̄ó maa re: Unésáne,

α κέϋυ-μῆ kam ketónε kecιρε κέμμε. Lin lē n wa, pó πρε πιπόσανεϋ keyu-i ríyu yē.

11 Lē nnya úye un umecιρε rintaáσε, li ye u riceπισε. Úye un umecιρε rincεπισε, li ye u ritaáσε.

12 Yeesu uu πρε uyεε kusáne u n sée maa ρε: Pøn pisoι piluke n séine, kapε ye pipósáne ne kupómáρε pikó ne pipópéρεϋ πρε m má sée. Pē né fe api kō pō kusáne séi. Lin lē n wa, pi lē kaa pi mí pa pó पेसे.

13 Amá pøn anyā iluke n wai, a ye píwekó ne pináρει ne síkankáláká ne pinyíye sélei.

14 Pó πρε μπόοναρε yē, likumúηέ ρε pē ápi fene piké pó li पेसे. Uléécaá ye yé pó li पेसे kumúηέ kpe-i ke pē nnéi πρε umela n wapisi api nkρó κέμμε n yisine.

*Pinósikpiké anyā iluke kenyárū
(Matiyee 22:1-10)*

15 Anó n yē mekomε-μαά, pē ne pē πρε πρε kesé iluke n le use uu Yeesu maa ρε: Uyεε yé ha Uléécaá iyōopi-i iluke n li ye únarekomε ε.

16 Yeesu uu πρε kenyárū nké u wai ρε: Utisi unyine yeε keyáa iluke kecιρε sónkεε uu pisoι kulúι séi.

17 Kai piluke kumúηέ n tu, uu uukeikó tum te uké ha pē kuu n sélei maa ρε: Ani kam, mpa yo ye nkpeñi pipele masile.

18 Amá pinnéi mmē, mpa úye uu uncónη pinyíσε koru. Ufoi uu ukeikó maa ρε: Ne kecare lóle, li kō πρε pise ρε ké ha ke yē. Lē nnya, a u maa ρε úu kapε wóosi.

19 Uçó uu u maa ρε: Ne ináa lame-lame kefi lóle, ne la ké ne pikεi i peenu. Lē nnya, a u maa ρε úu kapε wóosi.

20 Uçə uu kə u maa rɛ: Nfáani kam unósi kpísi, lɛ nnya kám fenɛ kɛ ha.

21 Ukeikó uu uuyɔsaa kémɛɛ pɛɛ uú ha anóɔ nyɛ u símisi. Ai úyɔsaa kuwói wai uu uukeikó maa rɛ: A mekɛɛ ayáa-i nɛ icée kémɛɛ ha, aa píwekɔ́ nɛ pinárei nɛ pinyíyɛ nɛ síkankáláká séleiri.

22 Kai rinkpáse, ukeikó uu pɛɛri uu úyɔsaa maa rɛ: Nɛ lɛ kaa m píse piwai masile, amá sitónɛ yɛ kə pɔɔnɛɛ.

23 Úyɔsaa uu pɛɛ ukeikó maa rɛ: A sicareyupi siceepi ritiki aa pɛ kaa ncée-i n yéntinɛ nɛ kényu mahani piké kam, kenéyɔ́ keké nɛ n yi nnya.

24 Nɛ nó símisilɛ rɛ pɛ nnéi kamí pɛɛ nní n sélei, úka úu inélukɛ lenɛ.

Lɛ kai m píse rɛ usoi uké n wa uké nɛ Yeesu upiretiki (Matiyee 10:37-38)

25 Asoiwuí píima an Yeesu tikilɛ pin nsɛ pɛnɛlɛ, Yeesu uu pansɛpɔ́ uu pi maa rɛ:

26 Uye un kenémɛɛ n ka, li píse rɛ uké né n la ai tósu uusaa nɛ uuni nɛ uunósi nɛ usiwā nɛ upiwā nɛ upimaa nɛ upiyɛi nɛ uricuruu isoi. Insá lɛ úu fenɛ uké unépiretiki.

27 Nkó yɛɛ úu n ηmurei uké menécɔ́ ukunapɛ́ékɔ́ cɔ́ uké nɛ né ritiki, úu nɛ sá rɛ uké unépiretiki.

28 In tɛ nókenécɔ́pɛ unyinɛ yɛ la uké kulee cáca mɔ́, liute yèè tonɛɛ uu músu, uu yénu rɛ alé ke pikɛi pɛ api wa, ai tíyɛɛɛ uu céru, in tɛ usiwóó yɛ piyɛ un yé fe uu pikɛi pɛ ketɔ́ tulu.

29 Insá lɛ, un tikúi n yekei kúu pɛɛ kulee cáca pimómɛ tenɛɛ, pɛ nnéi pɛɛ yé lɛ n yé yé u sényi.

30 Pi yé maa rɛ: Usoi nkó yɛ pimómɛ koraanɛ amá úu fe uké tenɛɛ.

31 Lē cire ye ni, uyóopi úye un n la uké ha ne ucó tó, u ye tonéle uu músu kelene, in te u yé ne upisoi ákotokú kefi (10.000) fe uú ha ne uulaaró yee pisoi ákotokú afereé (20.000) m má tópu.

32 Unsá n fene, u ye uuyóopicó-i pitume tunle úu kahané u n nyahaimé, uu u pise re piké kóméine piké atópi riyá.

33 Yeesu uu pimáa kpá re: Kai nní lē, nó úka úu fene uké unépirētiki, liute unsá lē kuu m má nní n ημεριε.

*Nnyási mmē melō mēe n kpu
(Matiyee 5:13; Mariki 9:50)*

34 Nnyási ye likei kecire le. Amá mmelō men n kpu, yo kapi ye ne n larukuse?

35 Nn pee ketē née mēfēne kēmee linyine yoriyene. Pi ye ketahai n fómpole. Uye un ukóme, uu kóm.

15

*Isán iyee m pò api i heei kenyárū
(Matiyee 18:12-14)*

1 Pilampooyóó nní ne pikópekóó apí ne Yeesu kó re piké kutu u ricó.

2 Ai Pifarisi ne isé picélaa cón pin máikēe re: Usoi nkó ye kusáne pikópekóó séele pin kesé le!

3 Yeesu uu pee kenyárū nké pi maa re:

4 In te nókenécópe unyine ye isán píle má, ise ii péé ne u pòlu, liute úu ye ise íi we píle nnyí tíye uú ha ise nnyí yee nní m pò piwélaa sí hái uú ha ne i yenuu?

5 Un kó i n yē, li ye u larisile uu i kpísi uú ya

6 uú ne kulu, uu pee upísane ne upíperεcó sélei uu pi maa re: Ani anyá né lē, ne inésán iyee pee m pò heile.

⁷ Lẽ cire ye ni, ne nó maa re ukópékáó use mefine meconse ye anyá píima le keyómecaa-pó ai tósu pisone use úu we píle kái m pise re piké mefine conse.

Κεωσό κκε m pə api ke heei kenyárū

⁸ Née in te unósi unyine ye nwoóweni mepipi kefi má, mese ame péé ne u pòlu, unósi uyē úu ye kéfiráa risé uu kέγo pééi, uu nsonε ke perei uú ha ne mepipi mese mē yenuu?

⁹ Un píyei me n yē, u ye upisane ne upiperεcə séleile uu pi maa re: Ani anyá né lé. Ne κεωσό κκε ne né ní pə heeile.

¹⁰ Lẽ cire ye ni, ne nó maa re ukópékáó use mefine meconse ye anyá píima le piléεcaatumε kέμεε.

Κεwά κκε m pə api ke heei kenyárū

¹¹ Yeesu uu pimáa kpá re: Utisi unyine yeε peε piηmáne pité má.

¹² Usínsá uu u maa re: Unésáa, a lē kamí masí mepókpo-maá mepómá kέμεε n yénune né pa. Usáa uu peε umemá piketé hóóne.

¹³ Kai siyáa rinkóónú, uηmáne sínsá uu ulikó nnéi cápínente uú ne kuyu taa-taa kunyine sí, uú ha kei mefine kópe-i loni ai wai re u umemá caainκεε.

¹⁴ Kuu usiwóó nnéi piluke ní masí, nkū píima nnyine nn kuyu kpē loni, ní pá yo aí pipá rí u koru.

¹⁵ Uu péé ha kuyu kpē utisi unyine kέμεε pikei loni. Uyē uu usicare-mē u yekei re uké uafəη kecáa m pállē.

¹⁶ Li ye peε ripóó u wa re ní pá áfəηpomé kuu yé uké li, amá úka úu ye kə a u pa.

17 Uu pεε nfasimé loni, uu umεcire maa re: Unésáa pikεikó nnéi yèè lilε api pòonente, néen ne nté nkú kpine.

18 Ne unésáa-i pelene, am ha u maa re: Unésáa, ne ne Uléécaa púnnele am kò ne pò púnne.

19 Am tu re pòké né kpísi yare kepópipi. A né rimúlú yare upókeikó.

20 Uu yisi uké usáa-i pele.

Uu kahanε nkpáni kέyò ne rinkò, usáa uu ketaa-pò u yenu, ai íwe u wai, uu wurupò uú ha u pira.

21 Kεwá ake pεε u maa re: Unésáa, ne ne Uléécaa púnnele am kò ne pò púnne. Am tu re pòké né kpísi yare kepópipi.

22 Amá usáa uu upikeikó maa re: Ani mεκεεκεε ne kukpélenku kecire kam ani ku u tani, ani ukenipepi kepale tani, ani anéeri u tani.

23 Ani ne rináala kpòkò kam, ani ri kopu tóké ne iluke kecire wa tóké li ne mpónare.

24 Ai líka nnya, unéηmáne nkó ye pεε kpule, uu neni nfáa yenu, u pεε pòle, am nkpéni u heei. Api anyá kóru ne mpónare.

25 Kumúηé kpe-i, utisi uyē uηmáne foí un sicare-mē wepò. Kuu kέyò n nyahairò, uu inyánlú ne nnyáa nné kóm

26 uu ukεikó use séi uu u pise re yo nnya kai lē wai.

27 Ukεikó uu rinòo u yósu re: Upówá yee pεeme. Ke upósáa uu ukεpipi n yé ne nsarenare nnya, uu pεε rináala kpòkò kopu.

28 Uηmáne foí uu pεε wóosi uu kέyò pilone yulu. Usáa uu léépò uké kέyò u tampò.

²⁹ Amá uñmáne uu usáa rinóo yósu re: A kutu rico, añmẽ ye kulúí wale kam pó n keisi, ám kò píakai pó háikuse. Mπά ne lẽ, áa píakai mπά ripoila né he re tó ne pinésáne tóké ne anyá li.

³⁰ Amá ke upóñmáne nkó uu m peeme, upóñmáne yee mepómá nnéi ní caai ne piwásánkaí pitóoi, uyẽ kaa rináala kpókóó kpu.

³¹ Usáa uu u maa re: Kenéwá, tó ne mpó tóo mπά píyei we, póo lẽ kam m má nnéi te.

³² Amá li pise re tóké anyá kecire wa ne mpóonare re upówá nkó ye pee kpule, uu nkpeni nfáa yenu, u pee pòle, am nkpeni u heei.

16

Ukeikó kópe yee ukeisaa memá kecáa ní paílẽ

¹ Yeesu uu kò upipiretiki maa re: Umámá unyine yee pee ukeikó má, uu uanipe-i umemá wai. Písoi apí u símisi re ukeikó uyee umemá caainkele.

² Ukeisaa uu u séi uu u maa re: N-ye kam nní kómeyi pin kepócaá símisi? A né símisi lẽ kaa pipókei n keisi. Aa nkpeni linékó kecáa pípaí kpáne.

³ Ukeikó uu ukefa-i kòpu re: Unékeisaa ye pinékai-i né lesene. Iye kam waine? Am tikòhò má re né fe am lum. Isei yé kò né n we re ké wélei.

⁴ Too, né céri lẽ kam yé ní wa, mπά nensá keyáa n keisi, písoi piké ne písiyo-i kenécáa m paílẽ.

⁵ Uu pẽ ne pẽ pee uukeisaa ne riwóme m má sélei use use. Uu ufoí maa re: Alé kaá ne unéyosaa riwóme má?

⁶ Uyẽ uu u pese re: Mékpò sone apòri píle. Ukeikó uyẽ uu u maa re: Tipówómetelé ye ntí, a mekeeke tone aa wólu re kuwóó ye ku.

7 Uu lē memáá ucō pise re: Pó ní, alé ke ripówóme arí le? Uyē uu rinóó yósu re: Melukepipi áfōrōnti píle. Ukeikó uu u maā re: Tipówómetelé ye ntí, a wōi re áfōrōnti kuwóó ne afetaani.

8 Ukeikó kópe uyē uyōsaa uu u pakare umesōhō píima mē nnya. Likumúnjé re ketē nté pisoī ye piwóowélaa ncee kēmee mesōhō ne pipicō sōnele ai tōsu pēpe metéi kēmee ní we.

9 Yeesu uu kpá re: Né ne nó maā re: Ani kewóó kópe kpísi aní ne písáne wéési. Ken n ka ken ne nó n n̄mēherēe, Uléécaā uké síyō see ási píkai n forune kēmee nó yósi.

10 Uyee likei sínsá kēmee aseī m má ye kō limáa kēmee a mále uyee úu likei sínsá kēmee aseī m má úu kō limáa kēmee a má.

11 Nānsá memá kópe pimúlé kēmee aseī m má, wóo yé pēe meyíkíyiki nó rimúise?

12 Pōnsá kō ucō likó pimúlé kēmee aseī m má, wóo yé pēe pó likó pó rimúise?

13 Ukeikó úu fene uké pikeisaa pité m má. U unyine yulune uu ucō n la. U yé unyine n tikilē ne kefa keese un ucō ipuri yulu. Ani yé fe nōké Uléécaā ne siwóó n tikilē kumúnjé kuse.

*Isímé icō ke Yeesu uu Pifarisi n símaankēe
(Matiyee 11:12-13)*

14 Pifarisi api isímé iyē nnéi kóm. Kapi siwóó ní la nnya, api Yeesu sényi.

15 Yeesu uu pi maā re: Nō pisoī le pēe ye sisoīp-ipi inipee-i n wai yare pisoī sōne, amá Uléécaā ye nōsinéfa nyule. Lē ke sisoīpipi asi ye n waise yare limáa-maā ye Uléécaā inipee-i likópe le.

16 Moisi isé ne antepuyε atelé kapí pεε n céesi ye kέto wale Yohani Uniwole kumúnjé-i. Háí kumúnjé kpe-i-me ke Uléécaá iyóopi Nsímé Kεcire nn pikóónú kóri, mπά úye un náási uké Uléécaá iyóopi-i ló.

17 Keté ne keyóme metene yé wεlesi ai tósu ke Uléécaá isé kewóipi akε yé n tósi.

18 Uye un uunósi n lakase uu uféé kpísi, liute ye iwásá wale, uyεε kó unósi ke ula uu n lákase n kpísi ye kó iwásá wale.

Umámá ne Lasaa nstímé

19 Lε memáá, Yeesu uu kenyárū nké pi wai re: Utisi mámá unyine yeε pée we. Ilū kεcire yeε nnéi m má kuu ye tā. Nnare kέmεε kuú pεε félé un kó iluke sone le.

20 Utisi wεkóó unyine kapi ye n sée re Lasaa ke sitóipi asi ipiηε nnéi mí mómaalε un umámá keyo rinonoo keyúrí finu.

21 Ai ye ripóó u wai re uké umámá iluke poroi-poroi hí uké li. Lε memáá, sipópi sin sónaapó sin uitoi láni.

22 Uwεkóó uu keyáa kpi, pilécaatumε api u sakaa apí ne keló sone kē kέmεε ke Apiraham uu ní we sí. Umámá ricuruu uu kó keyáa kpi, api u kulesi.

23 Umámá uu meyá íwe n le pikúlā kuyu-i, uu inípeε síka uu kεta-pó Apiraham yenupó, Lasaa un ukékúrí we.

24 Uu pεε pupεi re: Sáa Apiraham, a íwe né tē aa Lasaa tumti re uké ne ukenipepi míni rita uké rinélémpi ninjukuse. Ne meyánsei íwe lele nna mmú kέmεε.

25 Amá Apiraham uú maa re: Kenéwá, a léise re pó pεε meyánsei ínare kómeile pée uyε-i kaá pεε keteni-i ní we. Kumúnjé kpe-i ke Lasaa póó pεε íwe

piima takai. Nkpéni kai urikiñ niñukuse, pòon íwe takai.

²⁶ Lẽ memáá, kuhóre-hore píima ye tó ne nnó kénélenle. Kai nní lẽ, pepeé ní lané re piké tó mmé yisi piké nó-mẽ ha ápi fené. Uka úu kò fené uké kei kaa nní ní we yisime uké tó mmé kam.

²⁷ Umámá uú maa re: In lẽ, ne ne pò ténile re a Lasaa unésáa keyò-i tumpò.

²⁸ Ne kei piwá pinupũ mále. Uké ha rísone pi símisi ái kape wa re pẽ ticuruu ye íwe kelò nké-i ka.

²⁹ Apiraham uu rinóó yósu re: Pipówá ye Moisi ne antepuyé atelé mále. Píké a keẽ piké kò.

³⁰ Umámá uu re: Lẽ ñmané ái tu, Sáa Apiraham. Amá in te unyine ye pikúlã kuyu-i yisi uú ha pi leepò, pi yé pee mefine conse.

³¹ Pinsá n la piké Moisi ne antepuyé atelé keẽ piké kò, nípá ukpòkpò unyine uké pikpòkpò kémee yisi, ápi pakarene.

17

Akópe piwai ne písárei

(Matiyee 18:6-7, 21-22; Mariki 9:42)

¹ Yeesu uu upipiretiki maa re: Mewai mee yé n tíyese pisoí piké ne akópe n wa yé meséere n wele. Amá úye un n tíyese unyine uú ne akópe kémee loni, íwe kuu topori.

² Li kutòsi we piké rináipare mule-mule ññme wa api ripóó u lesi api mínimaa-i u sápo ne kuu yé siwá sẽ kenyine akópe n waise.

³ Ani rísone nómenécíre tí!

Upómárecò un ne pò m púnne, a rísone ne u símisi. Un n ceri re u caile, a uakópe u sárei.

⁴ Μπά un ne πό m púnente mepehē mεσει keyáa kεσε kέμεε, uu ye mπά mepúnne méye ne πό téni re u caaile, a uakópe u sárei.

Nfatene

⁵ Pitume api Upiima maa re: A nfatene tó rikpáse.

⁶ Upiima uu rinóo yósu re: Nón peε nfatene m má nké m piye yare riléepipi sínsápi rinyine, nó peε fe ani kuléé nkú maa re: “A wehe áá ha mínimaa-i nyere” aku nórínénóo tiki.

Lē kai m pise re ukeikó uké wa

⁷ Tóké waise re nó unyine ye ukeikó má un u cákaripó néε un uiseε sémpó. Un píyei u n yemme un kecare n leeri, liute yé ukeikó uyē maa re a mekeεkeε kam a iluke lii?

⁸ Aái, ái yé lē wa. Amá u meníηe u maane re: A iluke né wa aa ilū conse aa né i yekei ké li, pó peε lē memáá fe aa ipókó le.

⁹ Uyé fe uu uukeikó yáási re ne upikei kuú ne pikei pē kaí peε m pise re uké wa n waa?

¹⁰ Lē cire ye ni ne nó ticurru. Nón píyei lē kai m pise re noké wa n wa, ani ye maa re: Tó ne pikeikó lē, ái pise re piké ró pōnεse. Lē kai m pise re toké wa kari wa.

Yeesu ye piyó kefi pōise

¹¹ Kε Yeesu uu Yerusalem-mē n sí, uu Samarii ne Kalilee ayu kepáápáá n tikilē.

¹² Uu kuyu kunyine-i lompó, piyó kefi pinyine api u tépeipó api ketaa-pó nyere

¹³ apí m pupukeε re: Yeesu, Sáa, a íwe ró té!

14 Yeesu uu pi yenu uu re: Ani ha nómenécíre pεπεε ye Uléécaá inyóonse n wa nyíse. Kapi kei-pò n sí, api pelu.

15 Ke piuse uu n céri re u peile, uu uana kepíre pele un Uléécaá meyoopi yom lin cálë.

16 Uu Yeesu ana metene wulapò uu kényu ketë kam, uu u yáasi re ne upikei. Utisi uyee pεε Samarii ukó le.

17 Yeesu uu pi maa re: Néntε pikεfi kam pòise? Yei ye pεε use úu we kefi tɔrɔɔ mpí?

18 Piuka úu nfasimé wa re uké pεεme uké Uléécaá ríyu waise re ne upikei, insá usáne nkó mecire.

19 Yeesu uu lë memáá u maa re a yisi, a n ημε, mpófatenε ye pó yóriyele.

*Uléécaá iyɔopi mekame nsímé
(Matiyee 24:23-28, 37-41)*

20 Pifarisi api Yeesu pise re: Píyei ke Uléécaá iyɔopi ii sónti? Uu rinó pi yósu re: Uléécaá iyɔopi íi we re nó fe ani imekame yenu.

21 Ai re pi yé nó maa re: Ani ripaí, nté kíi we née nté-pò le. Ani ceri re Uléécaá iyɔopi ye nókenécɔpe wele.

22 Uu pεε pipiretiki maa re: Keyáa ye sóntile kani yé í la re nóké mpá keyáa kεεε Usoi Kepipi yë, amá áni yé kɔ ke yë.

23 Pi yé nó maa re: Nté nní kuú we née nté-pò kuú we, amá áni kapε kei ha, áni kapε kɔ mē wurupò.

24 Yare ke kekóneseípi ake ye nní meyéne mese riñ-yéeri keyóme ketɔ ne kétɔ, ai kpáii mecɔ ke Usoi Kepipi ake sónti.

25 Amá li pise re keké meyá íwe li, nfáani pisoi mpí piké ke ηmeriyε.

26 Λελεε πεε Nowee kumúnjé n wa licō λεε Usoi Kεpipi kumúnjé waine.

27 PISOI ye πεε lele pin níru pin sóonne pin pila ne pinósi pasiine hái ne keyáa kē ke Nowee uu kutákai kέμεε n lompō, ikónε maα íí ne weri, míni αμε pISOI kpísi.

28 Li yé ha n we yare Lōti kumúnjé: PISOI ye πεε lele pin níru, pin léeri pin kō yáIisi, pin aléé támaankeε pin kō mómti.

29 Amá keyáa kē ke Lōti uu Sotōm-i ní le ke nna ne linyine yare nfúrō toi ai keyómεcaα-pō leemε ai pISOI kóni.

30 Mεσε mē kaí ha keyáa kē ke Usoi Kεpipi aké ha n léerine piké ke yē waine.

31 Uye un keyáa kē ukulee ipiraa kecáá n we, úu kapε re uké metene ricεpi uké uilū iyεε kei ní we kpísi née, úye un sicarε-mē n we, úu kapε re uké kέyō pele.

32 Ani Lōti unōsi nkó kecáá léise.

33 Uye un n la uké nfáa meséρε m má, u yé n fóm. Amá úye un unfaa n fóm, u yé n yē.

34 Ne nó símisi re kesine kē, pISOI pité yé kuhá kuse kecáá n finu, aí use kpírpō ai ucō yá.

35 Pinósi pité yé n we pin nam ai use kpírpō ai ucō yá.

36 [Pitisi pité yé likumúnjé kpe-i kecarε-i n we, ai use kpírpō ai ucō yá.]

37 Pipiretiki api u pise re: Upíima, yei kaí ha lē waine má? Uu rinōó yósu re: Kei ke isare kópe ii ní we ke áyemeekú αα ye cápine.

Ukúmannəsi ne utúhaane kenyárū

¹ Yeesu uu lē memáá kenyárū nké pi wai uké ne pi céési re piké ye nǐpá píyeyi Uléécaá yáási, áí kapε ye píkaí síká pi wa.

² Uu re: Kuyu kunyine-i ke utúhaane unyine uú pεε we. Uu Uléécaá wuru úu kǒ úka pakarelē.

³ Ukúmannəsi unyine un kǒ kuyu kpe-i we. Uu mesére u n lekeεpǒ re uké u ne uucéǒ ketahai rikéne. Mǐpá píyeyi kuu ye u leεpǒ uu u maa re: A tó ne unécéǒ ketahai rikéne.

⁴ Ai nánjai háí, amá utúhaane úu ne kutu u cǒlē, uu pεε keyáa umεcire maa re mesei ye me re ám Uléécaá wuru ám kǒ úka pakarelē.

⁵ Amá ke ukúmannəsi uu nní picǒn né n tǒnse nnya, li pise re ké lē alari u pa, insá lē, u yé pisónaame n nǒnlenle uú ha ne kunǒnkū né finse.

⁶ Uǐiima uu lē memáá kpá re: Ani lē ke utúhaane kǒpε uyē uu ní ma kutu ricǒ!

⁷ Uléécaá yeε úu yé pεε upikǒ alari pa pin ne u n téní ketúné ne kesineε? U yé nánjaise uké ne pi n lēε?

⁸ Ne nó maa re u yé mekeεkeε alari pi pa. Amá Usoi Kepipi ken píyeyi m pεεme, ke yé pεε ketē kecáá písoi leεme pεε nfatene m máa?

Ufarisi ne ulampooyóó kenyárū

⁹ Yeesu uu kenyárū pεpεε nní pimεcire n waiselē yarε písoi sǒne pin picǒ kǒselē maa re:

¹⁰ Písoi pité pinyine pεε Uléécaá keyǒ-i lomǐpǒ re piké keyóme yáási, use ye Ufarisi le, ucǒ ulampooyóó.

¹¹ Ufarisi uu nyere uu ukεfa-i re: Uléécaá, ne pǒ yáasi kám ne písoi tǒrǒ menyíne ní we nnya, pεε

piyaa ne piwaikópekóó ne piwásánkaí le. Ne pó yáasi kám ne ní we yare ulampooyóó nkó.

¹² Siyáa sisesei kémee, sité kam ye anóo paasi, lē nnéi kam ye n yé kam ye hōone awélé kefi am kuse pó pa.

¹³ Ulampooyóó uyē póo ketaa-pō nyere, úu nkpráni keyómē-mē inípee písíka peenu, amá kewuu kuu ripira uu re: A né ukópekóó íwe tē.

¹⁴ Yeesu uu kpá re: Ne nó maa re usoi nkó uké kelene n kúí, Uléécaá ye uakópe u sárēile, amá áí lē Ufarisi wa. Likumúnjé re úye un umecire rintaáse, li ye u ricepisele, úye un umecire rincepise, li ye u ritaásele.

*Yeesu ye siwá sínsápi rinóo sone ritikise
(Matiyee 19:13-15; Mariki 10:13-16)*

¹⁵ Pisoi apí ne siwá fenfēi ricuruu Yeesu hapō re uké si rica. Pipiretiki api pi yenu, apí ne pi cési.

¹⁶ Amá Yeesu uu tíyese apí ne siwá u hapō, uu re: Ani riyá siwá síkē kenémee kam, áni kapē si tápisi. Likumúnjé re mpí pee simecō ní we pee yé Uléécaá iyōopi kémee lō.

¹⁷ Asei kam nó símisi, úye unsá Uléécaá iyōopi n ηmurei yare ke kewá ake ye n ηmurei, úu ikemee lonine.

*Uhmáne mamá unyine kecáá nsímé
(Matiyee 19:16-30; Mariki 10:17-31)*

¹⁸ Pisuifi uwéese unyine uu Yeesu pise re: Sáa sone, íye kam waine ké ne nfáa teneciré yé?

¹⁹ Yeesu uu u maa re: Yo nnya kaa né sée re Usone? Uka úu usone insá Uléécaá mecire.

20 Μπά liké íye wa, pɔ Uléécɔa isé nyule re: Kapɛ iwásá wa, kapɛ usoi kpu, kapɛ yáai, kapɛ nnóɔme itansei nyere, a upósáa ne upóni ríyu waise?

21 Utisi uu rinóɔ yósu re: Háí inéwá-me kam lɛ múílɛ.

22 Kɛ Yeesu uu lɛ pikóme ní masí, uu u maa re: Likɛi lise lɛɛ pó párílɛ. A lɛ nnéi kaa m má yáá, aa siwóó sɛ píwekóó hóɔne, pó pɛɛ keyómeɔaa-pɔ memá yé. Pɔn lɛ piwai m masí, aa pɛé weri aa né tíki.

23 Amá kɛ utisi uu anóɔ nyɛ n kɔ, uripɔɔ ari meyansei caai, áí líka nnya, u pɛɛ umámá píima lɛ.

24 Kɛ Yeesu uu n yé tɛ uripɔɔ ye caai, uu re: A tíye Uléécɔa iyɔɔpi kɛmɛɛ pilone ye ne pimámá páápú kra!

25 Kuyoooyo kun n la kuké kehímpi kupole-i lomɔ, lí yé kutɔsi m purú ne kɛ umámá uu yé ní la uké Uléécɔa iyɔɔpi kɛmɛɛ n lomɔ.

26 Pɛpɛɛ pɛɛ kutu u n cólɛ ari re: In lɛɛ ni, wóo ye pɛɛ píyulale yé?

27 Yeesu uu rinóɔ pi yósu re: Lɛlɛɛ áí sisoipipi kɛmɛɛ kuwai ní we ye Uléécɔa kɛmɛɛ kuwai welɛ.

28 Piyɛɛ uu pɛɛ re: Lɛɛ nní, lɛ karí pɛɛ m má kari tíye ari pó tíki.

29 Yeesu uu pi maa re: Asei kam nó símisi. Uye un Uléécɔa iyɔɔpi nnya ukɛyɔ, néɛ uunɔsi ne upiwá ne upimaa ne upimarɛɔ, ne usiwá tin-yá,

30 liute yé neni mewee mmé-i lɛ mɛpɛhé kulúi yé uu kɔ aɲmɛ nyɛɛ n wemɛ kɛmɛɛ nfáa tenɛciré yénu.

*Yeesu ye metáánū unkpɔ ne umeyise nsímé símisi
(Matiyee 20:17-19; Mariki 10:32-34)*

³¹ Yeesu uu upipiretiki kefi ne pité séi uu pi maa re: Tō Yerusalem sinle. Kei ke lē nnéi ke antepuyε api Usoi Kepipi kecáá ní wóí aí ha waine.

³² Pi yé pεpεε ápi Uléécaa n wuru anipe-i ke wa api kecáá ke nyáni, api ke lámisi, api kekecáá meta tuke

³³ api nséi ke fapii api pεε ke kopu, amá keyáa táánũ tuné ake nkpō kémεε yisi.

³⁴ Amá Yeesu pipiretiki ápi nsímé mmē aseí kō. Li anōo nyē aseí pi pesile ápi nkpáni céri lē nsímé ke Yeesu uu n símisi.

*Yeesu ye unyíye unyine pōise
(Matiyee 20:29-34; Mariki 10:46-52)*

³⁵ Ke Yeesu uu Yeriko n nyahaipō, unyíye unyine un ticéetime tū un wélei.

³⁶ Uu kóm tisoiwuí tin sōnepō, uu pise re yoo ni?

³⁷ Api u símisi re Nasareti ukó Yeesu ye kei tósu.

³⁸ Uu pεε pupεi re: Tafiti Kepipi Yeesu, a inéwe ripái!

³⁹ Pεpεε pεε kekpéē n sōne apí ne u cési re uké riséé, amá uu meyá cáse re: Tafiti Kepipi, a inéwe ripái!

⁴⁰ Yeesu uu nyere, uu rinóo he re piké ne u u kam. Ke unyíye uu ukekúrí ní hápō, Yeesu uu u pise re:

⁴¹ Yo kaá la ké pó wa? Uu rinóo yósu re: Sáa, ne la re inénípeε iké ye yē.

⁴² Yeesu uu u maa re: Ipónípeε iké wúkule! Mpófatenε ye pó yóriyele.

⁴³ Mese ne mese, inípeε ii wúkule, uu Yeesu tiki un Uléécaa meyoopi yom. Tisoiwuí nnéi ari lē yenu, pē ticuruu api kō Uléécaa meyoopi piyóme kápáa.

19

Yeesu ne Sasee kecáá nkó

1 Yeesu uu Yeriko-i lompɔ uu uncee n tósu.

2 Utisi unyine kapi ye n sée re Sasee un kuyu kpe-i we. U pɛɛ pilampooyɔ́ uwéése le un kɔ umámá.

3 Uu náási uké uyē kapi ye n sée re Yeesu yē, amá úu fe. PISOI ye pɛɛ riwúí cápínɛɛnɛ, uyē úu kɔ pɛɛ mɛcáa we.

4 Uu pɛɛ kényu-mē wuru uú ha kuléé kunyine kapi ye n sée re Sikomɔ́ yopoi uké Yeesu yeɛ kei n tíkinɛ yē.

5 Kɛ Yeesu uu kelɔ ke-i n tu, uu uinipɛɛ síka uu Sasee maa re: A mɛkɛkɛɛ súimɛ Sasee, li pise re ké neni kepɔ́yɔ́-i tonɛ.

6 Sasee uu mɛkɛkɛɛ súiri uú ha kusáne u yósu nɛ mpónare.

7 Ai pē nnéi pɛɛ lē n yé píri wai, api pɛé n tee re: Ukópɛkɔ́ keyɔ́ ke usoi nkó uu nní lɔ.

8 Sasee un Upiima keyúrí nyenu uu re: A kutu ricɔ́, Sáa né menémá rikéne am kuwélé píwɛkɔ́ pa. Nen kɔ úye menipɛɛ n li am usiwóó yósu, né liute si héele mɛpehē mena.

9 Yeesu uu u maa re: Píyulale ye neni keyaa nké kényɔ́ nké-i lommɛɛ, ái líka nnya, Sasee ricuruu ye kɔ Apiraham kepire ukó le.

10 Likumúnjé re Usoi Kepipi ye kale keké pɛpɛɛ m pɔlaalē tiyu lɔ.

*Wura mɛwóópipi kenyárū
(Matiyee 25:14-30)*

11 PISOI pɛɛ Yeesu kutu riñcɔ́ ye pɛé musí re kuu nní nɛ Yerusalem tínkɔ́ nnya, Uléécáa ye lē tuimɛɛ uké iyóopi n le pin u nyáni. Lē nnya kuu kenyárū pi maa re:

12 Kényɔ́ kecire usoi unyine yeɛ kuyu taa-taa kunyine-i ha re piké iyóopi u tí uké pɛɛ limemáa pɛɛmɛ.

13 Uké kelene ní tṣí, uu upikeikó kefi pinyine séi uu mṙá úye wura kewóó múise uu pi maa re: Ani siwóó nsí ne kpéense hái ne menépeeme.

14 Amá ukuyu pisoí api uipuri yulu, api pitume yukuse piké ukepire ritikipṙ piké re: Ari la re usoi nkó uké uróyṙpi.

15 Api iyṙṙpi u tini uu ukuyu pele. Uu pee pikeikó pṙ kuú pee siwóó m muleise séi re uké yé kuláa kpṙ kapi n yé.

16 Ufoí uú hapṙ uú maa re: Sáa, wura kewóó kaa né rimmúise kulaa ye wale wura siwóó kefi.

17 Uyṙṙpi uu u maa re: Li nyamle, ukeikó sṙne. Kaa nní likei sínsá pimulé ní céri nsṙne nnya, né ayu kefi pṙ pa aa akecáá m paílṙ.

18 Ukeikó lírū uú hapṙ uu re: Sáa, wura kewóó kaa né rimmúise kulaa ye wale wura siwóó sinupū.

19 Uyṙṙpi uú uyṙ maa re: Né pṙ ayu anupū pa aa akecáá m paílṙ.

20 Ukeikó ucṙ uú hapṙ uu re: Sáa, upṙwura kewóó ye nké. Kenírípi-i kam ke paasi am pésu.

21 Ipṙwame ye né wale, kam mepṙkó n nyu re áa ye nká usoi wa nnya. Lṙ káa n yekei kaa ye kpísi, lṙ káa n lukesi kaa ye kpasi.

22 Uyṙṙpi uu u maa re: Pṙ ukeikó kṙpe nkó, apṙnṙṙ cire kamí ne ketahai pṙ pepirene. Pṙ nyu re ám ye usoi nká wa, te ne ye lṙ kám n yekei kpísile, am lṙ kám n lukesi kpasi.

23 Yo nnya káa pee siwóó keyekei-i yekei? Né pee fe am menépeeme mmé-i si yṙsu ne kuláa.

24 Uu pee pepere kei ní we maa re: Ani wura kewóó kṙ yṙsí ani uyee mewóṙpipi kefi m má múise.

25 Api u maa re: Uyṙ ne mewóṙpipi kefi mále.

²⁶ Asei kam nó símisi, uyee m má kapi ye pípa rikpá, amá úye unsá m má, nkáripí kuu m má kapi u yósunε.

²⁷ Amá pinélaarə pεε ápi ne iyóəpi né n la pś nkó ye mmú: Ani ne nté pi kam ani kenéyu-i pi kóni.

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni

(Matiyee 21:1-11; Mariki 11:1-11; Yohani 12:12-19)

²⁸ Ke Yeesu uu lē pisímé ní masí, uu risoiwuí kekpeē wai un Yerusalem simpə.

²⁹ Kumúnjé kpe-i kuu Petifasee ne Petanii ayu kuwélé-mē tikúú tē kapi ye n sée re Olifiyee rikúú keyúrí ní we, uu upipiretiki pité tum

³⁰ un pi tee re: Ani kuyupi kpeε nní keróyu ní wepə kémεε ha. Nən kei n tuiə, nó keminaapipi kenyine leepə ken toraalē. Usoi úka úu ke tonelē. Ani ke fénne aní ne né ke weri.

³¹ Úye un nó m piše re yo nnya kani ke fénne, ani liute maa re Upiima yee ke la.

³² Pitume api sí apí ha leepə yare lē ke Yeesu uu pi n símisi.

³³ Kumúnjé kpe-i kapi keminaapipi n fénne, kepite api pi maa re: Yo nnya kani keminaapipi kē toriyε?

³⁴ Api rinó yósu re: Upiima yee ke la.

³⁵ Api keminaapipi kē ne sí, api kekecáa piilú laai api Yeesu kekecáa tónse.

³⁶ Kapi kéyu-mē n sí, pisoí api piilú ncée kecáa n táηente.

³⁷ Kapi Yerusalem n nyahaiə pin ncée mmeε Olifiyee rikúú ní cépilē tikilē pipiretiki kulúí pεε u n tikilē, api Ulééca mεyəpi n yom lin cálē, mεwaisaηa mē nnéí kapi n yénti nnya.

38 Pi pɛɛ máikɛɛ rɛ:
Uléécáa uké Uyóòpi uyɛɛ nɛ Upíima rinyiri n sǒnti rikpá.

Nkínɲinɲe nké keyómɛɛɛɛ-pɔ n we,
Uléécáa rinyiri tiké kei-pɔ n taálɛ.

39 Pifarisi pinyinɛ pɛɛ risoiwuí tɛ-i ní we api Yeesu maa rɛ: A pipópiretiki rinóò hɛ rɛ piké riséé.

40 Yeesu uu rinóò pi yósu rɛ nɲá pin tinséé, aparɛ yé ricáái.

Yeesu yɛ Yerusalem nnya tɛni

41 Kɛ Yeesu uu Yerusalem kuyu n nyahairɔ, uu ku yɛnu, uu kpɛ nnya tɛni

42 un tee rɛ: Yerusalem, pɔn pɛɛ neni keyaa nké n ceri leɛɛ yé nɛ nkínɲinɲe pó n kam! Amá li nkɲéni pékaalenɛ, áa yé fe pɔké li yɛ.

43 Siyáa sɛ-i kɛ pipóláarɔ api itɔpilŭ kecirɛ nɛ kekáípi pó n wainɛ yɛ sǒntilɛ, api awélé nnéi pó n cǒɲɛ.

44 Pi yé nó nɛ pipókó nnéi nǎ kpátá-kpátá, ápi ripóparɛ ríka pó yáne tiké ricɔ kecáá n tɔsilɛ. Káa kumúnjé kpɛ-i kɛ Uléécáa uu picomɛ pó ní ka n ceri nnya kai lɛ pó wainɛ.

Yeesu yɛ Uléécáa keyɔ-i pikpéensɛ lakase

(Matiyee 21:12-17; Mariki 11:15-19; Yohani 2:13-22)

45 Yeesu uu Uléécáa keyɔ loni uu pikpéensɛ pilákasɛ kápáá

46 un pi tee rɛ:

Li wɔlaalɛ tɛ: Pi yé kenéyɔ sée rɛ keyómeyáhaayɔ.

Amá nó nɛ kɛ ripólósele piyaalukɛ kuhorɛ!

⁴⁷ Μπά κευάα κέγε κε Yeosu uu γε Uléécaá κευο-ι n céési. Πεπεε γε Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa ne kuyu pisoι κεcιρε απί n wéési piké Yeosu kpu.

⁴⁸ Amá ápi ceri lē kapi yé n wa liké ne lē, likumúnjé re kuyu nnéi γε πεε kutu u cōlenle n̄sone.

20

Yei κε Yeosu nnaγε nn léeri?

(Matiyee 21:23-27; Mariki 11:27-33)

¹ Κε Yeosu uu κευάα kenynine Uléécaá κευο-ι n céési un Nsímé κεcιρε símisi, πεπεε γε Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa ne kuyu piwéése api kπáfúpō

² api u pise re: A ró símisi, r̄nange r̄i-ye kaá ne nní wai? Wóo ncée pó he re a lē wa?

³ Yeosu uu πεε pi पेε re: Ne la ké nse nó pise. Ani né símisi:

⁴ Ne la ké nó pise re Uléécaá née pisoι πεε Yohani tumme re uké pisoι míni wole?

⁵ Api pimεcōπεcιρε n κενεγε re: Tōn nkπéni m maa re Uléécaá γεε u tumme, u yé ró pise re: Kai πεε iye wa kári ne Yohani nsímé ηmurei?

⁶ Amá tōn kō m maa re: Pisoι πεε u tumme, kuyu nnéi pikó γε apare ró tóóκεεne api ró kóni, likumúnjé re pi ne kefa tenele re Yohani γε antepu le.

⁷ Api πεε rinóo u yósu re: Ari nyu uyεε píniwole u n tumme.

⁸ Yeosu uu rinóo pi पेε re: Né ám nó símisine r̄nange mmē kam̄ ne lē n wai.

Pikeikó πεε rikpákárá m má kenýarū

(Matiyee 21:33-46; Mariki 12:1-12)

9 Yeesu uu lē memáá kenyárū nké písoi maa re: Utisi unyine yee we, uu aléé nyē kapi ye n sée re fiinyi kecare tamesi uu pikeikó wéesi re piké kekecáá m paílē, uu pee ncée taa-taa sí uké ha náñaiṗo.

10 Kai aléépipi nyē kutúū n tu, uu ukeikó unyine pēpēe aléé nyē kecare kecáá m paílē kēmēe tum te uké ha aléépipi anyine u yóome. Amá api u kaii api menípe ḡmanē u lakase.

11 Ucarete uu kō ukeikó féé tumpo, amá pēpēe aléé nyē kecáá m paílē api kō uyē ticuruu kaii api u lámisi api menípe ḡmanē u lakase.

12 Uu kō ukeikó táánū pitumē kpá, api uyē pǎ itói wai api lākase.

13 Ucarete uu pee re: Iye kam nkpéni wainē? Né unēḡmánē lala tú. In n la, pi yé u wuri.

14 Amá ke pēpēe aléé nyē kecáá m paílē api u n yé, api símaane re: Nkó yee yé masí usáa ikulanlū nnéi n te. Ani kam tóké u kpu ari pee ikulanlū iyē n té.

15 Api kecare kē ilúké u leseṗo, api u kopu.

Iye ke ucarete uu wainē?

16 U sǎntile uké pi kǎ, uu písoi féé kecare múise. Ke písoi api anóo nyē n kǎ, api re: Asei kecáá, ái lē wainē.

17 Amá Yeesu uu pi nyáni uu re: In lee ni, lē kapi nní Nléecaasimé ritelé kēmēe n wói aseí re íye? Ai pi wói re:

Tipare ke pimóme api n fóm

tee pansē ricíre-cire

tee kenui-i ní wee?

18 Lin úye n fóm un tipare tē tinkṗou, u yé selesi. Lin úye n fóm tin ukecáá n loó, ti yé u nã.

*Lampoo kapi ye Rəm uyɔɔpi p̄tima n h́eɛle
(Matiyee 22:15-22; Mariki 12:13-17)*

¹⁹ Pɛpɛɛ ye Uléécɔɔ inyóɔnse n wa piwéése ne isé picélaa api kumúnjé kpe-i n wéési piké Yeesu tí, amá pin pɛɛ kuyu pikó wuru. Pi ceri re p̄ɛ ke Yeesu kɛnyárū aké ne mánɛ.

²⁰ Api pɛɛ Yeesu pimúnjɔɔ loni. Api l̄ɛ nnya p̄isoɔ pinyine ukemɛɛ tumpɔ, apí n wai yarɛ p̄isoɔ pɛɛ aseɔ n wéési. Li pɛɛ l̄ɛ wailɛ piké ne n fe piké u n tí piké uyóɔpi yɛɛ n̄nanɛ m má uké ne u n túhaanɛ anipɛ-i u n wa nnya.

²¹ Api pɛɛ u p̄ise re: Śaa, tɔ ȳɛ tɛ l̄ɛ kaa n s̄imisi p̄ɔn céesi ye aseɔ le, áa nkp̄áni usoi úka kɛwuu túúni. Pɔ ye Uléécɔɔ ncee p̄isoɔ céesile ne aseɔ.

²² L̄ɛ nnya, a ró s̄imisi in tɛ irósé ye ncée he re piké Sesaa lampoo h́eɛle n̄éé apí kapɛ h́eéle?

²³ Amá Yeesu uu pimɛsɔhɔ ceru, uu pi maa re:

²⁴ Ani kɛwóó kenyine né nyíse nké. Uye ríyu ne úye rinyiri tɛɛ kekɛcáá we? Api rinóó yósu re Sesaa lo.

²⁵ Yeesu uu pɛɛ pi maa re: In l̄ɛ, ani Sesaa likó Sesaa pa, ani Uléécɔɔ likó Uléécɔɔ pa.

²⁶ Api fe piké u tí, mm̄ɛ kuu nní kuyu pikó keyu-i n s̄imisi nnya. Amá umeyóó m̄ɛ amɛ nnóó pi yípu api s̄éé.

*Pisatusee ne nkp̄ɔ k̄émɛɛ m̄eyise nsímé
(Matiyee 22:23-33; Mariki 12:18-27)*

²⁷ Pisatusee pinyine api Yeesu k̄émɛɛ hapɔ. Pɛpɛɛ múl̄ɛ tɛ pikp̄ɔkp̄ɔ apí nkp̄ɔ-i yisinɛ.

²⁸ Api nní Yeesu p̄ise re: Śaa, l̄ɛ ke Moisi uu isé ní wói ye nní: Uye umaa un n kpu uu unósi tíye úu ne

κεωᾶ, uuwā yee yé unósi uyē kukúmannōsi kpísi uu umáa mpuri wai.

²⁹ Amá pimárecō piseei pinyine pee peé we. Ufoí uu unósi kpísi, uu kpi úu ne κεωᾶ.

³⁰ Ulírū uu ukúmannōsi kpísi,

³¹ utáánū pōō kō pikpíké u kpá, uyē uu kō kpi. Pikeesei kē api lē kukúmannōsi u kpíkesi api kpíni úka úu kō peé ne κεωᾶ u mari.

³² Unósi pōō kō metórōō kpi.

³³ Keyáa kē ke pikpōkpō api nkpō kέμεε n yisine, pitisi pē keseei kecōpe úye yee yé ha uula? Liriyíki re pinnéi pee kunósi u kpíkesi!

³⁴ Yeesu uu rinóō pi yósu re: Ketē nté pitisi ye pinósi kpíkēsile, pinósi pōōn kō pila sōonkee.

³⁵ Amá pitisi ne pinósi pee ne n sá re piké pikpōkpō kέμεε yisi piké ha ketē fale-i n we ápi pinósi kpíkēsine, ápi kō pila sōonkeene.

³⁶ Api pí kai kpine, piléécaatumε kapí ne menyíne we. Pi Uléécaá sipipi le, liriyíki re pi kpule api kō nkpō kέμεε yisi.

³⁷ Moisi ye pee pikpōkpō meyise nkpō kέμεε nkó pisímé masile uritelé te-i kuu kuhíhí kpee n tore nsímé ní símisi. U peé maa re: Upíima ye Apiraham Uleecaa ne Isaaki Uleecaa ne Yakupu Uleecaa le.

³⁸ Yeesu uu kpá re: Uléécaá úu pikpōkpō Uleecaa, amá u pinyánnýá Uleecaa le. Liriyíki re uyē nnya ke pinnéi api nyáni.

³⁹ Isé picélaa pinyine api rinóō yósu apí maa re: Sáa, pō símisile lín nyarí.

⁴⁰ Lē memáá, ápi ríka ncō pipise u peenu.

*Uyẽ ke Uléécaá uu n wée ne Tafiti kecáá nsímé
(Matiyee 22:41-46; Mariki 12:35-37)*

⁴¹ Yeesu uu pi maa re íye ke usoi uu yé fe uú maa re uyẽ ke Uléécaá uu n wée ye Tafiti kepipi le.

⁴² Likumúnjé re Tafiti ye siyóme ritelé-i rihaa re: Upíima ye Unépiima maa re: A kunélukε-lukε-mẽ kényukótonε-i tone

⁴³ hái ne kumúnjé kpε-i kam yé pipóláarɔ kεpónyáλε-i n cɔ.

⁴⁴ Tafiti yèè u sée re Upíima. Iye ke uyẽ cire uu yé kɔ pεε Tafiti Kepipi?

*Yeesu ye re písoi piké pimεcire ne isé picélaa tí
(Matiyee 23:1-36; Mariki 12:38-40)*

⁴⁵ Ke risoiwuí nnéi ari kutu n cólẽ, Yeesu uu upipiretiki maa re:

⁴⁶ Ani isé picélaa ne nómenécíre tí. Piké ne atúkanka caa-caa n koonii ne písoi piké ayáa kémεε pi n yáhaankεε yeε ripóo pi we. Ayómeyáhaalee sitone foí ne keluke kémεε sitone foí kapí la.

⁴⁷ Pi ye lɛ ke pikúmannəsi api m má nnéi yóoile api ye pεε keyóme yáási mecáa yare pi písoi sone le. Uléécaá yé ne pi túhaane uu íwe pi wai ái kumúnjé má.

21

*Ukúmannəsi ihεε
(Mariki 12:41-44)*

¹ Yeesu uu inípreε síka, uú yénu pin kei kapi ye ihεε Uléécaá keyɔ-i n wa piihεε sariipɔ.

² Uu kɔ ukúmannəsi wekóo unyine yenu un sitanká sité sápolɛ.

³ Uu pεé maa re: Asei kam nó símisi, unósi nkó ye hele ai písoi picɔ mpí tósu.

⁴ Likumúnjé rɛ lɛ kápi nɛ líka n wai kɛ mpí nnéi apɛ kei risápɔ, amá ulikó kɛcɛrɛ, lɛ kuu m má nnéi uké nɛ ilukɛ n lɔ kɛ uyɛ uu waipɔ.

*Yeesu rɛ Uléécaá keyɔ yé fori
(Matiyee 24:1-2; Mariki 13:1-2)*

⁵ Písoi pinyinɛ apɛ Uléécaá keyɔ nsímé n símisi pin tee rɛ kɛ nyamɛ hái, nɛ keapare kɛcɛrɛ nɛ ilú kapi Uléécaá n hekɛsi. Amá Yeesu uu máa rɛ:

⁶ Siyáa yɛ sóntilɛ kɛ apare nyɛɛ nní n tósiinelɛ tika ári m mésuninɛ. Lɛ kani nní n nyáni yɛ sóntilɛ liké fori téké-téké.

*Lɛlɛɛ n nyíse rɛ ketɛ yɛ ketɛnɛ tu
(Matiyee 24:3-14; Mariki 13:3-13)*

⁷ Apɛ pɛɛ u pise rɛ: Sáa, píyɛi kɛ lɛ nnéi aí ha sónti? Yo yɛɛ yé kumúnjé kpɛ-i kɛ lɛ nnéi aí ha n sónti ró nyíse?

⁸ Yeesu uu rinóó yósu rɛ: Ani nómenécíre tí nsonɛ, áni kapɛ tíyɛ unyinɛ uké kuyúí nó tã. Likumúnjé rɛ písoi mɛyá yé sónaamɛ nɛ rinényíri pin tee rɛ: “Néɛ uyɛ kɛ Uléécaá uu n wéɛ”. Likumúnjé yɛ kɔ nyahaimɛɛ, amá áni kapɛ pi ritiki.

⁹ Nɔn píyɛi atɔpi nɛ pitele nné n kɔ, nósinéwuu ási kapɛ tɔ. Li pise rɛ lɛ nnéi liké kam kɛlɛnɛ, amá ketɛ ketɔ ákɛ kahɛnɛ n tu.

¹⁰ Uu pɛɛ lɛ mɛmáá kpá rɛ: Nsoipuri nnyinɛ yé yisi nn nsoipuri nɔɔ nɛ tɔpu, keyóɔpitɛ akɛ keyóɔpitɛ kɛɔ nɛ tɔpu.

¹¹ Ketɛ yé yɛnɛsi aí nyám, itói yɛɛ n tɛɲni nɛ nkú nn silɔ silɔ leeri, mɛwai mɛwai mɛɛ iwamɛ n wɛ yé kɔ wapisi, nɛ linyíse-nyíse lɛɛ keyómɛcaá-pɔ n léeri yé kɔ wapisi.

12 Amá liké kelene lē n wa, pi yé nó cópii api íwe nó wai piyómeyáhaa nnya, api ayómeyáhaalee-i ne piyóopi ne kuyu piwéese kémeε ne nó túhaane api né nnya kukpaniilee nó wai.

13 Lελεε yé kepole nó he nóké ne anéseéra n lese.

14 Lē nnya, ani m múlĭ ḡsonε. Ani kape mmē kani yé ní male nóké ne nsímé kémeε ḡ le kecáá m músu.

15 Né rinécúruu anóo nyē kai m pise re nóké male ne mewéeseεhō nó he, ai tíyese nóunélaarō úka úu yé fe uké nónnékó rikóse.

16 Nópinésáa ne nópinéni ne nópinéwá ne nópinémáa ne nópinémáreco ne nópinésáne yé nópinélaarō anipe-i nó wa api nómenéyá kóni.

17 Tinényiri nnya, nípa úye ye nóinépurī yulune.

18 Amá nípa nónnényúpi nse ḡn pōlune.

19 Ani n ḡmóópŭlĭ, leλεε yé tíyese aní ne nónnéfáa lōlu.

Iwe piima mekame

(Matiyee 24:15-21; Mariki 13:14-19)

20 Nōn ha píyēi n yē atōpilee an Yerusalem kekáipi wailē, ani ceri re umefore ye nnyáā wale.

21 Peé uye-i, pepeε Yutee-i ḡ we yé ha wúrumpō, api akúú-mē taá, pepeε Yerusalem kuyu kecōpe ḡ we, api ketaa sí, pepeε sicare-mē ḡ we ápi fene piké kuyu-mē kuime.

22 Likumúnġe re siyáa sē kémeε ke Uléécaa uu sisoipipi mewai kōpe si ceεine. Sikeméε ke lē nnéi leε átelé-i n wólaalē ai waine.

23 Iwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori. Mḡóocai píima ye ha kuyu kpe-i wene, Uléécaa yé kuyu kpē pikó ukuwōi nyíse.

24 Pi yé ne atéhe caacaa pi kō, api sitē nnéi kémee ilási pi cópii, piyómeyáhaaciré api Yerusalem cōpisi hái ne siyáa sē keto-pō.

Usoi Kepipi mekame

(Matiyee 24:29-31; Mariki 13:24-27)

25 Li yé itunje ne iwáre ne awárepi-i linyine nyíse. Mpóocaa yé ketē kecáa písoi nnéi lō, mínimaa iwōo píima ii nfasimé pi tani.

26 Písoi yé ne iwame kpí pin lelee ketē kecáa n sónti nfasimé wai, likumúnjé re li yé keyómecaa-pō linanjanje lémesi.

27 Pi yé pee Usoi Kepipi yē ken kuhope kecáa weme ne kennanje ne kemeyōpi.

28 Mewai mē men ha píwai n koraanene, ani kecíre nyere ani áyu síka, likumúnjé re nókenēnméherere ye lē tule.

Kúfikiyee kecáa icélaa

(Matiyee 24:32-35; Mariki 13:28-31)

29 Yeesu uu lē memáa kenyárū nké pi wai re: Ani kúfikiyee nkú ne aléécō nnéi ripaí.

30 Nōn píyei n yē apéi fale an n toraalē, nō ye nórínécúruu cerile re kupii ye nyahaille.

31 Lē cire ye ni, nōn ha píyei n yē mewai mē men n wapisi, ani ceri re Uléécāa iyōopi ye nyahaille.

32 Asei kam símisi: Písoi kunai nkú áku tósune kelene nní nnéi liké ne í kam.

33 Ketē ne keyóme yé tōsí, amá anénōó áa metónjé má.

Li pise re mpá uye uké n nyáni

34 Ani nómenécíre tí, ani kape tíyese nónnéfasimé nké meyánsei anyá ne pítaniré-mē pele. Ani kape

kə meýáansei ketē kecáá likó nfasimé n wai. Insá lē,
ketúhaaneyaa yé nó rikaikai

³⁵ yaré ripine. Likumúnjé ré ketē nté pisoni nnéí ké
keyáa ké aké leeriné.

³⁶ Ani kape ləpile, ani ye nřá píyei Uléécaá we
nəké né rınaŋe n yé, aní né lē nnéí lee n wapisine
kémee nmeheréé ani kə ha né Usoi Kəpipi keyu-i
nyere.

³⁷ Ketúnjé ké Yeesu uu ye pəe Uléécaá keyə-i céesi,
amá lin kesine n wa, uú ha kekúúpi kapi ye n sée ré
Olifiyee rikúú kecáá n we.

³⁸ Kuyu pikó nnéí api ye mmare mare Uléécaá
keyə-i weri piké kutu u ricə.

22

Pisuiŋi piwéése ye kóməine ré piké Yeesu tí
(*Matiyee 26:1-5; Mariki 14:1-2; Yohani 11:45-53*)

¹ Ké anyá nyé-i kapi ye akpónó nyee áa pite m má
n li aa n nyahaimé,

² pəpəe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése né isé
picélaa api ncée n wéési kapi yé né Yeesu ní kpu, amá
pin pəe kuyu pikó wuru.

Yutasi ye wéésile piké Yeesu tí
(*Matiyee 26:14-16; Mariki 14:10-11*)

³ Setani uu Yutasi kapi ye n sée ré Isikariyətə loni.
U pəe pipiretiki kefi né pité pē use lé.

⁴ Yutasi né pəpəe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése
né kuyómeyáhaalee piméré piwéése api lē kuu yé
Yeesu n tí uké pianipe-i n wa kecáá kóməine.

⁵ Ai pi larisi nřəne api rinóo yekei ré pi yé siwóo u
hééle.

⁶ Yutasi uu ηmurei uu icée sone n wéesi uké ne Yeesu pi rimúise risoiwuí ári kapε n nyu.

*Yeesu ye ttyese api nkpɔ melóó anyá iluke wai
(Matiyee 26:17-25; Mariki 14:12-21; Yohani 13:21-30)*

⁷ Keyáa kē kapi ye akpónó nyee áa pite m má n li, keyáa kē kapi ye kɔ nkpɔ melóó anyá isan n kɔ ake tulu.

⁸ Yeesu uu pree Piyee ne Yohani tum uu re: Ani ha nkpɔ melóó anyá iluke ró wa tóké li.

⁹ Api u pise re: Yei kaá la tóké ha liiluke wa?

¹⁰ Úu rinóó pi yósu re: Ani kutu rico: Nɔn ha píyeyi kuyu n lomponε, utisi unyine yee kecóripi ne míni n topori yé ne nó risáne. Ani u ritiki hái ne kέyɔ ke-i kuú ha n lonine.

¹¹ Ani úyote maa re: Urósáa ye pó pise re yeyi ye kulee kpe-i ke u ne upipiretiki api nkpɔ melóó anyá iluke n lenε?

¹² U yé kέyɔ kecáa kulee maa kunyine kapi n nyóonse nó nyíse. Kei kani yé anyá iluke wa.

¹³ Api símpɔ api nípa yo leepɔ yare ke Yeesu uú pree pi ní ma, api nkpɔ melóó anyá iluke wai.

*Yeesu nkpɔ ne umeyise piléise inyekii
(Matiyee 26:26-30; Mariki 14:22-26; Kɔrenti Foi 11:23-25)*

¹⁴ Ke itunε ii n tu, Yeesu ne upitume apí tone re piké li.

¹⁵ Uu pi maa re: Li pree meyansei ripóó né wa re tóké kesé nkpɔ melóó anyá iluke nnyí li ké kelene íwe li!

16 Asei kam nó símisi re ám piluke i kpáne hái ne kumúhè kpe-i ke Ulééca u u yé uiyòopi kémee ró i n wa ari pree íasei nnéi kóm.

17 Uu pree kepóripí ne píta kpísi u u Ulééca pònece u u re ani yósi ani hòne.

18 Asei kam nó símisi re ám pí kai aléepipi pita mpí pinírè kpáne hái ne keyáa kē kam yé Ulééca iyòopi kémee pi ní ntí.

19 Uu kukpónó kpísi, kuu Ulééca m pònece memáá, u u ku kpókóri u u pi ku pa u u re: Inépiye ye nnyí kam nó nnya m pálē. Ani ye lē wa aní ne kenécáá léise.

20 Iluke meluke-maá, u u kò kétaporipi pi pa u u re: Menénye ye mmé, ménye mee nó nnya n kònu Ulééca uú ne nó séi re nó ne uyē ani kóméine.

21 Amá ani ripaí, uyee né n yáine ye nté wele, tó ne uyē tòn kesé le.

22 Mesei ye me re Usoi Kepipi ye tósule yare kai kekecáá n wólaamelē. Amá usoi nkó yee yé Usoi Kepipi n yáá, íwe ke liute u u topori.

23 Api pree pimécòpecire pipíseine koru re pikecòpe úye yee yé mewai mē wa.

Wóo Ulééca iyòopi kémee uwéése?

24 Pipiretiki api íkenene kápáa re piké yé te pikecòpe úye yee yé uwéése.

25 Yeesu u u pi maa re: Sitē piyòopi ye sikecáá túnle, pèpèe sikecáá iyòopi n le yèè tíyèle api pi n sélei re “lisonè piwai.”

26 Amá ái kape lē nókenéméé n we. Nókenécòpe úyukó kai pise re uké usínsá. Li pise re úyukó uké n we yare ukeikó.

27 Ukeikó yee iluke n wai ne uyē kuu iluke n wai keɔpe úye yee úyukóó? Ai uyē kuu i n waii? Too, né ne nókenéɔpe we yare ukeikó uyee iluke n wai.

28 Nò né ritikile ne asei, nòn kahari tó ne nnó tòn ne itunje iyē-i kai né mí peíkēe kēmēe we.

29 Lē nnya kam Uléécaā iyóopi nó pane yare ke Unésáa uu né i mí pa meɔ.

30 Tó ne nnó yé inéyóopi-i kesé tone ari le ari kò níru, ani sinéyóopitone-i tone ani Isirayēli amare kefi ne até nyē túhaane.

*Yeesu ye stmisi re Piyee yé kési re úu u nyu
(Matiye 26:31-35; Mariki 14:27-31; Yohani 13:36-38)*

31 Simá, Simá, a kutu ricó, Setani ye ncée we re uké pò pánai yare kapi ye asíré m pánai api acólé lése.

32 Amá ne ne Uléécaā pò tē te ái kapē wa re mpófatenē ye ne pò kpu. Amá pòn píyei kenémēe m peeme, a pipómáreɔ itisi rikpáse.

33 Piyee uu u maa re: Upíima, ne ηmurei re mpa in kukpaniilee ye ku ké pò ritiki, née mpa nkpo ye mu toké kesé kpu.

34 Yeesu uu re: Piyee, ne pò maa re icá iké kelene n kooi, pò mepehē metaani kesi re áa né nyu.

Siwóó ne kulóo ne ritəpitəhe pimúlé nstmé

35 Yeesu uu pee pi maa re: Kam nó n tū, áni kewóó ne kulóo ne anéeri rimmúlú, linyine ye nó ripárilēe? Api re: Líka ái tó ripári.

36 Uu pee pi maa re: Amá úye un nkpeni kewóó m má, li pise re uké ke rimúlú, úye un kò kulóo m má, li pise re uké ku kpisi. Úye unsá kò titəpitəhe m má, li pise re uké uilú yáá uu ne rise ləlu.

37 Likumúnjé re rinóo tẽ kai kenécáá rítelé-i n wólaalẽ te: Pi piwaikópékóó kεcεpe u yekei ye wale. Lελεε kenécáá n wólaamelẽ ye tule.

38 Pipiretiki api u maa re: Upiima, atεpitéhε até ye nnyé. Uu rinóo pi yósu re: Li wale.

*Yeesu ye Olifiyee rikúú kεcáá keyóme yáási
(Matiyee 26:36-46; Mariki 14:32-42)*

39 Yeesu uu yisi uu Olifiyee rikúú kεcáá sí yare kuu ye pεε kei n sónε mecε. Upipiretiki api u tiki.

40 Kapi kelθ kē n tuipe, uu pi maa re: Ani ye keyóme yáási áni kape ne pipeikeε kέmεε ní loó nnya.

41 Uu lē memáá ne ketaa pi wai, tinā tee pikecεpe ní we ye tu yare kunípe ripare mεfome kumúnjé, uú ha wula uu keyóme yáási re:

42 Sáa, in te pε ηmurei, a tíyεε ntóosi keporipi nké keké ne ketaa né wa. Mpá ne lē, ái kape menéla mee yé wa, amá liké mεpókó.

43 Uléεcaatumε uu pεε keyómeεca-pε kráfúme re uké itisi u hε.

44 Mpóεcaai píima nn Yeesu tini, uú ne piyómeyáhaa kέyu m mahanlē, urikaha ari póló yare ménye, tin cεloi.

45 Kuu piyómeyáhaa mí masí, uu upipiretiki-mē pεle uu pi lεεpε pin lóni ne mpóεcaai.

46 Uu pi maa re: Yo nnya kani lóni? Ani yisi ani keyóme yáási ái kape wa re nε pipeikeε-i lóipε.

*Yeesu metine
(Matiyee 26:47-56; Mariki 14:43-50; Yohani 18:3-*

11)

47 Un kei lē símisi risoiwuí ari tuipe, upipiretiki kεfi ne pité pē use kapi ye n sée re Yutasi un pikeyu we. Uú ne Yeesu kε uu u pira.

48 Amá Yeesu uu u maa re: Pó Usoi Kepipi ripira áá ne piláarɔ anipe-i ke wai, née yo?

49 Ke Yeesu pisencɔ api n yé lelee n waine, api u pise re: Upíima, tóké atéhe kpísii?

50 Piusɛ uu Uléécaá usina ukéikó kutu luke-luke semí.

51 Amá Yeesu uu re: Ani kape lé tikpá, li wale. Uu usoi uyé kutu ca uu u paise.

52 Yeesu uu lé memáá pepɛɛ ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne piméré uwéése ne kuyu piwéése pɛɛ pitíne u n hápɔ maa re: Li pise re nóké pitíne né kam nɔn atéhe ne apúnípi muleilé yarɛ usoi kpááree?

53 Siyáa nnéi ke tó ne nnó ari ye kesé Uléécaá keyɔ-i n we, áni kei ncée wéesi nóké ne né tí. Amá itunɛ nnyí ye nó ne kuɲmaha uyɔɔpi ikó le.

Piyɛɛ ye kesi re úu Yeesu nyu

(Matiyee 26:57-58, 69-75; Mariki 14:53-54, 66-72; Yohani 18:12-18, 25-27)

54 Api Yeesu tini apí ne Uléécaá usina keyɔ sí, Piyɛɛ un ketaa-pɔ pi tikilé.

55 Api kényɔɔpɛ nna wénesi apí tone, Piyɛɛ uu pepɛɛ nna n wéni kecɔpɛ tone.

56 Unósi kéikó unyine uu u yenu un nna kekúrí tú, uu u nyáni tínmí uu re: Usoi nkó ricuruu ye pɛɛ Yeesu tikilenle.

57 Piyɛɛ uu késu, uu unósi uyé maa re: Am u nyu, unósi.

58 Kai rinkpáse, unyine ucɔ uu u yenu uu re: Pɔ písoi pɛ usɛ le! Amá Piyɛɛ uu rinóó yósu re: Am pikɛɔpɛ we.

59 Liké ne mese pipépe rinkpá, unyine ucɔ uu kɔ ní-yupape ne pimáá kpá re: Asei kecáá, usoi nkó ye pɛɛ u tikilenle, likumúnjé re u Kalilee ukó le.

60 Amá Piyee uu rinóo yósu re: Am nyu lã kaa rí la póké malé. Kumúnjé kpe-i kuu nní n símisi, icá ii kooi.

61 Upíima uu pée ημεελύ uu Piyee weríí. Piyee uu léise re Upíima ye u maa re: Icó iké kelenε n kooi, pó kesi metaani re áa né nyu.

62 Kei ke Piyee uu léepo uú ne mpóocaaí téní.

*Pi Yeesu lámisi api u kaii
(Matiyee 26:67-68; Mariki 14:65)*

63 PISOI pee pee Yeesu m mé api kecáá u nyáni api u kaii.

64 Api kéyu u pi, api u maa re: Wóo pó káií, a ηmoinu.

65 Api kó alé u kpá meyá.

*Pi ne Yeesu ketúhaane píima-i ha
(Matiyee 26:59-66; Mariki 14:55-64; Yohani 18:19-24)*

66 Kai n weesi, Pisufi piwéese ne pepee ye Uléécaa inyóonse n wa piwéese ne isé picélaa api cápine. Api ne Yeesu piketúhaane píima-i sí.

67 Api u pise re: Póo uyē ke Uléécaa uu n wée? A ró símisi. Uu rinóo yósu re: Nen nó m maa re lee ni, áni ηmureine.

68 Nen kó nnyine nó m pise, áni rinóo né yósunε.

69 Amá kaí ne nkpeni rimpá, nó Usói Kepipi yē ken Uléécaa, rínanje nnéí ute kuluke-luke-mē kényukótone-i tã.

70 Pinnéí api pee re: Lã nnya, pó Uléécaa Kepipi lee? Uu rinóo yósu re: Lã kani nní ma, ne Uléécaa Kepipi le.

⁷¹ Api pɛɛ rɛ: Piseérakóó píye picá kari nkpéni wéési? Tiróćúruu ye uanəolempi konle!

23

Pi ne Yeesu Pilati kɛmɛɛ ha
(*Matiyee 27:1-2, 11-14; Mariki 15:1-5; Yohani 18:28-38*)

¹ PISOI NNÉI Pɛɛ n cápinelɛ́ api yisi apí ne Yeesu Pilati kɛmɛɛ sí.

² Api kei ne nsímé u wááná pin tee rɛ: Tə usoi nkó lɛpəle un kuróyu pikó tálisi rɛ piké ncée kópe ritiki. U pi símaankɛɛ rɛ ápi kapɛ lampoo Rəm uyəəpi Sesaa héele, un kə tee rɛ uyɛ kɛ Uléécaá uu wéɛ, uyóəpi.

³ Pilati uu u pise rɛ: Póó Pisuiɛ uyəəpii? Yeesu uu rinóó u yósu rɛ: Mmɛ́ kaa nní ma.

⁴ Pilati uu pɛɛ pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóənsɛ n wa piwééɛ ne risoiwuí maa rɛ: Am ncaai ríka nyáni mɛɛ yé usoi nkó akpanii n tá.

⁵ Amá api pimáikɛɛ n kpálɛ́ ne rínəɲɛ rɛ: Usoi nkó yeɛ kuyu pikó piháikuse tálaankɛɛ, Kalilee-pə kuu kóri uu Yutee ketɛ́ nnéi cəpu uú ne nté tuiɛ.

Pi ne Yeesu Erooti kɛmɛɛ ha

⁶ Kɛ Pilati uu anóó nyɛ́ n kó, uu pise rɛ: Usoi nkó ye Kalilee ukó lɛɛ?

⁷ Kuu n céri rɛ Erooti yeɛ Kalilee ketɛ́-pə Yeesu uyəəpi, uu Yeesu u pááipə, liriýíkí rɛ Erooti ricuruu ye siyáa sɛ́ kumúnjé-i Yerusalem-i wele.

⁸ Kɛ Erooti uu Yeesu n yé, ai u larisi, liriýíkí rɛ u pɛɛ mɛkɛɛ-mɛ Yeesu nné kómɛilɛ lin tipóó u we rɛ uké u yɛ. U pɛɛ tálɛ́ tɛ Yeesu yé uinipɛɛ-i mɛwaisəɲa menyine wa.

9 Uu u píseise ai nánai, amá Yeesu úu rinóó ríka u yosí.

10 Pεπεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa pin kei we pin ne Yeesu isímé piwaanai kényu mahani.

11 Erooti ne upisóóca api kecáá u nyáneí api u n sényi yare kesoi kparápi. Api ketúkanka kecire u tani api Pilati-mē u pesepo.

12 Erooti ne Pilati ye pee piláaro le, amá api keyáa kē kusáne tone.

Pi túhaane ai tone re piké Yeesu kpu

(Matiyee 27:15-26; Mariki 15:6-15; Yohani 18:39-19:16)

13 Pilati uu pepe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne kuyu piyukóó ne kuyu pikó cápine,

14 uu pi maa re: Nō ne usoi nkó né kale non tee re u pisoi tálisi re piké ncée kópe ritiki. Too, nókenéyu-i kam u písei ám kō ncaai kani re u wai ríka yē.

15 Erooti úu kō uncaai ríka yē, liriýíkí re u ró u pesemele. Kai nní lē, usoi nkó úu ncaai ríka má mee yé rí tíyese piké u rí kpu.

16 Lē nnya né tíyese api kuyíyaa u fapii am lē memáá u tíye.

17 [Li pee tílasi le re Pilati uké ukpaniikó use pi riyá mpa nkpo melóó anyá áye.]

18 Api pinnéí pipupukεε kpá re: A usoi nkó ró kpu aa Parapasi yá!

19 Piháikuse mewai menyine ke Parapasi pōo pee kuyu-i tammε uu kō usoi kopu. Lē nnya kapí pee uyē kukpaniilee tā.

20 Ke Pilati uu nní rí la uké Yeesu ηméherεεε nnya, uu risoiwuí ne písímé kpá.

21 Amá api pupɛi rɛ: A kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá u karií, a kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá u karií.

22 Pilati uu metáánũ pimáa pi kpá rɛ: Ncaai ní-ye kuu mpíí wa? Am ncaai níka ukɛcáá yé mee yé ní tíyɛɛ piké nɛ u ní kpu. Lɛ́ nnya né tíyɛɛ piké nɛ kuyíyaa u kaii am pɛɛ u yápɔ.

23 Amá api pipupukɛɛ nɔ́h tɛ piké Yeesu kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá karií. Ai Pilati feriyɛ.

24 Pilati uu h́o rɛ uké lɛ́ kapi u m pise pi wa.

25 Uu usoi uyé kapi n tee rɛ uké riyá yá, uu Yeesu pi múise rɛ piké nɛ u li lɛ́ kapi ní la. Uyé kuu nní rin-yá yɛ pɛɛ piháikuse mewai menyine kuyu-i tammɛɛ uu kɔ usoi kopu. Lɛ́ nnya kapí pɛɛ uyé kukpaniilee tã.

Pi Yeesu kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá karií

(Matiyee 27:32-44; Mariki 15:21-32; Yohani 19:17-27)

26 Kapí nɛ Yeesu n t́osu, apí nɛ Sirɛeni kuyu ukó unyine kapi yɛ n sée rɛ Simɔ́ sáne un sicarɛ-mɛ́ leeri. Api u tini api Yeesu kunapɛ́ékɔ́ u cɔ́nse rɛ uké nɛ u n tikilɛ́.

27 PISOI kulúí nɛ pinósi pin u tikilɛ́. Pinósi pin siwuu piralɛ́ pin nɛ ukɛcáá t́eni pin kɔ nɛ u tikilɛ́.

28 Yeesu uu pinósi kuwélé-mɛ́ pansɛpɔ́ uu rɛ: Yerusalem pinɔ́si, áni kape né nnya n t́enisi. Amá ani nórínécúruu nɛ ńsinéwá nnya t́enisi.

29 Likumúnjé rɛ siyáa yɛ sóntile, sɛ-i kapi yé ní maa rɛ: Pinósi nyapi pɛɛ ápi pí kai m máraalɛ́ ápi kɔ pí kai n nyensɛlɛ́ yɛ pí narekome lɛ.

30 PISOI yé pɛɛ akúú pimáikɛɛ lɔ́ tɛ: Ani keró cáá loó, api sikúúpi máikɛɛ rɛ: Ani tó yárii.

31 Likumúnjé re pin née ní we yare kuna ñmú nní n wa, íye kapi yé ppe nṓṓ nní ní we yare kuna kóima pṣ wa?

32 Api kò ne piwaikópékṓó pité pinyine n tósu piké ha pi ne Yeesu kesé kpu.

33 Kapi kelṓ kē kapi ye n sée re Kúyu Koṅoo n tu, api kei Yeesu kunapéékṓó kecáá karií, api kò piwaikópékṓó pité pē karikere anapéékṓó kecáá, use ukuluke-luke, ucṓ ukumii-mē.

34 Yeesu uu ppe re: Sáa, a piakópe pi sárei, likumúnjé re ápi nyu lē kapi n wai. Api panai apí ne pimacṓpécire uilū hṓṓente.

35 Piyukó pin kei nyenu pin nyáni. Pisui fi piwéése api kecáá u nyáni pin tee re: U picṓ yoriyentele, uké uricuruu yoriye, in te u Kirisi le, uyē ke Ulééca u n wée.

36 Pisóóca ricuruu api kecáá u nyáni apí ne u kò api píta nyere-nyere pinyine u tunjá

37 api re: Pṓn Pisui fi uyṓpi, a ripóóuruu yoriye.

38 Api ppe uriyu kecáá wólu re: Nkó ye Pisui fi uyṓpi.

39 Uwaikópékṓó use kapi kunapéékṓó kecáá ní kariilē uu u lámisi un tee re: Nēnte pṓṓ uyē ke Ulééca u n wée? A ripóóuruu yoriye aa kò tṓ yoriye!

40 Amá ucṓ nkó uú ne u cési re: Pṓn ne Ulééca wuruu? Pṓṓ nní uakpanii acṓ kémee ní we.

41 Tṓ akpanii piwai ye ne risále, likumúnjé re merṓwai kópe kulaa kari nní le, amá uyē úu ncaai níka wa.

42 Uu limemáá kpá re: Yeesu a kenécáá léise pṓn píyei ipóyṓpi piluke n weme.

⁴³ Yeesu uu rinóo u yósu re: Asei kam pó símisi, neni keyaa nké, tó ne mpó ne pi Ulééca*a* iyóopi kémee.

Yeesu nkpo

(Matiyee 27:45-46; Mariki 15:33-41; Yohani 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Itu*ŋ*e kecíre kumú*ŋ*é, ku*ŋ*maha aku keté nnéi kecá*a* cóni hái ne itu*ŋ*e metaani kumú*ŋ*é-pó. Kusá*ŋ*á*a* kapí ne Ulééca*a* keyó n kéné*l*é aku kecópe c*e*é*r*i*n*e.

⁴⁶ Yeesu uu me*y*á pup*e*i re: Sáa, ne nné*f*áa apón*í*pe-i wa. Kuu anóo nyé pimáa mí masí, uu kpi.

⁴⁷ Róm usóca w*e*é*e*se uu lé nnéi lee n wapisi yenu, uu Ulééca*a* ríyu waise uu re: Asei kecá*a*, usoi nkó ye pee ase*i* ute le.

⁴⁸ P*e* nnéi pee pee ní ka awú*i* awú*i* piké nyáni, api lelee n wa yenu, m*í*pá úye uu pee pele un mpócaai ne kewuu p*í*ralé.

⁴⁹ Yeesu p*s*ane nnéi ne pinósi pee pee u n sárumme hái Kalilee-pó, api iyaa-pó nyere api lelee n wai n nyáni.

Yeesu mekulaa

(Matiyee 27:57-61; Mariki 15:42-47; Yohani 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ P*s*uifi kuyu Arimatee kémee ke utisi unyine uú pé*e* we. Pi ye u s*e*e re Yos*e*fi. U pee ketúhaane píima uwéé*e*se use le, amá lé ke upiwéé*e*se*c*ó api rinhó api wai ái ne u risá. Utisi uyé ne pee ase*i* ute le un kó Ulééca*a* iyóopi mekamé mé.

⁵² Uu Pilati kémee sí uú ha u p*s*ie re uké Yeesu u pa.

⁵³ Uu limemáá kunapéékóó kecáá Yeesu súiseri, uu kusánjáá u pílesi uu nhóre kapi kuparecanjaa-i n wa kémee u finse. Api nhóre mme-i úka kulaalē.

⁵⁴ Keyáa kee ne risále kewénteyaa usé, kewénteyaa ken ne koraañene.

⁵⁵ Pinósi pee pee Yeesu n sárumme hái Kalilee-me ne Yosefi api rikpíi-i simpó piké yé lē kapi Yeesu n finse.

⁵⁶ Api pee kényo pele apí ha mékpó ne tulaali ncɔpuri wai piké Yeesu nínjesi. Amá api kewénteyaa ketúnjé wénte yare ke isé ii m pise api kelene simpó.

24

Yeesu ye nkpó kémee yisi

(Matiyee 28:1-10; Mariki 16:1-8; Yohani 20:1-10)

¹ Kewénteyaa ukóso kemaresine, pinósi api mékpó ne tulaali kapi n wa múlú apí ne rikpíi simpó.

² Api leepó lin tipare tee pee rikpíi n filē pímiise ai iyaa yekei.

³ Api lompó amá apí Upíima Yeesu leepó.

⁴ Api ceri íye kapi yé wa. Kumúnjé kpe-i ke pisei pité pinyine api rikpáfúme pin ilū yee n télu tanaalē.

⁵ Ke iwame ii pi n wa api kpárai, pisei pē api pi maa re: Yo nnya kani pikpókpó kecɔpe uyee n nyáni wéési?

⁶ [Úu nté we, u nkpó kémee yisile un nfáa má]. Ani léise lē kuu nó ní ma péé uye-i kuú pee Kalilee-pó ní we.

⁷ Li pise re piké pikópekóó anipe-i Usoi Kepipi wa, api kunapéékóó kecáá ke karií Uléécaá uké keyáa táánū tunjé nkpó kémee ke yukuse.

⁸ Api pee Yeesu anɔ léise.

9 Api rikpíi-i yisi api lã nnéi pipiretiki kefi ne use ne picò nnéi kéenkee.

10 Maari Makitala ukó ne Yohana ne Yakupu uni Maari ye pee pi. Pi ne pinósi picò pee pee kesé ní we api nsímé pitume keeni.

11 Amá pitume api pinósi nsímé mmẽ yenu re nnírisimé ye mu, ápi pee pakare.

12 Kumúnjé kpe-i, Piyee uu yisi uu rikpíi-mẽ wuru, uú kparáwò uu asánjéá ñmanee yenu an cúlẽ. Uu pee ukeyò pele. Lã nnéi lee nní n wapisi lin nnóo u yipaalẽ.

*Lelée Emayusi ncee kecáá ní wa
(Mariki 16:12-13)*

13 Keyáa kě cire, pipiretiki pité api keyupi kenyine kapi ye n sée re Emayusi n simpò. Ituje nwòì mèkóónú meté kapi ye kei ne Yerusalem sóné.

14 Lã nnéi lee pee n wapisi nsímé kápí pee símisi.

15 Kumúnjé kpe-i kapi lã n símisi pin keñene, Yeesu ricuruu uú ne pi kò api kesé n sóné,

16 pin u nyáni amá linyine lin pi hilalẽ ápi pee u ceri.

17 Yeesu uu pi pise re: Yo yee nó kénenese nòn ne sóné? Api nyere ne mpócaai.

18 Pikecòpe unyine kapi ye n sée re Keleopasi uu u maa re: Yare pó mecire yee Yerusalem kuyu-i we áa nyu lelée siyáa tórò nsí kémee kuyu kpe-i n waii?

19 Yeesu uu pi pise re: Yare mewai méye mpuri ye me? Api rinóo u yósu re: Lelée Nasareti ukó Yeesu n leeme má. Antepu lo yee ñnanje m má. U Uléécáa ne pisoi keyu-i unnanje nyísele uliwaiwai ne uanòlempi kémee.

20 Περει γε Uléecaa inyóonse n wa piwéese ne kuróyu piyukóo api u tini api nsímé u cónse ai wai re piké u kpu. Api kunapéékóo kecáa u karií.

21 Tó πεε tálē te uyee yé Isirayeeeli riyu lo. Amá keyáa táánū γε nké ke mewai mē amé ne n wapisí.

22 Asei kecáa, kerócōpe, pinósi pinyine γε tíyele ai píri ró wai. Kemaresine kapi rikpíi-i ha.

23 Amá ápi u lēpō. Api πεeri api ró símisi re pilécaatumε pinyine γε pikēyu-i rikpáfúmele api pi maa re u nyánile.

24 Pirósencō pinyine api rikpíi-i símpō api lēpō yare lē ke pinósi api ró ní kēē. Amá ápi πεε uricuruu yē.

25 Yeesu uu πεε pi maa re: Nó piníri mpí, a tíye nó atu má áni la nóké mmē ke antepuye api nó n símisi ne kefa tene.

26 Ai πεε pise re uyē ke Uléecaa uu n wéε uké lē íwe li uu kelenε umeyōpi-i lonii?

27 Uu πεε limemáa mmē nnéi kai uriyu kecáa átelé-i n wólaalē pi kpáiiise, Moisi ritelé kuú ne kori uú ne antepuye akó teneεε.

28 Kapi kuyu kpe-i kapi n símpō n nyahai, Yeesu uu wai yare u lalε uké ketaa-taa ha.

29 Amá api u nyereεε pin tee re: A kerókúri tone, li nnyóó wale kesine ake nyahai. Uu kýyō pi tiki apí ha kesé tone.

30 Apí tone re piké iluke li, uu kukpónó kpísi uu Uléecaa pōnese uu πεε ku kpákōrine uu pi ku pa.

31 Piinipeε ii πεε wúkule api u ceru, amá uu pikēyu ke-i mílu.

32 Api pimεcōpecire m máikeene re: Pó te piyo ke nsímé kuú πεε ncée-i n símisi ne Nléecaasimé aseí kuú πεε ró ní símisi nn tō lō ηmaa.

33 Api mɛsɛ nɛ mɛsɛ yisi api Yerusalem simpɔ. Api pipiretiki kefi nɛ usɛ nɛ pipisencɔ lɛɛpɔ pin cɔpinɛlɛ,

34 pin tee rɛ: Mɛsei yɛ mɛ, Upiima yɛ nkpɔ kɛmɛɛ yisilɛ uu tiyɛsɛ Simɔɔ uu u yɛnu!

35 Pɛ ticuruu api lelɛɛ ncɛɛ-i n wa pi keɛnkɛɛ nɛ lɛ kai n wa apɪ nɛ Yeesu ceru kumunjɛ kpe-i kuɪ pɛɛ kukpɔnɔ riɪkpkɔrinɛ.

Yeesu yɛ umɛcirɛ upipiretiki nyisɛ

(Matiyɛ 28:16-20; Mariki 16:14-18; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)

36 Api kahanɛ nkpɔni nsimɛ n tɛnɛ, Yeesu ricuruu uu pikɛcɔpɛ kpɔfɔmɛ uu pi maa rɛ: Nɔanɛkɪn akɛ n niɪɪ.

37 Pikɛwuu akɛ tɔlu, iwamɛ piima ii pi tini, likumunjɛ rɛ li pi wa yarɛ kuniri kunyine kapi nyani.

38 Amɔ Yeesu uu pi maa rɛ: Yo nnya kai nɔ ricɔn? Yo nnya kani nɔsinɛfa-i tiru?

39 Ani anɛnɪpɛ nɛ anɛna ripaɪ. Mɛsei nɛɛ lo. Ani nɛ rica ani yɛnu. Kuniri aku ipiɪɛsarɛ nɛɛ akɔhɔ mɔ, yarɛ kani nnɪ lɛ nnɪ kɛnɛcɔɔ n nyani.

40 [Uu anɔɔ nyɛ malɛ uu uanipɛ nɛ uana pi nyisɛ.]

41 Mpɔɔnarɛ nɛ piri piima yɛɛ pi n we nnya, api nkpɔni fe pikɛ nsimɛ mmɛ pakarɛ. Uu pi pisɛ rɛ: Nɔ ntɛ lilukɛ-lukɛ linyine mɔlɛɛ?

42 Api nkpɪntomɛ nɪmɔɔ-nɪmɔɔ kerɪ u pa.

43 Uu n kpɪsi uu takai piinipɛɛ-i.

44 Uu pɛɛ pi maa rɛ: Mmɛ karɪ pɛɛ nɔ n simisi kumunjɛ kpe-i karɪ pɛɛ kɛsɛ n we yɛ mmu. Li pisɛ rɛ lɛ nnɪ kai kɛnɛcɔɔ n wɔlaalɛ Moisi isɛ kɛmɛɛ nɛ antepuyɛ atɛlɛ kɛmɛɛ nɛ siyɔmɛ atɛlɛ kɛmɛɛ likɛ wa.

⁴⁵ Uu pɛɛ mɛsɔhɔ pi tápilɛ piké nɛ Nléécaasimé asei n kɔ nnya.

⁴⁶ Uu pi maa rɛ: Lɛ̃ kai n wólaalɛ yɛ nní: Li pise rɛ uyɛ kɛ Uléécaa uu n wée uké íwɛ li, uu pɛɛ keyáa tánínũ tunjé pikpɔkɔ kɛmɛɛ yisi.

⁴⁷ Li kɔ pise rɛ piké urinyiri nɛ sitɛ nnéi kɛmɛɛ pisei riyóó rɛ piké mɛfine conse Uléécaa uké piakóɛ pi sárei. Amá Yerusalem kuyu kapi yé nɛ koraanɛ.

⁴⁸ Nɔ́o lɛ̃ piseérakɔ́.

⁴⁹ [Iyɛɛ nnyí], ihɛɛ iyɛ kɛ Unésáa uu rinhó rɛ u yé nó hɛ. Néɛ rinécúruu nó i pamɛnɛ. Amá li pise rɛ nɔ́kɛ kuyu-i n tũ hái nɛ kumújé kɛ-i kɛ keyómɛcaa nnaɛ nɛ yé nɔ́kɛnécáa n súimɛ.

Yeesu yɛ keyómɛ taálɛ

(Mariki 16:19-20; UPM 1:9-11)

⁵⁰ Yeesu uu limemáa nɛ kuyu iyaa pi simpɔ, Petanii kekúrí, uu aníɛ síka uu rinóó sɔnɛ pi tikisɛ.

⁵¹ Kumújé kɛ-i kuu rinóó sɔnɛ pi n tíkiselɛ, uú nɛ pi tɔlu, ai keyómɛ-mɛ u sakaapɔ.

⁵² Pɛ̃ api Uléécaa yáasi api pɛɛ Yerusalem pɛlɛ nɛ mpóonarɛ píima.

⁵³ Api yɛ pɛɛ mɛsére Uléécaa keyɔ-i n cápinelɛ pin Uléécaa pakarentɛ.

Nkomine Fal Ritɛlé **Sola New Testament**

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

cxv

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1